

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 16. SEPTEMBRA 1982

ŠTEVILKA: 36 • LETO: XXXI

Naš kovinar, svobodni glasilo delavcev, kot predhodnik Železarnja začel izhajati 26. januarja 1937. Železarnja izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajst-dnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito oblikoval z rebrastim začelom z zlatimi zvezdo. Glavni in odgovorni urednik: Joža Vajc. Naslov: Uredništvo Železarnja, SZ - Valjarna na Jesenicah. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Opišani prometne davke po pristojnem mnenju rev.: 421/1-72

UGOTOVITVE DELOVNE SKUPINE CENTRALNEGA KOMITEJA ZKS V ŽELEZARNI

Te dni je bila v osnovnih organizacijah zveze komunistov jeseniške občine zaključena razprava o predlogu poročila delovne skupine centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, ki je 30. junija in 1. julija obiskala našo občino in imela razgovore o zdravstvenem varstvu, turizmu in gostinstvu v občini ter s sekretarji osnovnih organizacij zveze komunistov v naši železarni o razvoju samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov ter uresničevanju nalog na področju ekonomske stabilizacije.

ZA VEČJO POVEZANOST IN AKCIJSKO ENOTNOST KOMUNISTOV V ŽELEZARNI

Delovna skupina centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije je pri svojem obisku v jeseniški občini junija letos med drugim ugotovila, da nekatere osnovne organizacije zveze komunistov v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih naše železarnje ne delujejo dovolj organizirano in da ni dovolj akcijske enotnosti in medsebojne povezovanja. To je nedvomno posledica tega, ker po ukinitvi tovarniškega komiteja zveze komunistov v Železarni še nismo oblikovali ustreznih oblik in metod dela, da bi bile osnovne organizacije zveze komunistov v Železarni bolj povezane in akcijsko bolj enotne. Pri tem gre nedvomno tudi za precejšen delež neodgovornosti vodstev osnovnih organizacij zveze komunistov, kakor tudi občinskega vodstva zveze komunistov, še posebno pa članov, ki smo jih v ta vodstva izvolili v Železarni.

Čeprav vsak dan bolj zaostreno postavljamo vprašanje odgovornosti, se še vedno radi skrivamo za formo, čeprav je v tem primeru tudi pomembna, kajti nekdo je vendar odgovoren za nezadostno aktivnost in akcijsko nepovezanost komunistov v Železarni. Pri tem gre dejansko za neuresničevanje statuta Zveze komunistov Slovenije, ki navaja: »Ob temeljnih oblikah organiziranja se morajo komunisti, osnovne organizacije in organi zveze komunistov idejno-politično in akcijsko povezovati, organizirati in poenotiti povsod tam, kjer obstaja medsebojna povezanost in soodvisnost delavcev v organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, samoupravnih interesnih skupnostih, kjer razvijajo družbenopolitično in idejno aktivnost in ustvarjajo razne oblike organiziranja in delovanja. Statut navaja kot možne oblike idejnopoličnega delovanja in akcijskega povezovanja: posvetovanja, konference, zbornice in podobno ter poudarja, da kadar osnovne organizacije ne dajo pobude za tako delovanje, morajo organi zveze komunistov sklicati problemske ali akcijske konference, kajti po statutu so občinski komiteji in njihovi organi odgovorni za delo vseh osnovnih organizacij in aktivov v občini, zlasti tudi za akcijsko povezovanje komunistov v občini, kajti komitej je odgovoren za politične razmere v občini.

Najbrž ni potrebno posebej poudarjati medsebojne povezanosti in soodvisnosti delavcev temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti v naši železarni in zato nujnosti idejnopoličnega in akcijskega povezovanja osnovnih organizacij zveze komunistov oziroma komunistov v Železarni. Zadnje problemsko konferenco smo v Železarni imeli januarja lanskega leta. Takrat smo sprejeli zelo konkretna stališča in sklepe o nadaljnjem razvoju družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov, na osnovi katerih je bila strokovno izdelana analiza ključnih vprašanj in opredeljene usmeritve, poslovodni odbor pa je imenoval posamezne nosilce nalog. Vendar tudi delovna skupina centralnega komiteja v svojem poročilu ugotavlja, da na nekaterih področjih naloge še niso bile realizirane, drugje pa z njimi močno kasnimo.

Pri tem gre za obsežen spisek odgovornih, da nekatere naloge niso bile niti začete, druge pa se uresničujejo prepočasno, vendar nihče nikogar ni klical na odgovornost, le eden od njih ni dobil zaupnice za prevzem odgovorne funkcije. Pri tem mislimo na odgovornost posameznih nosilcev nalog, predsedstva takratne problemske konference, ki je bilo od konference pooblaščen, da spremlja izvajanje sprejetih stališč in sklepov, kakor tudi poslovodnega odbora Železarnje, ki bi moral nosilce nalog, ki jih je imenoval, klicati na odgovornost in sprejeti tudi ustrezne sankcije.

Kljub številnim problemom in nalogam, ki jih odpirajo in nalagajo zaostreni pogoji gospodarjenja, kljub kongresoma zveze komunistov, ki sta opredelila idejnopolično usmeritev nadaljnjega delovanja komunistov in naloge pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije, v Železarni skoraj dve leti nismo imeli zaradi očitne neaktivnosti precejšnjega dela osnovnih organizacij zveze komunistov nikakršne oblike idejnopoličnega in akcijskega povezovanja. Res je tudi, da nam še takšno povezovanje brez zaostritve odgovornosti, sodeč po navedeni konferenci, ne bi dosti pomagalo pri krepitvi idejnopoličnega in akcijskega povezovanja, oziroma večji učinkovitosti zveze komunistov v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih.

Tako stanje zahteva zaostritev odgovornosti od občinske konference in komiteja zveze komunistov do osnovnih organizacij, njihovih vodstev in posameznih članov, ki jih je v Železarni 825 ali okrog 13 % vseh zaposlenih. Pri tem imajo prav gotovo še posebno odgovornost člani, ki so bili v Železarni izvoljeni v občinsko konferenco zveze komunistov, ki jih je kar štirinajst, to je dva na vsako osnovno organizacijo zveze komunistov. Tudi v tem pogledu bomo morali bolj spoštovati statut zveze komunistov Slovenije, ki pravi: »Osnovne organizacije in organi razrešujejo dolžnosti oziroma odpo-ključajo organe, ki so jih izvolili, ali pa njihove posamezne člane, kadar ocenijo, da ti neizpolnjujejo opravljajo svoje funkcije, da ne delujejo v skladu s sprejeto politiko, ali da s svojim ravnanjem slabijo enotnost akcije in ugled zveze komunistov...« Vzporedno s tem bo treba tudi dosledno uveljavljati pravice in dolžnosti članov Zveze komunistov Slovenije, ki jih opredeljuje statut.

NEENOTNI, NEPOVEZANI, NEAKTIVNI...

Druge seje občinskega odbora ZSS Jesenice, ki je bila v četrtek, 9. septembra, so se udeležili tudi delegati občine Jesenice za 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije. Na seji so obravnavali pripombe za dokumente za 10. kongres in poročilo o uresničevanju družbenega plana občine Jesenice za obdobje 1981-1985 v prvem polletju letošnjega leta.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Delovna skupina v začetku svojega poročila poudarja, da sedanje razmere narekujejo, da organizacije zveze komunistov v naši železarni svoje delovanje usmerijo na bistvena vprašanja, to je ustvarjanje pogojev za nadaljnji razvoj samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov ter vzporedno s tem tudi dosledno uresničevanje nalog na področju ekonomske stabilizacije.

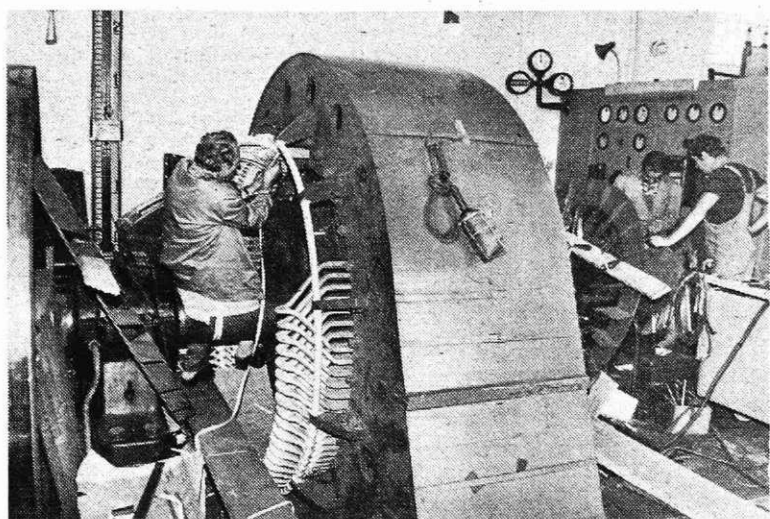
Železarna, navajajo, je najpomembnejša organizacija združenega dela v občini in po svojem pomenu presega tudi republiške okvire. V 20 temeljnih organizacijah in treh delovnih skupnostih je zaposlenih 6.383 delavcev, kar predstavlja 96,8 % zaposlenih v industriji občine in kar 52,6 % vseh zaposlenih v organizacijah združenega dela gospodarstva, ki imajo sedež v občini. V lanskem letu je Železarna ustva-

(Nadaljevanje na 3. strani)

SMO ZA STABILIZACIJSKO OBNAŠANJE, DOKLER NI PRIZADET OSEBNI ALI OŽJI INTERES

Čeprav vsakodnevno poudarjamo, da moramo ponavljanje znanih načel o uresničevanju politike gospodarske stabilizacije spremeniti v odločno akcijo, se še mnogokje obnašamo po starem. Še prav posebno pa smo občutljivi in nedosledni, kadar obravnavamo zmanjševanje vseh vrst porabe, še posebno, kadar so prizadeti posamični ali skupinski interesi.

Že več let ponavljamo, da moramo vse vrste porabe - od skupne, splošne, investicijske in osebne - spraviti v okvire materialnih možnosti, nam to prepočasno uspeva, pa tudi spoznanje, da lahko porabimo samo toliko, kolikor smo ustvarili, zelo počasi prehaja v našo zavest. Pri tem pa gre res za ustvarjeno novo vrednost od racionalnih proizvodnih stroškov in večji produktivnosti dela, ne pa za vrednost, ki smo si jo pridobili s poviševanjem cen, ob še vedno nestabilizacijskem obnašanju. Tako pa smo na Slovenskem v letošnjem prvem polletju, pri čemer

Obnova generatorja hidrocentrale v Zapisu poteka natančno po planu. Delavci Elektromonta iz Subotice hitijo, da bomo lahko izkoristili jesenske vode. (Foto I. Kučina)

tudi naša občina najbrž ni izjema, zabeležili hitro rast sredstev za osebne dohodke kot tudi splošne in skupne porabe, kar je v veliki meri posledica povečevanja cen, ne pa bolj šega in produktivnejšega dela. Večja kupna moč povečuje povpraševanje, kar pelje v povečevanje ali vsaj pritisk na povečevanje cen. Vse to pa so botri nadaljnje rasti inflacije.

To smo poudarili zato, ker se tudi v naši občini in Železarni do sredstev skupne porabe marsikje še obnašamo po znanem geslu, »to je naše, to so ustvarili delavci in to lahko za- pravimo«. Pri tem bi se morali ob-

našati po normalno ekonomsko-stabilizacijskih merilih in porabo zmanjševati za toliko, kolikor je na obseg sredstev skupne porabe, pa tudi ostalih porab, vplivala rast cen, ker le-ta ni vedno ekonomsko utemeljena, ker sicer bomo še dalje drsli v inflacijo.

Tako pa kadar pride do zmanjševanja vseh vrst porabe, še posebno kadar so prizadeti osebni ali ozki skupinski interesi, ki pa imajo zelo širok spekter, vedno najdemo dovolj »utemeljenih« razlogov, da porabe ni mogoče zmanjšati in se zaklinjamo na že vse izkoriščene notranje rezerve in stabilizacijsko obnašanje, da bo pri zmanjševanju trpel program, delo in podobno.

Mnogokje se bomo morali v zvezi z zmanjševanjem porabe spoprijeti tudi s skozi desetletja zakoreninjenimi »zapravljivskimi« navadami in neodgovornim odnosom do družbenih sredstev. Pred časom smo brali v Glasu, da v osnovnih šolah naše občine poleg učencev koristijo kosilo tudi prosvetni delavci in nekateri njihovi svojci, kar ob celodnevni osnovni šoli ni nič nenavadnega. Nenavadno pa je, da je v času pisanja

LE PLAVŽARJI NAD PLANOM

V trinajstih dneh septembra so delavci v TOZD Plavž izdelali 6.349,9 tone grodlja, kar je 48,1 % mesečnega družbenega načrta, oziroma 43,8 % povečanega operativnega programa.

Delavci v TOZD Jeklarna so v tem času izdelali 16.130 ton surovega jekla in s tem dosegli 39,0 % mesečnega družbenega načrta, ki je enak operativnemu programu. S tem dosežkom so še vedno dobre štiri odstotke pod mesečnim linearnim planom.

Skupna proizvodnja je bila v trinajstih dneh dosežena v višini 50.767,1 tone, oziroma 39,2 % mesečnega družbenega plana ali 40,4 % nekoliko znižanega operativnega programa. V prvem primeru smo za okrog štiri odstotke pod planom, v drugem pa za okrog tri odstotke.

Za prodajo je bilo v tem času izdelanih 13.813,8 tone izdelkov, kar je v odnosu na družbeni načrt 38 %, v odnosu na nekoliko zmanjšan operativni program pa 41 %. Zaostanek za mesečnim linearnim planom v prvem primeru znaša dobrih pet odstotkov, v drugem pa dobra dva odstotka.

OSEBNI DOHODEK ZA AVGUST NIŽJI OD JULJSKEGA

S proizvodnimi rezultati meseca avgusta ne moremo biti zadovoljni. Skupna proizvodnja je sicer za 1466 ton večja kot v juliju, prodali pa smo precej manj. To je tudi vzrok, da je osebni dohodek za učinkovitost manjši, k skupni razliki v višini 1,8 % glede na julij pa dodatno prispeva še razlika v praznikih, ki se odraža deloma v prazničnem dodatku, deloma pa v večjem številu efektivnega časa. Proizvodnja temu povečanju ni sledila, zato je produktivnost nižja.

Poprečni osebni dohodek Železarnje je za 278 din na zaposlenega nižji od julijskega. Podatek brez bolezenske odsotnosti kaže zaostajanje za 235 din. Devet temeljnih organizacij je doseglo sicer minimalno povečanje osebne dohodke; medtem ko bo v nekaterih TOZD izplačan bistveno nižji OD kot v juliju. Med njimi odstopajo predvsem TOZD Valjarna žice in profilov ter TOZD Transport. Več, kot je bilo planirano, je izplačala osebne dohodke TOZD Plavž. Planirano poprečje so vidneje preslegle še TOZD Valjarna blumingštel, HV Bela, Valjarna debele pločevine, Žičarna, Profilarna in Jeklovlek, le da v teh primerih ne gre za večje izplačilo v skupnem znesku, ker v nobeni od teh temeljnih organizacij nimajo toliko zaposlenih, kot so planirali.

Delavci TOZD Plavž so se v tem mesecu odrezali najboljše, saj so presegle družbeni načrt in tudi povečali operativni program. Izdelali so 15.205 ton grodlja in si s tem rezultatom prislužili daleč največji poprečni OD med vsemi TOZD in delovnimi skupnostmi.

Poprečje prejšnjega meseca so dosegle oziroma presegle še naslednje TOZD: Livarna, Valjarna blumingštel, Vratni podboji, Jeklovlek, Strojne delavnice in Družbena prehrana, največ pa Valjarna debele pločevine. Vse ostale TOZD in delovne skupnosti imajo poprečni OD manjši.

Število plačanih ur na zaposlenega se je v poprečju Železarnje znižalo samo za 0,3 ure, kar je komaj omembe vredno. Največje povečanje ur na zaposlenega izka-

(Nadaljevanje na 6. strani)

NA LETOŠNJI KRVODAJALSKI AKCIJI 1.606 KRVODAJALCEV

V dneh od 5. do 13. septembra je bila v naši občini organizirana krvodajalska akcija, katere se je udeležilo 1606 krvodajalcev. Od tega jih je bilo 876 ali 54,5 % iz Železarnje in 730 ali 45,5 % iz drugih delovnih organizacij ter krajevnih skupnosti v občini.

Od skupnega števila krvodajalcev je bilo letos iz zdravstvenih razlogov odklonjenih 43 ali 2,6 % prijavljenih; sedem več kot lani.

V primerjavi z lanskega leta krvodajalsko akcijo je bilo letos vpisanih 56 krvodajalcev več, prav tako je bilo tudi 49 več odvzemov. Tudi udeležba železarjev je bila letos za

39 krvodajalcev večja.

Kakšna je bila udeležba delavcev iz TOZD in delovnih skupnosti Železarnje na letošnji krvodajalski akciji glede na število zaposlenih in skupno število krvodajalcev v primerjavi z lanskim letom, vidimo iz spodnje razpredelnice.

(Nadaljevanje na 2. strani)

NEENOTNI, NEPOVEZANI, NEAKTIVNI . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

Poročilo o delu in organiziranosti sindikata je podal predsednik občinskega sveta zveze sindikatov Branko Iskra. Poudaril je, da je treba v osnovnih organizacijah preveriti, kako smo sposobni uresničiti naloge, ki nas še čakajo. Preveriti je treba, kakšna je naša akcijska enotnost in povezanost, saj bomo lahko le s skupnimi močmi reševali nenešne probleme. Teh pa je kar dovolj.

Veliko je še nedorečenega na področju delitve dohodka in osebnega dohodka po delu in rezultatih dela, zagotavljanja socialne varnosti najbolj ogroženim delavcem in uveljavljanja inovacij in znanstvenega dela. Tem področjem bo moral sindikat v prihodnje posvetiti več pozornosti.

O problemih razvoja občine Jesenice je govoril Srečko Milinarič, predsednik izvršnega sveta skupščine občine Jesenice. Največ problemov je še vedno na področju investicij, planiranja, oskrbljenosti s surovinami in reproviziranimi. Pestijo nas tudi izgube. Tudi fizični obseg proizvodnje je pod planiranim.

Pri investicijskih nalogah prave politike in je zato tudi manjših investicij vedno manj. Pa tudi odnosi med železarno Jesenice in republikanskimi organi še niso razjasnjeni, zato postaja gradnja jeklarne 2 vedno večji problem. Na področju planiranja delamo vse na pamet, brez analiz in dolgoročnih programov. Tudi dogovorjenih planskih usmeritev ne spoštujemo, zato se je izvršni svet skupščine občine odločil, da bo začel dosledno izvajati 620. člen zakona o združenem delu, ki opredeljuje, da se nespoštovanje samoupravnih splošnih aktov, delitve po delu, razporeditve in materialne varnosti delavcev, nespoštovanje investicijske politike in nespoštovanje predpisov poslovanja šteje, da je delovna organizacija oškodovana družbene interese.

Pri izgubah bi morali ločiti tiste dejavnike, ki so izraz naše neenotnosti, nepovezanosti in neorganiziranosti, od tistih, ki so posledica gospodarske situacije, planskih in tržnih zakonitosti. Pri izgubah je treba natančno analizirati vse elemente gospodarjenja in na ta način sprejeti natančne in konkretne ukrepe za zmanjšanje izgub. To velja tako za »zguba« v gospodarstvu kot v negospodarstvu. Glede fizičnega obsega proizvodnje je treba do konca leta oceniti trend razvoja, saj bomo le tako lahko začeli s postopkom za sprejemanje plana za leto 1983.

V nadaljevanju so predsedniki komisij pri občinskem svetu zveze sindikatov podali poročila o problemih, ki so jih obravnavali v okviru razprav dokumentov za 10. kongres. V komisiji za statutarne zadeve so ugotovili, da delavci še vedno nimajo ustavno opredeljenega družbenoekonomskega položaja in da je torej naloga in vloga sindikata v tem, da uresničuje izvajanje z zakonom opredeljenih pravic glede razporeditve in ustvarjanja dohodka. V komisiji za dohodkovne odnose so poudarili, da bi morali biti bolj dosledni pri izvajanju pomena

zakona o združenem delu. Res je sicer, da so členi iz zakona prepisani v samoupravne dokumente, vendar je bistvo zakona o združenem delu drugje. Gre namreč za to, da delavci s svojim delom omogočajo boljši danes, ne odločajo in sodelujejo pa pri oblikovanju boljšega jutri. Prav to je pomen oziroma bistvo zakona o združenem delu.

Ko razmišljamo o investicijah, bi morali bolj spreminjati programe znotraj obstoječih objektov in se bolj organizirati in povezati. Pri tem imata velik pomen nagrajevanja po delu in spodbujanje interesa za inovacije. Spremeniti bi morali samoupravne sporazume o nagrajevanju po delu. V njih bi morali opredeliti, da delavci za enako delo dobijo enako nagrado, za več dela pa večjo nagrado. Vendar je treba k spremembam pritegniti več delavcev, saj ni sprejemljivo, da trije ali štirje strokovni delavci krojijo usodo vseh ostalih. Ne potrebujemo torej nobenih novih zakonov, le tiste, ki smo jih že sprejeli, moramo bolj spoštovati in dosledno izpolnjevati.

V svetu za družbenoekonomske odnose so poudarili, da so glavni problemi v občini Jesenice investicijske, dohodkovni odnosi in cene. Da bi bile cene bolj realne, bi morala prodaja finalnih izdelkov potekati tudi prek primarnih proizvajalcev.

Tako so probleme, ki jih izpostavljajo dokumenti za kongres, obravnavale komisije pri občinskem sindikalnem svetu. V železarni Jesenice smo dokumente obravnavali in pri tem izhajali iz razmer v železarni. Resolucija je preveč splošna in neživljenjska, saj v tako

kratkih rokih, kot so opredeljeni, ni mogoče uskladiti samoupravnih aktov z vsemi starimi in novimi zakoni.

V nadaljevanju razprave so največ pozornosti namenili izgubam v železarni in gradnji jeklarne 2. Glede jeklarne celo v železarni ni bilo enotnih stališč in so se šele v zadnjem času zedinili glede gradnje. Vzrok za to je tudi ta, da niso dovolj samoupravno organizirani, da so neaktivni in nedisciplinirani. Zavedati se namreč moramo, da posameznik ne more spreminjati vseh stvari in da je za vsako akcijo nujno potrebna enotnost in organiziranost. Pri iskanju vzrokov za izgube v železarni se moramo odločiti, ali bomo pri tem upoštevali planske in tržne zakonitosti in razvednotenjen dinarja. To so dejavniki, na katere težko ali pa sploh ne moremo vplivati, vendar pa lahko z več ekonomike, merjenjem dela, disciplino in odpravljanjem lažne solidarnosti stvari spremenimo in izboljšamo sedanji položaj. Tudi socialna varnost delavcev je lahko dvorezen meč, saj se postavlja vprašanje, ali se nekomu ob zadostni socialni pomoči sploh še splača delati. Najbolj nezdružljivo je, da nekateri zaradi ljubeza miru dovoljujejo (ali vsaj ne kaznujejo) nedelo, nered in nedisciplino. Pri odpravljanju takih problemov in nezdružljivih odnosov je pomembna vloga obveščanja, saj bi morali obvestiti delavce o nekem problemu takrat, ko se pojavi, ne pa, da obveščamo o stvarih, ki so že urejene ali sploh niso več aktualne. Preprosto povedano, gre za to, da je treba delavce obvestiti takrat, ko se neka stvar kuha, ne pa potem, ko je že zažgana ali jo poje kdo drug.

Lilijana Kos

O ODGOVORNOSTI LE GOVORIMO, PREMALO PA NAREDIMO

K razpravi o odgovornosti, o kateri znamo le govoriti, premalo pa konkretno naredimo, objavljamo še naslednje razmišljanje in hkrati vabimo tudi druge, da o tem napišejo svoja mnenja.

Pri obravnavi uspešnosti poslovanja TOZD in delovnih skupnosti bomo morali več pozornosti posvetiti kadrom in delu odborov za delovna razmerja, ki izbirajo delavce za opravljanje določenih del in nalog. Kadri so v proizvodnem procesu odločujoči dejavnik in se bo potrebno z njimi več ukvarjati. Funkcija odbora za delovna razmerja je pri izbiranju ustreznih kadrov odločilna in napake o. popuščanja pri tem delu so pomembne, saj je ustrezna kadrovska struktura v pomembni povezavi z uspešnostjo poslovanja.

Pomembno je, da ne gledamo splošne uspešnosti, ampak uspešnost, kakršno zahteva proizvodni proces in dejansko stanje kadrov. Kdo je odgovoren, da je temu zadosteno in da so res pravi ljudje razporejeni na ustrezna dela oziroma naloge? Ali je to odbor za de-

lovna razmerja ali kadrovik, ki odgovarja za strokovno vodenje ali vodja TOZD, ki ima zakonske zadolžitve s tega področja? V naši zakonodaji in samoupravnih aktih je določeno, čigave so te naloge in se nihče ne more skrivati za samoupravnimi organi. Vendar moram ugotoviti, da smo vse preveč popustljivi in da narejene napake najraje odpravljamo tako, da jih spregledamo, namesto da bi hitro reagirali.

Vse prevečkrat pravimo, da nam manjka le malo zavesti, da bo vse v redu. Lepo govorimo, se dogovorimo, delamo pa zopet po starem. Zakaj ne delamo tako, kot govorimo? Najbolj enostaven in tudi največkrat uporabljen odgovor je: Ko bodo tako delali ostali, bomo tudi mi!

Dejstvo je, da izgovarjanje na druge ne bo rodilo sadov in da s takim delom samo dokazujemo, koliko imamo zavesti. Koliko dela je še potrebno, da se bo oblikovala in uveljavila potrebna zavest! Mislim dela, kakršnega do sedaj skoraj ni, ne doma, ne v šolah in ne v delovnih organizacijah. Delo z ljudmi je izrednega pomena in prav na tem področju v naši delovni organizaciji opažamo določene pomanjkljivosti. Vodstvo in starejši delavci mlajše delavce skoraj vedno najprej seznanijo s slabostmi in drugimi stvarmi, ki negativno vplivajo na delavčev odnos do dela in pripadnost k delovni organizaciji. Kako probleme rešujejo in kaj vpliva na reševanje, pa najraje zamolčijo. Delo z ljudmi kot enakovredni partnerji v proizvodnem procesu bomo morali še kako razvijati.

Pomesti moramo najprej pred svojim pragom in se pogovoriti o doslednem izkoriščanju delovnega časa, o izboljšanju skupnih rezultatov, o poštenosti, katero potrebujemo, da bomo naloge opravljali, kot je dogovorjeno.

V procesu uveljavljanja socialističnih samoupravnih pravic je pomembna komponenta iniciativnost in samoiniciativnost, ki naj bi pomagala lažje in učinkoviteje reševati tudi probleme odgovornosti. Vendar te komponente ni. Vse preveč je prepuščena spontanosti, ni spodbujena in premalo je usmerjena k najbolj aktualnim nalogam. Odgovornost za to nosimo mi, vsi člani družbenopolitičnih organizacij in le odzivanje resničnemu življenju bo rodilo sadove in odpravljalo napake, ki preprečujejo naš nadaljnji razvoj.

J. K.

INOVATORJI O NOVATORSTVU

VIKTOR ŽAN je strugar specialist v oddelku za hidravliko in pnevmatiko v TOZD Remontne delavnice. 22 let že dela v železarni, vedno v tem oddelku. Ukvarja se z izdelavo in popravili cilindrov, posebej pa se je specializiral za izdelavo tesnil za vse vrste strojev.

Je umetnik na stružnici, pravijo sodelavci. Sam trdi, da ni cilindra, ki ga ne bi bil sposoben izdelati, le poglobiti bi se moral vanj. V prostem času se ukvarja z oblikovanjem železa, s kiparstvom in risanjem. Ves svoj smisel za oblikovanje pa je prenesel na stružnico. Poleg tega je pri svojem delu tudi izredno natančen. Delal je že po vsej železarni, povsod tam, kjer je bilo treba izdelati tesnila za stroje ali naprave, če originalnih niso imeli na zalogi. Prihranki, ki jih je od tega imela železarna, so veliki.

Njegove težave so se začele pred 12 leti, ko je izumil strgarski nož za izdelovanje tesnil iz umetnih mas. Izum je dal patentirati na patentni urad v Beograd, toda tam mlini meljejo zelo počasi. Ko bo zadeva rešena in ko bo z železarno naredil pogodbo, tudi predlogov za inovacijski prihranek ne bo več uveljavljal, toda do takrat, kot pravi, bo svoje pravice uveljavljal tako, kot mu to omogočata zakon in samoupravni sporazum o inovacijah v SOZD Slovenske železarne.

S svojimi noži lahko oblikuje plastične mase različnih stopenj trdote, tako da ni tesnila, ki ga ne bi mogel izdelati. »Pri izdelavi tesnil se nisem nalezal na oviro, ki ji ne bi bil kos. Ukrotil sem material, pogrnul sem ga. Lahko izdelujem vse vrste tesnil, ki obstajajo v katalogih po vsem svetu, lahko bi si privoščil celo svoj lastni katalog,« pravi. Vsi njegovi inovacijski predlogi so s tega področja. Okoli 45 jih je, od tega jih, kot pravi, kakih 15 ni pravilno ocenjenih. »Tisti, ki so ocenjevali moje inovacijske predloge, se niso poglobili v izračun prihrankov, ampak so mi določili pavšalno nagrado.«

Skozi ves najin pogovor se je kot rdeča nit vlekel problem, ki ga teži. Kakor koli sva zastavila pogovor, vselej sva obstala pri sporu, ki ga že skoraj pet let vodi z železarno oziroma s TOZD Hladna valjarna Bela na sodišču združenega dela v Kranju.

»Pred 12 leti je eden od sodelavcev iz železarne preprical celotno vodstvo, da moj izum ni tako pomemben, da so tesnila, ki jih izdelujem, malenkosti. Kasneje se je pokazalo, da to ni res. Tudi pri sporu s TOZD Hladna valjarna Bela se to lepo vidi,« je začel pojasnjevati Viktor.

Gre za enega od njegovih 45 inovacijskih predlogov za izdelavo distančnih obročkov za SISL in CTL liniji. Na teh linijah je prišlo do zastoj zaradi obrabe distančnih obročkov. Ker niso imeli rezervnih,

Remont četrte SM peči (Foto I. Kučina)

so nabavili velike količine vulkalana različnih trdot za izdelavo distančnih obročkov. Obročke naj bi izdelali v strojni delavnici, vendar jih tam z navadnimi strgarskimi noži za kovino niso mogli izrezati. Obročke so potem dali v izdelavo Viktorju, ki jih je s svojimi noži za izrez mehkih mas lahko izdelal.

Viktor je tako v nekaj dneh uspešno rešil ta problem. »Ko sem preprečil nadaljnje zastoj na obeh linijah, sem vložil inovacijski predlog za prihranek, ki je bil tako ustvarjen, tako kot mi to omogoča samoupravni sporazum o inovacijah v SOZD SŽ. Težave so se začele, ker pri izračunu prihranka za moj predlog v Hladni valjarni Bela niso upoštevali dejanskih prihrankov, hoteli so jih prikriti in tako zmanjšati pomen moje inovacije. Po nekajkratnem opozorilu sem vso zadevo dal v obravnavo sodišču združenega dela v Kranju.

V dninskih poročilih obeh linij so vpisani vsi podatki o zastojih, na osnovi katerih se da izračunati inovacijski prihranek, če primerjamo število zastojev pred uvedbo mojih distančnih obročkov in po tem, ko sta liniji obratovali z obročki, ki sem jih izdelal. Razen nekaj prihranov ni vedel, da so mi ti podatki znani. Tudi pravnik, ki v tem sporu zastopa železarno, tega ni vedel. Z neresničnimi navedbami je hotel zavajati sodišče in me prikradati za tisto, kar mi pripada. S tem je le navidezno ščitil interese železarne, v resnici pa je nastala škoda zaradi sodnih stroškov in plačevanja izvedenca.

Distančniki, ki sem jih izdelal, so zelo kvalitetni. O tem lahko pričajo delavci, ki so z njimi delali. Toda po nastanku spora so jih morali na ukaz vodilnih v TOZD Hladna valjarna Bela izločiti iz obratovanja. Raje so uporabljali distančne obročke, uvožene iz Anglije, zapravljali devize, podaljševali zastoj ter tako povzročali gospodarsko škodo. Uvoženi distančniki so tudi slabše kvalitete, saj se pri uporabi raztegnejo tudi za 3 mm. Izdelki so potem tudi slabši in število reklamacij je zato večje. Delavci na teh linijah so večkrat sami vzeli moje distančne obročke in jih uporabljali, ker so hoteli delati več in bolje, toda velikokrat jim je vodstvo TOZD to preprečilo.

Ze štiri leta in pol hodi Viktor na sodišče v Kranj. Brez strahu, kot pravi, in še vedno neporažen. »Spor se vleče že dolgo. Vrtimo se v krogu. Pravnik, ki zastopa železarno, s svojimi malverzacijami zavira delo sodišča, toda prav imam vendarle jaz. Pri izračunu inovacijskega prihranka so v TOZD Hladna valjarna Bela sli prek samoupravnega sporazuma o inovacijah v SŽ. Prikazati želijo manjši inovacijski prihranek, kot je v resnici, da bi tako zmanjšali dohodek, ki pripada avtorju. Zaradi tega so skušali ponarejati poročilne liste. Zaradi bojazni, da bom igran, sem moral najeti zagovornika,« je še povedal.

»Tesnil skoraj ne izdelujem več. Vzrok za to je moj spor z železarno, saj raje dovoljujejo, da se dela škoda. Pred nekaj meseci je prišlo do zastoj na stroju za izkop žlindre na nasipu zaradi iztrošenosti tesnil. Nihče mi ni naročil, naj izdelam nove, raje so odklonili mojo pomoč. Zaradi enomesečnega zastoj so utrpeli okoli 150 starih milijonov škoda.«

Viktor pravi, da ima še veliko idej, toda sedaj jih ne more uresničiti, preveč dela ima z reševanjem tega spora. »V svojih prizadevanjih sem osamljen,« pravi. »Zaenkrat se vsi bojijo sodelovanja z menoj. Škode mi sicer ne povzročajo, pomagajo pa mi tudi ne. Za vse težave, ki jih imam, ne krivim vseh odgovornih v železarni, potrebno pa bi le bilo onemogočiti tiste, ki zavirajo reševanje takih sporov in ki se ne držijo pravilnikov in samoupravnih sporazumov, ampak jih razlagajo po svoje.

Ce kakšne zadeve ne morem rešiti, jo vedno prepustim času, saj resnica vedno zmaga, če je res resnica. To so besede nekdanjega predsednika Zveze DIATI Slove-nije tovariša Jana, ki jih ne bom nikoli pozabil. Vseskozi živim z njimi in se jih tudi držim.«

NA LETOŠNJI KRVODAJALSKI AKCIJI 1.606 KRVODAJALCEV

(Nadaljevanje s 1. strani)

TOZD - DS	Št. zap.	Št. krvod.	1981		1982	
			% krvod. glede na št. zaposl.	% krvod. glede na skup. št.	% krvod. glede na št. zaposl.	% krvod. glede na skup. št.
Plavž	225	22	9,7	2,5	23	10,7
Jeklarne	697	43	6,1	4,9	44	6,4
Livarna	87	16	18,4	1,8	13	14,7
Valj. blum.-šekl.	373	33	8,8	3,8	38	9,5
Valj. žice	171	20	11,7	2,3	14	7,9
Valj. deb. ploč.	160	25	15,6	2,9	33	20,2
HL. Valj. Bela	267	59	22,1	6,7	61	22,7
HL. Valj. Jes.	223	35	15,7	4,0	34	15,5
Žičarna	260	39	15,0	4,4	36	13,8
Profilarna	72	14	19,4	1,6	17	22,6
Vratni podb.	64	10	15,6	1,1	11	15,7
Jeklovlek	147	14	9,5	1,6	16	10,3
Elektrode	245	28	11,4	3,2	31	12,2
Želblarna	84	20	23,8	2,3	9	10,8
Stroj. del.	325	69	21,2	7,9	73	23,1
Rem. del.	493	98	19,2	11,2	87	17,2
Vzdrževanje	532	99	18,6	11,3	87	16,1
Energetika	242	21	8,7	2,4	24	10,2
Transport	367	29	7,9	3,3	23	6,4
Družb. preh.	168	12	7,1	1,4	16	9,2
DS KOFI	281	34	12,1	3,9	24	8,4
DS KSI	368	39	10,6	4,4	33	8,9
DS ETKRN	475	97	20,4	11,1	90	18,9
SKUPAJ	6346	876	13,8	100,0	837	13,1

Kot vidimo iz podatkov, so se glede na število zaposlenih najštevilneje odzvali delavci TOZD Želblarna s 23,8 %, sledijo jim delavci TOZD Hladna valjarna Bela z 22,1 %, TOZD Strojne delavnice z 21,2 % itd. . . .

Glede na skupno število krvodajalcev so največ prispevali delavci TOZD Vzdrževanje - 11,3 %, TOZD Remontne delavnice - 11,2 % in

delavci delovne skupnosti E-TKRN - 11,1 %.

Ob zaključku krvodajalske akcije lahko ugotovimo, da je bila tudi letošnja akcija uspešna.

Organizator krvodajalske akcije - občinski odbor RKS Jesenice se vsem krvodajalcem zahvaljuje za darovano kri z željo, da bi bila udeležba na krvodajalskih akcijah še naprej tako dobra kot vsa leta doslej.

IZ

UGOTOVITVE DELOVNE SKUPINE CENTRALNEGA KOMITEJA ZKS V ŽELEZARNI

(Nadaljevanje s 1. strani)

mila 61,6 % celotnega družbenega proizvoda, ustvarjenega v gospodarstvu občine. Železarna ima tudi eno dislocirano temeljno organizacijo, in sicer v občini Dravograd.

V Železarni, navaja poročilo, povezovanje TOZD v delovno organizacijo še ni zaživel v skladu z zakonom o združenem delu. Zaskrbljujoča je trditev, da medsebojno povezovanje TOZD v Železarni temelji le na tehnološki osnovi in zato se morajo zlasti komunisti v organih upravljanja angažirati za izpolnitev tudi drugih oblik povezovanja na osnovi dohodkovnih odnosov, svobodne menjave dela, povezanosti v reprodukcijski verigi. V ospredje mora priti vloga TOZD in delovnih skupnosti skupnih služb kot subjektov gospodarjenja z družbenimi sredstvi pri razvoju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, pri uveljavljanju skupnega prihodka in s tem dohodkovnih odnosov, za uresničitev skupnih družbenih ciljev ob jasno izraženih dolgoročnih usmeritvah perspektivnega razvoja Železarne. Ob tem poročilo poudarja, da bodo komunisti in osnovne organizacije zveze komunistov morali vložiti odločilnejše napore za uresničitev predhodnih dogovorov, ki so bili sprejeti na problemski konferenci zveze komunistov Železarne januarja lanskega leta, ki je zelo konkretno opredelila stališče in sklepe o nadaljnjem razvoju družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov. Delovna skupina ugotavlja, da na nekaterih področjih naloge, ki jih je opredelila konferenca, sploh še niso realizirane, pri nekaterih pa se močno kasni (svobodna menjava dela, skupni dohodek, delegatski sistem, razvid del in nalog, osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke), za nekatera vprašanja pa so že opredeljene strokovne rešitve (metodologija planiranja, dopolnjen sistem skupnega prihodka, samoupravna organiziranost komercialne, racionalizacija poslovanja).

Strokovne odločitve, ki so osnova za uspešno poslovanje, morajo biti vpete v cilje ekonomske stabilizacije. Realizacije teh nalog, navaja poročilo, bi se gotovo odrazila tudi v dohodkovni povezanosti in v uveljavitvi načela svobodne menjave dela med TOZD in delovnimi skupnostmi skupnih služb, čemur pa prisotni na razgovoru niso namenili ustrezne pozornosti. Komunisti so v organih upravljanja, še zlasti pa v sindikatu, premalo storili, da bi presegli slabosti v izvajanju sistema pridobivanja in delitve skupnega prihodka. V Železarni, je navedeno, se bo potrebno ob nalogah, ki jih imajo TOZD na področju samoupravljanja, proizvodnje, dohodkovne povezanosti, načrtovanja nadaljnjega razvoja, odločneje zavzeti za nujno spoznanje, da se morajo posamezne TOZD bolj zavedati odgovornosti za razvoj delovne organizacije kot celote.

Zveza komunistov, poudarja v poročilu delovna skupina, mora biti tista sila, ki bo spodbudila poenotenje pogledov do teh vprašanj tudi pri vodstvenih delavcih v TOZD, kot tudi v okviru organov upravljanja in družbenopolitičnih organizacij. Prav tako je bilo premalo skrbni namenjene uresničevanju dol-

goročnejše kadrovske politike. Za mobilizacijo vseh delavcev pri izvedbi teh nalog pa je potrebno zagotoviti učinkovitejše informiranje delavcev. Učvrstiti je potrebno tudi spoznanje o naslonitvi na lastne sile.

Delovna skupina je na osnovi razgovora ugotovila, da prepočasno uveljavljanje stimulativnega načina nagrajevanja po rezultatih dela in nedosledno uresničevanje sprejetega sistema in politike delitve osebnih dohodkov kaže, da v praksi ni bilo dovolj doslednosti in vztrajnosti za uresničevanje stališč, ki so jih komunisti Železarne sprejeli na že omenjeni problemski konferenci. Višje storilnosti, učinkovitejšega odpravljanja vzrokov za nastajanje in zmanjšanje izpadov v proizvodnji, večje delovne in tehnološke discipline, poudarja poročilo, pa ne bo mogoče dosegati z deklaracijami, temveč z uveljavitvijo dejanskega sistema nagrajevanja po delu in njegovih rezultatih. Pri uresničevanju vsega tega in pri odpravljanju obravnavanih pomanjkljivosti pa v Železarni nismo dovolj dosledni, kar seveda ni najboljše sprejeto med delavci.

Potrebno bo preiti tudi v odločno bitko za ponovno uveljavitev železarskih poklicev, njihovo ustrezno vrednotenje in nagrajevanje, pa tudi za uveljavitev in okrepitev samoupravnega položaja in odločujočega vpliva delavcev v procesih družbene reprodukcije in samoupravnega sporazumevanja. To je način, pravi poročilo, po katerem bo mogoče nadaljevati tradicijo železarstva pod Mežaklo, saj so železarji vedno dajali tudi ustrezno družbenopolitično obeležje tej dolini.

V nadaljevanju poročilo navaja, da je ob vse bolj zaostrenih pogojih gospodarjenja v obdobju 1981-1985 tehnološka in organizacijska posodobitev proizvodnje Železarne nujna. Ob tem je predvsem omenjena gradnja elektrojekarne 2. Delovna skupina centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije podpira tovrstna prizadevanja in opozarja komuniste Železarne in SOZD Slovenske železarne, da ob podpori delavcev in družbene skupnosti začrtano nalogo tudi izpeljejo do konca ter pri tem presežejo vse pomisleke, zlasti v bančnih krogih, ki ovirajo realizacijo tega projekta.

Za tem poročilo obravnava sedanje težave Železarne, ki so poleg drugega tudi posledica tehnološkega zaostajanja in poudarja nujnost združevanja dela in sredstev, njihovo koncentracijo in usmerjanje, ker drugače ne bo mogoče speljati zahtevnih nalog na področju stabilizacije tako v Železarni, kot v delovnih organizacijah, ki so produkcijsko povezane. Ugotovljene težave v Železarni narekujejo potrebo po dohodkovnem povezovanju, samoupravnem združevanju sredstev in uresničitev svobodne menjave dela, ustrežnejšo delitev dela med TOZD, delovno organizacijo in SOZD Slovenske železarne in ustrežnejšo angažiranost strokovnih kadrov na delih in nalogah z vsa samoupravno in strokovno odgovornostjo v Železarni.

O ukrepih za uresničitev sprejetih nalog na področju gospodarjenja in doseganja planskih ciljev, ki jih je sprejel delavski svet Železarne v mesecu juniju, delovna skupina meni, da je potrebno nekatere postavke in planske usmeritve uskladiti z realnimi možnostmi in pogoji, s katerimi se srečujejo na področju železarstva, ob nenehnem angažiranju članov zveze komunistov tako v pogledu doseganja postavljenih ciljev in stabilizacijskih nalog, kakor tudi v pogledu nadaljnje krepitve samoupravnega položaja zaposlenih. Delovna skupina centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije je v razgovoru s komunisti Železarne ugotovila, da samoupravni odnosi niso razviti do take mere, da bi omogočili uveljavitev

odločujočega vpliva delavcev.

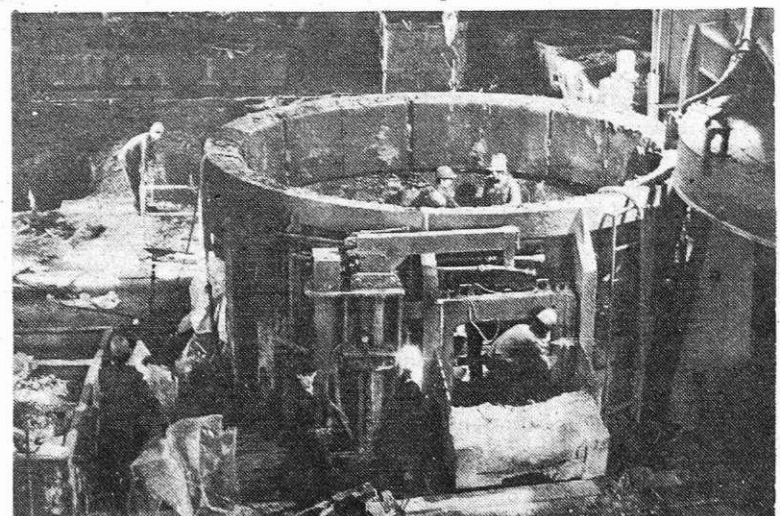
Na osnovi usmeritev 9. kongresa Zveze komunistov Slovenije in 12. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, je poudarjeno v poročilu, morajo komunisti v Železarni izdelati konkreten program uresničevanja le-teh in še zlasti nalog na področju ekonomske stabilizacije, izvoznih prizadevanj, tehnološke posodobitve ter dejanskega uresničevanja samoupravnih dokumentov v delovni organizaciji. Velike obveznosti čakajo komuniste jeseniške železarne, poudarja delovna skupina, na osnovi programa akcijskega povezovanja, pri proizvodnem in tehnološkem povezovanju ter pri urejanju vprašanj, ki se nanašajo na opredeljevanje in oblikovanje skupnega prihodka, pri investicijskih naložbah in podobno. Šele ko bodo komunisti pri teh nalogah dejansko dokazali pomen avantgardne vloge zveze komunistov, učinkovitosti in akcijske enotnosti, bo zveza komunistov postala osrednji politični mobilizacijski dejavnik in čvrsta opora uveljavljanja dohodkovnega povezovanja, samoupravnim odnosom, skratka delavcem pri njihovi samoupravi in politični aktivnosti. Komunisti Železarne se morajo zavedati svoje odgovornosti znotraj delovnega kolektiva, pri vključevanju v reševanje aktualnih vprašanj dela in življenja ter nadaljnjega samoupravnega in družbenoekonomskega razvoja jeseniške občine, regije in širše družbene skupnosti.

V nadaljevanju poročilo obravnava delovanje osnovnih organizacij zveze komunistov v TOZD in delovnih skupnostih Železarne, ki združujejo 825 članov. Kar štirinajst članov predstavlja komuniste Železarne v občinskih organih zveze komunistov. Pri tem je zaskrbljujoče, da se v zadnjem času sestankov sekretarjev osnovnih organizacij zveze komunistov, ki jih sklicuje OK ZKS, udeležuje vse manjše število sekretarjev in da osnovne organizacije zveze komunistov ne kažejo zadostne aktivnosti. Tako stanje zahteva večja prizadevanja glede uveljavljanja različnih oblik idejnopolitičnega in akcijskega povezovanja komunistov v Železarni.

V Železarni, navaja poročilo, bo potrebno izdelati podrobnejšo analizo aktivnosti vseh osnovnih organizacij zveze komunistov in komunistov v njih ter poiskati ustrezne in učinkovite oblike stalnejšega akcijskega povezovanja v okviru delovne organizacije, ker komunisti v Železarni ne predstavljajo take sile, kot bi jo po svojem članstvu in tradiciji železarstva lahko.

V zaključnem delu poročila, ki se nanaša na Železarno, delovna skupina centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije poudarja, da bodo osnovne organizacije zveze komunistov v Železarni morale v svojih delovnih sredstvih, ob podani oceni delovne skupine centralnega komiteja ZKS, usmeritvah in nalogah komunistov, sprejetih na problemski konferenci zveze komunistov v Železarni lanskega januarja in akcijskih načrtih delovanja komunistov izpostaviti nekaj aktualnih perspektivnih vprašanj, ki bi jih skupno obravnavali na problemski konferenci komunistov. Predvsem pa je potrebno zagotoviti preseganje togosti in nedoslednosti v uresničevanju predhodno sprejetih dogovorov in sklepov na problemskih konferencah, obenem pa zagotoviti tudi odgovornost komunistov.

Poročilo je delovna skupina centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, ki so jo sestavljali: Katja Vadal, Marija Zupančič-Vičar, Stefan Korošec, Franc Šifkovič, Stefan Nemec, Albina Tušar, Milica Mitič, Alojz Kalan, Romana Bradič, Marija Cigale in Franci Kržan, oblikovala na osnovi razgovora s sekretarji osnovnih organizacij zveze komunistov TOZD in delovnih skupnosti naše železarne.

Enodnevni remont na Lectromelt električni peči (Foto I. Kučina)

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 20. DO 26. SEPTEMBRA

20. septembra, BOŽIDAR BARTELJ, član PO, Jesenice, Titova 3 a, št. tel. 81-453;
21. septembra, JAKOB MEDJA, vodja OTK, Jesenice, Titova št. 1, št. tel. 81-117;
22. septembra, JANKO PERNE, vodja invest. razvoja, Jesenice, Titova 20, št. tel. 81-904;
23. septembra, SAŠO KAVČIČ, vodja TOZD HV Jesenice, Jesenice, Titova 85, št. tel. 81-413;
24. septembra, STANKO ČOP, vodja invest. razvoja, Žirovnica 90 a, št. tel. 89-438;
25. septembra, FRANC RAVNIHAR, vodja TOZD Valj. žice, Blejska Dobrava, Lipce 7 a;
26. septembra, FRANC VIČAR, vodja invest. razvoja, Žirovnica, Rodne 51.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 7. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. ure do 7. ure naslednjega dne. V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja vprašanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva članu poslovodnega odbora.

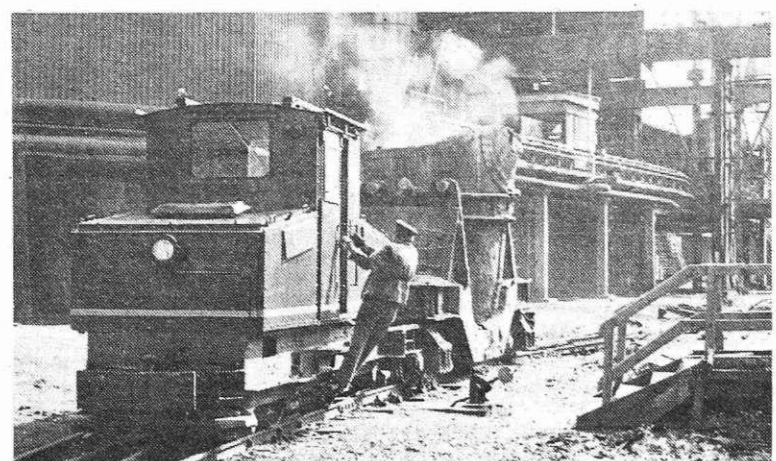
DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 20. 9.	IGOR MEZEK	JOŽE PEZDIRNIK
TOREK – 21. 9.	JOŽE ZIDAR	IVO LEBAN
SREDA – 22. 9.	VANDA ENIKO	MARJAN ERMAN
ČETRTEK – 23. 9.	FRANC CERKOVNIK	BOŽIDAR ČERNE
PETEK – 24. 9.	MITJA KERSNIK	MARJAN DROLČ
SOBOTA – 25. 9.	MIHA ŠLIBAR	JOŽE RAVNIK
NEDELJA 26. 9.	ANTON SITAR	MITJA BENEDIČIČ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3549
vezni telefon je: 2317
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni: od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa: od 18.00 do 6.00 ure
Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni: od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa: od 18.00 do 6.00 ure
Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 20. do 25. septembra bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta – dr. Janez Resman ali dr. Želimir Cesarec.
DISPANZER ZA BORCE: IV. obratna ambulanta.
POPOLDNE: II. obratna ambulanta – dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.
V soboto, 25. septembra, samo dopoldne: II. obratna ambulanta – dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.
Za borce: II. zobna ambulanta od 11. do 12. ure.
POPOLDNE: III. zobna ambulanta – dr. Bela Gazafi.
V soboto, 25. septembra, samo dopoldne – III. zobna ambulanta – dr. Bela Gazafi.

Tekoči grodelj na poti v martinarno (Foto I. Kučina)

HVALA OSEBJU POČITNIŠKEGA NASELJA V BIOGRADU NA MORJU

Udeleženci devete izmene v počitniškem naselju železarne Jesenice v Biogradu na morju, ki smo tja prišli na oddih ali zdravljenje, da se naučimo toplega sonca in morja in si nabereimo novih moči za delo, ki nas je čakalo doma, smo iz Biograda odšli z najlepšimi vtisi in spomini. Poleg vsega lepega, kar nas je obdajalo, je za naše zadovoljstvo in dobro počutje še posebno zaslužno celotno osebje počitniškega naselja s tovarišem upraviteljem na čelu. Čutili smo njihov prisrčen odnos in na vsakem koraku je bila opazna skrb za naše dobro počutje. Poudariti moramo odlično in zadostno prehrano ter čistočo in red v naselju.

Vsemu osebju, ki je tako postrtovalno in brž odhoda skrbelo za naš prijeten dopust, najlepša hvala z željo, da bi še naprej ostali tako povezani, trdni in pošteni kolektiv.

Udeleženci
devete izmene

PREPREČUJMO ŠIRJENJE ČREVESNIH OBOLENIJ

V mesecu avgustu in septembru so v kurativnih ambulantah Železarne zabeležili porast črevesnih nalezljivih obolenj, ki jih spremlja driska. Tovrstna črevesna obolenja se zelo hitro širijo in lahko pride kaj kmalu do masovne obolevnosti – epidemije.

Bolezen se prenaša z umazanimi (okuženimi) rokami, s hrano, muhami in drugim mrčesom. Če se želimo izogniti masovni obolevnosti, je naša naloga, da začnemo takoj izvajati osnovne protiepidemske ukrepe, ki bazirajo predvsem na higieni.

Osnovni in najpomembnejši ukrep je **umivanje rok**. Roke si temeljito umivamo po vsaki uporabi stranišča in pred jedjo, in sicer s tekočo vodo in milom oziroma Vesfenom. Ob umivalniku naj bodo papirnate brisače.

Zelo pomembna je higiena stranišč. Stranišča je treba temeljito pomiti dvakrat na dan s toplo vodo (zlasti školjko, potezno vrstico, škatlo s toaletnim papirjem, kljuko, pipe) in razkužiti z raztopino hibi- na, omnisana ali cetavlon (na 10 l vode 1,5–2 dcl razkužila).

Širjenje črevesnih obolenj s hrano preprečimo s poostre- nimi higijenski ukrepi v kuhinjah in delnicah hrane, in sicer: s temeljitim umivanjem rok v umivalniku, ne v koritu za pranje posode; delovne obleke morajo biti čiste in jih po uporabi moramo prekuhati, kakor tudi krpe, strežne prtičke in ostalo, kar uporabljamo; pripravljalne in delne mize je potrebno večkrat na dan pomiti z raztopino razkužila – omnisana (3 dcl na 10 l vode); v delnicah hrane (kantinah) je treba ločiti prostor za sveže pripravljeno hrano in za ostanke; oseba, ki hrano deli, ne sme prijemati denarja ali bonov; pred vsako kantino mora biti umivalnik s tekočim milom (Vesfen) in papirnato brisačo, da si vsak delavec pred jedjo temeljito umije roke.

Z doslednim upoštevanjem navedenih ukrepov in z zdravljenjem že obolelih delavcev bomo preprečili nadaljnje širjenje bolezni. Seveda je potrebno dosledno izvajati osebno higieno tudi doma.

24. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE

V sredo, 1. septembra, je predsednik odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne JANEZ PIKON sklical 24. sejo odbora. Poleg članov so se seje udeležili tudi predsednik poslovnega odbora Železarne BORIS BREGANT, članica poslovnega odbora za ekonomsko področje JELKA VIDALI, predsednik izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne ŠTEFAN ŠČERBIČ in strokovni sodelavec iz oddelka za operativno planiranje proizvodnje MILOŠ PIŠČANEC.

Na seji so poleg poročila o izvršenih sklepih 22. in 23. seje odbora vzeli na znanje analizo finančnih rezultatov za mesec julij in kumulativno za sedem mesecev letošnjega leta, oceno izvrševanja operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec avgust, predlog operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec september ter obravnavali vloge prodajnega sektorja — izvoz glede odpisa razlik.

Predsednik poslovnega odbora BORIS BREGANT je podal poročilo o izvršenih sklepih 22. in 23. seje odbora. Med drugim je dejal, da moramo vso pozornost posvetiti tistim aktivnostim, kjer se nismo pristopili k njihovi realizaciji. Poudaril je, da bi z doslednim izvajanjem vseh sprejetih ukrepov za izboljšanje proizvodnih rezultatov, z dosledno tehnološko in delovno disciplino mogoče lahko zaključili poslovno leto brez izgube. Glede investicije za izgradnjo jeklarne 2 je dejal, da je premalo sredstev, ker je za bazično industrijo investicijskih sredstev premalo na razpolago.

Analizo finančnega rezultata za mesec julij in kumulativno za sedem mesecev letošnjega leta je obrazložila članica poslovnega odbora za ekonomsko področje JELKA VIDALI. Poleg že znanih podatkov, ki so bili objavljeni v glasilu Železar, je začrtala smernice za nadaljnje delo. Dejala je, da so naše naloge do konca leta opredeljene ter jasno začrtane. Bistveno je, da izboljšamo asortiment, izplen in da dosegamo planirano proizvodnjo.

Predsednik poslovnega odbora BORIS BREGANT je dejal, da družbeni plan za letošnje leto predvideva dosti večjo proizvodnjo, kot jo dosegamo. Niti v enem mesecu nismo dosegli družbenega plana, dosegamo samo operativni program. Ne uspemo vpliti nekoliko več nerjavnih jekel, dinamo jekel, ker nam pač agregati to ne dopuščajo. V preteklih mesecih smo imeli tudi več težav pri oskrbi z reproductivnim materialom in surovinami, preveč pa je še vedno bolniške odsotnosti. Trenutno se je oskrba z vložnim materialom izboljšala, nekoliko pa smo izboljšali tudi kvaliteten nivo naših izdelkov. Poudaril je, da mora biti izvajanje sklepov odbora za gospodarstvo in delavskega sveta Železarne, ki se nanašajo na izboljšanje tehnološke in delovne discipline, osnovna zadolžitev vsakega posameznika v našem kolektivu. Do konca leta moramo voditi tako politiko, da bomo količinsko in vrednostno dosegli planirano proizvodnjo.

Predsednik izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata železarne Jesenice ŠTEFAN ŠČERBIČ je predlagal, da bi

morali v tistih temeljnih organizacijah, kjer ne dosegajo planskih nalog, napraviti temeljitejšo poročilo, kjer bi navedli konkretnije podatke odstopanj. Poslovni odbor bi zadolžil, da v skladu z danimi pooblastili ukrepa v vseh primerih neizpolnjevanja dogovorov in sklepov samoupravnih organov Železarne. V razpravi k tej točki dnevnega reda sta sodelovala še Franc Kalan iz temeljne organizacije Transport in Jože Kastelic iz temeljne organizacije Vzdrževanje.

Strokovni sodelavec iz oddelka za operativno planiranje proizvodnje MILOŠ PIŠČANEC je podal oceno izvrševanja operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec avgust ter navzoče seznanil z vzroki, zakaj v posameznih temeljnih organizacijah niso dosegli planirane proizvodnje. Navedel je tudi podatke o izpolnjevanju operativnega programa izvoza za mesec avgust. Od predvidenih 5.820 ton smo izvozili le 3.720 ton ali 63,9 %.

Tudi predlog operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec september je razložil Miloš Piščanec. Operativni program je znižan v skupni in blagovni proizvodnji. Vzrok so predvideni enodnevi remontni na ASEA in LM peči, v Valjarni blumingštel je program znižan zaradi pomanjkanja dobave tujih slabov, v Valjarni žice zaradi pomanjkanja vložka, v Hladni valjarni Bela zaradi pomanjkanja vložka in predelave za EMO Celje, v Žičarni zaradi povečane količine za elektrode (prestavitev Curtos linije), v temeljni organizaciji Vratni podboji pa je program nižji zaradi pomanjkanja naročil in enozmenskega obratovanja. Na seji so sprejeli še predlog operativnega programa izvoza za mesec september v količini 7.820 ton.

Ob koncu seje so obravnavali tri vloge prodajnega sektorja — izvoznega oddelka glede odpisa razlik, ki nastanejo pri izvozu naših izdelkov na tuje tržišče.

Dragica Medja

TOZD Valjarna debele pločevine

10. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V sredo, 8. septembra, je bila deseta redna seja odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Valjarna debele pločevine, ki jo je sklical in vodil predsednik odbora Branko Resman.

Po pregledu izvrševanja sklepov devete seje so ugotovili, da so bili vsi sklepi izvršeni, razen sklepa, ki obravnava prestop dveh delavcev iz TOZD Vratni podboji v TOZD Valjarna debele pločevine in bo dokončno rešen na naslednji seji.

Člani odbora so bili seznanjeni, da je delavski svet TOZD Valjarna debele pločevine razveljavil sklep odbora za delovna razmerja, s katerim je le-ta na dela in naloge evidencičarke razporedil delavko z neustrezno izobrazbo. Delavski svet je zahteval od kadrovskega sektorja, da za ta dela in naloge preskrbi delavko z zahtevano izobrazbo.

Pri obravnavi gibanja zaposlenosti v mesecih juniju in juliju so ugotovili, da je bila v juniju odsotnost 812 dni ali 21,52 %. Od tega je bilo 243 dni bolezenske odsotnosti, 431 dni rednih dopustov in 82 dni odsotnosti zaradi nezgod. Obračunani so bili trije delavci.

V juliju je bila odsotnost 948 dni ali 25,26 %. Od tega je bilo 184 dni bolezenske odsotnosti, 657 dni rednih letnih dopustov in 62 dni odsotnosti zaradi nezgod. Obračunana sta bila dva delavca. V zvezi s tem so ugotovili, da v TOZD Valjarna debele pločevine delavce, ki so bili obračunani, niso dobili ustreznega nadomestila. Sprejeli so sklep, da mora kadrovski sektor najti ustrezno nadomestilo, vsaj za tiste delavce, ki gredo v pokoj.

Obravnavali so tudi tri prošnje za sprejem in eno za prekinitev

delovnega razmerja. Dvema prošnjama za sprejem ter prošnji za prekinitev delovnega razmerja so ugodili. O tretji prošnji za sprejem bodo dokončno odločali po razgovoru prosilca z vodjem TOZD.

Potrtili so premostitve štirih delavcev in razporeditev enega delavca na dela in opravila II. pomočnik zarisovalca pločevine za določen čas od 20. avgusta 1982 do 19. februarja 1983.

Za delavca, ki je invalid III. kategorije, so sklenili, da je treba do naslednje seje pripraviti predlog za razporeditev in usposabljanje.

Seznanjeni so bili, da bosta v mesecu septembru odšla v pokoj dva delavca.

Soglašali so s predlogom sklepa, ki ga je poslala v sprejem odboru za delovna razmerja delovna skupina za podprojekt »racionalizacija poslovanja«.

Za pregled del in opravil z beneficirano dobo, ugotovitev upravičenosti beneficirane dobe in morebitno predlaganje novih del in opravil za beneficirano dobo so imenovali komisijo v sestavi: Janko Benik — predsednik, Vinko Mezek, Franc Justin in Avgust Gabor — člani. Sklenili so tudi, da mora komisija po opravljenem delu izdelati poročilo.

Ob zaključku seje so sprejeli predlog kadrovskega sektorja, da bo v bodoče na vsaki seji razlaga pravilnika o delovnih razmerjih in zakona o združenem delu ter njunih dopolnil.

IS

13. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Elektrode je imel 3. septembra 13. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Slavko Mavsar. Pri pregledu izvrševanja sklepov zadnje seje so ugotovili, da še vedno ni montiran gorilnik na rotacijski peči v šamotarni. Kljub urgencam se to vleče že več kot dva meseca. Sprejeli so tudi poročilo na postavljeno delegatsko vprašanje o nočnem delu dveh delavcev iz oddelka izdelave elektrodnih mas in zahtevali, da se v tem oddelku poostri kontrola prisotnosti na delu v popoldanski in nočni izmeni.

Obravnavali so vzroke za nastanek izgube in program ukrepov za odpravo vzrokov izgub v TOZD Elektrode. V razpravi so poudarili, da je treba v sanacijski program vključiti tudi delovne skupnosti in vzdrževalne TOZD, da bi se lahko natančno ugotovilo, kje se stroški dejansko povečujejo. Izvajanje sprejetih sklepov in nalog je treba spremljati v TOZD in pri tistih, ki so neposredno vezani na delo TOZD. Nosilce nalog je treba pisno zadolžiti za uspešno izvajanje sprejetih nalog in ukrepov. Ob obravnavi je bilo postavljeno tudi vprašanje: kakšne koristi ima TOZD od novega elektronskega računskega centra, za katerega so bile dana velika devizna sredstva in TOZD prispevajo precejšnje vsote za odplačilo anuitet.

Nadalje so sprejeli ugotovitvene sklepe, da so vse samoupravne delovne skupine TOZD obravnavale:

— samoupravni sporazum o organizaciji prehrani med delom in ga sprejeli s pogojem, da se v sporazumu popravijo nekateri členi;

— predlog »metodologija planiranja v SOZD SZ in ZJ« in ga sprejeli s pripombami naj metodologija predvidi tudi ukrepe do odgovornih nosilcev nalog v primeru prekoračitve terminov za izvedbo posameznih dejavnosti letnega gospodarskega načrta. Čim več aktivnosti v zvezi s pripravo letnega gospodarskega načrta naj se izvaja s pomočjo računalniških obdelav;

— samoupravni sporazum o združevanju sredstev za pospeševanje izvoza v letu 1982 in podprle stalnišče poslovnega kolegije. Soglašali so tudi s pripombo odbora za gospodarstvo TOZD, da bi mora-

li sprejeti tak način financiranja SIS, ki bi onemogočal zbiranje tako velikih sredstev. Pripominjajo, da bi morali zbirati sredstva za SIS na osnovi ustvarjenega dohodka TOZD;

— osnutek pravilnika o ugotavljanju z delom pridobljenih zmožnosti in ga sprejeli s pripombo, da naj bi pridni in sposobni delavci z dolgoletno prakso v TOZD, ki nimajo ustrezne šolske izobrazbe, imeli možnost napredovanja za eno stopnjo in da naj strokovne komisije sestavljajo ljudje, ki poznajo delovne naloge in opravila;

— samoupravni sporazum o temeljnih plana posebne raziskovalne skupnosti za energetiko, mineralne surovine in metalurgijo in ga sprejeli brez pripomb. Delavski svet je ob obravnavi tega sporazuma sprejel pripombo, da naj se prispevna stopnja določa in potrjuje vsako leto posebej, tako kot za ostale SIS.

Soglašali so s pobudo in zahtevo družbenega pravobranilca samoupravljanja za spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med TOZD in delovnimi skupnostmi. Komisija, ki je nosilec te naloge, naj nalogo čimprej izvrši.

Obravnavali in potrdili so predlog sklepov investicijskega programa »proizvodnja aglomeriranih praškov za varjenje«. Menili so, naj se ta naložba čim prej realizira, ker ni samo v interesu TOZD Elektrode ampak celotne Železarne.

Ob zaključku seje so v odbor za delovna razmerja TOZD nadomestno imenovali Azemino Pivač.

S. M.

TOZD Jeklovlek

5. SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

V petek, 3. septembra, je bila v TOZD Jeklovlek peta seja odbora samoupravne delavske kontrole, ki jo je vodil predsednik Marjan STOJAN.

Odbor je ob pregledu sklepov četrte seje ugotovil, da so izvršeni, razen sklep 3.5, ker še ni odgovora na vprašanje, koliko nadur imajo vzdrževalci, ki delajo v temeljni organizaciji Jeklovlek. Spisek nadur se mora dostavljati mesečno.

Odbor je obravnaval polletno poslovno poročilo in ugotovil, da je temeljna organizacija zaključila polletno poslovanje z izgubo v višini 5,1 milij. dinarjev.

Negativni učinki v proizvodni verigi in dohodkovni povezanosti so povzročitelji izpada prihodka Železarne in TOZD Jeklovlek.

Odbor je ugotovil, da je razprava o polletnem poslovnem poročilu potekala na zborih delavcev, izvršnih odborih in delavskem svetu in da so bili sprejeti akcijski ukrepi in sanacijski program, da bi odpravili poslovno izgubo.

Odbor je obravnaval in podprl

pobudo družbenega pravobranilca samoupravljanja za spremembe in dopolnitve samoupravnih sporazumov o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med temeljnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi, ki so bili sklenjeni 31. avgusta 1978, ker so določbe teh samoupravnih sporazumov pomanjkljive in niso v celoti v skladu z zakonom o združenem delu in z zakonom o skupnih osnovah svobodne menjave dela.

Odbor je pregledal nadure in ure za manjkajoče za tekoči mesec in ugotovil, da se gibljejo v planiranih mejah.

Zahteval je zaostritev družbene samozastite, predvsem za preprečevanje kraja in namernega povzročanja škode na delovnih napravah in zgradbah ter takojšnje prijavljanje izjemnih dogodkov službi javne varnosti.

T. E.

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

POČASEN NAPREDEK IZKORIŠČANJA JEDRSKE ENERGIJE V ELEKTRARNAH

Najnovejšo letno poročilo mednarodne organizacije za atomsko energijo (IAEO) navaja podatke, iz katerih je razvidno, da je bilo v letu 1981 le malo napredka pri izkoriščanju jedrske energije za pridobivanje električne energije. Sicer ni manjkalo zagotovil politikov o možnostih uporabe jedrske energije, dejansko pa so samo Francija, Sovjetska zveza in ostale vzhodnoevropske socialistične države vodile odločno politiko na tem področju. Egipt in Mehika sta objavila svojo namero, da bosta pričela pripravljati osnovne jedrske programe. Na svetu se je v letu 1981 v primerjavi z letom 1980 povečal delež jedrskih elektrarn v celotni količini električne energije samo z 8 % na 9 %.

Poročilo navaja kot vzrok za tako majhen napredek na tem področju gospodarsko recesijo, zmanjševanje povpraševanja po električni energiji in probleme s financiranjem ter postopki za pridobitev raznih dovoljenj. Tudi odklonilni odnos javnosti do jedrskih elektrarn je imel določen zaviralni vpliv na gradnjo novih objektov. Samo v ZDA so odpovedali oz. preložili gradnjo novih jedrskih elektrarn s skupno močjo 8000 MW in med njimi so bile nekatere elektrarne že v gradnji. Tudi ni znakov za gradnjo novih naprav v prihodnjih letih. V letu 1981 je bilo naročenih samo sedem novih jedrskih elektrarn s skupno močjo 7400 MW, in sicer v Franciji, Zvezni republiki Nemčiji, Južni Koreji, Romuniji in Španiji.

Ob koncu leta 1981 je obratovalo v 23 državah 272 jedrskih elektrarn. To je 19 več kot leta 1980 in okoli 50 % jih je obratovalo že več kot pet let. Njihova zmogljivost za pridobivanje električne energije se je povečala za 12 %, in sicer na 152,6 milijonov kW. Število objektov v gradnji se je povečalo samo za šest. Po oceni IAEO se bo dvignil delež jedrskih elektrarn v celotni svetovni zmogljivosti električne energije s 7 % v letu 1981 na 12 % v letu 1990 in na 15 % v letu 2000.

Na osnovi študije o investicijskih stroških za gradnjo novih jedrskih elektrarn, ki je bila izdelana ob upoštevanju pogojev v ZDA, povzema poročilo IAEO ocene o gospodarnosti in konkurenčnosti teh elektrarn. Po podatkih, navedenih v študiji, imajo jedrske elektrarne danes običajno moč 1000 MW in okoli 70 %

izkoriščenost. Tudi v bodoče bodo s svojimi proizvodnimi stroški v ugodnejšem položaju kot termoelektrarne, kurjene z mazutom. To velja v večini primerov tudi v primerjavi s termoelektrarnami, ki uporabljajo kot gorivo premog. Samo pod posebno ugodnimi pogoji, če je na razpolago cenen premog, lahko termoelektrarne pridobivajo električno energijo po enaki ali celo nekoliko nižji ceni kot jedrske elektrarne.

Prvič je IAEO objavila tudi rezultate študije o vzrokih ustavitve jedrskih elektrarn. Osnova za izdelavo te študije je bilo 8000 izjemnih dogodkov, ki so nastali od pričetka obratovanja jedrskih elektrarn do danes.

Študija navaja, da je bilo večina ustavitve načrtovana. Pri več kot 54 % teh ustavitve so bili vzroki v ponovnem polnjenju zgorevalnih elementov in v vzdrževalnih delih, 8 % pa je bilo drugih vzrokov, kot testiranje oz. ureditev regulacije.

Dobra četrtina ustavitve obratovanja ni bila načrtovana in je nastala zaradi okvar na napravah, in sicer predvsem na parnih kotlih, toplotnih izmenjevalcih, sistemih turbin — generator in na področju reaktorja. Skupno je bilo 19 % ustavitve obratovanja zaradi okvar na napravah. Nadaljnjih 12 % nenačrtovanih ustavitve obratovanja je bila posledica drugih vzrokov, predvsem vzdrževanja. Napake pri posluževanju posameznih naprav so bile pri teh vzrokih udeležene z nekaj več kot 13 %.

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

PETO SREČANJE MLADI IZ JUGOSLOVANSKIH ŽELEZARN

Letošnje srečanje mladih iz jugoslovanskih železarn je bilo od desetega do dvanajstega septembra v Zenici. Srečanja so se udeležili mladi iz: Skopja, Siska, Kraljeva, Nikšića, Splita, Kostolca, Smedereva, Lukavca, Ilijaša, Zenice in Slovenskih železarn.

Zenica praznuje letos 90-letnico obstoja železarne, 90-letnico rojstva tovariša Tita in obletnico samoupravljanja, ki je bilo uvedeno 10. septembra 1950. Prireditve v okviru srečanja so bile tako posvečene tem jubilejem.

Vsi udeleženci srečanja smo se zbrali pred spominskim obeležjem v železarni Zenica, ki je bil postavljen v spomin na tovariša Tita. Predsednik organizacijskega odbora je pozdravil vse navzoče, predsednik poslovnega odbora železarne Zenica pa je v pozdravnem govoru povedal, v čem je pomen srečanja in kakšna je vloga mladine pri nadaljevanju Titove poti. Ob zvokih pesmi Druže Tito, mi ti se kunemo je delegacija udeležencev položila cvetje na obeležje, kulturno umetniško društvo železarne Zenica pa je s petjem popestrilo program.

Po končanem programu so se ekipe za posamezna tekmovanja odpravile na tekmovalna mesta. Tekmovali so v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, odbojki, streljanju in kegljanju na asfaltu. Mladi iz Slovenskih železarn so se najbolj izkazali v odbojki, kegljanju in malem nogometu. Dekleta so bila v odbojki prva, v kegljanju pa so bili fantje drugi, dekleta pa četrta. V malem nogometu je eki-

pa Slovenskih železarn dobro igrala, čeprav fantje niso imeli skupnih treningov.

V športu smo se torej izkazali, na kvizu, ki je bil popoldne, pa ne. Kviz je bil posvečen 90-letnici rojstva tovariša Tita, njegov namen pa je bil, da mladi skozi tekmovalno preverijo svoje znanje o življenju in delu tovariša Tita (zelo podrobno), samoupravljanju in zgodovini marksizma. Največ so o tem vedeli tekmovalci iz Nikšića in tako povsem zasluženost osvojili prvo mesto in pokal. Drugi so bili

tekmovalci iz Siska, tretji pa iz Splita.

V nedeljo bi si morali ogledati ženiško železarno in narodni muzej, vendar je ogled odpadel. Vodiči, ki niso vedeli natančne ure za ogled železarne, so nas prepozno zbudili. Ko pa smo si hoteli ogledati vsaj muzej, je bil zaprt, čeprav bi po programu morali videti vse zaklade, ki jih skriva. Povedali so nam namreč, da je zbirka v muzeju zares zanimiva, zato je toliko bolj žalostno, da si ga nismo mogli ogledati.

Tako je bilo čez dan. Večeri pa so bili neuradni, mladinski. Polni pesmi, plesa, smeha, prijateljstva in želja, da se zopet srečamo.

Lilijana Kos

CEL KUP TEŽAV

V ponedeljek, 13. septembra, se je sestala komisija za informiranje pri koordinacijskem svetu ZSMS železarne. Na seji so obravnavali osnutek poročila o delu komisije in priprave na seminar o informiranju.

Pri obravnavi svojega dela so člani komisije ugotovili, da so naredili bolj malo. V mladinski rubriki v železarni so predstavili nekaj mladih delavcev – samoupravljalcev in obiskali občinsko konferenco ZSMS, kjer naj bi jim svetovali pri reševanju njihovih težav. Vendar pa pomoči in nasvetov niso dobili, saj je center za obveščanje in propagando pri občinski konferenci ZSMS Jesenice na področju informiranja zelo neaktiven.

Pri svojem delu se člani komisije srečujejo še z drugimi težavami. Tako so se dogovorili, da vsak od njih skrbi za to, da napiše poročilo o sestankih in drugih aktivnostih v

temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih. Te so si zato razdelili, vendar jih osnovne organizacije in referenti za informiranje ne obveščajo, kdaj imajo sestanke. Med komisijo za informiranje in mladimi iz osnovnih organizacij ni pravih stikov.

Poleg tega imajo težave s kadri. Pridobiti bi morali tiste mladince, ki jih pisanje veseli, saj če ne pišeš z veseljem, se ti delo kmalu upre in odnehaš. Sicer pa vloga koordinacijskega sveta in komisije za informiranje ni v tem, da člani komisije hodijo na mladinske sestanke in pišejo o njih, ampak da povezujejo delo in skrbijo za organizacijo.

V osnovnih organizacijah so mladi razdrobljeni, saj delajo na več krajih, v različnih izmenah in je tako zelo težko razpošiljati gradivo, kaj šele, da bi jih sklicali na skupen sestanek. Pa tudi to je res, da so posamezniki preveč obremenjeni, saj tistim, ki hočejo delati, naprtijo preveč obveznosti, nadrejeni pa jih zasipajo z očitki, da so povsod drugje aktivni, samo na svojem delovnem mestu ne.

Da bi ta kup težav začeli odpravljati, so se dogovorili, da bodo organizirali sestanek, na katerega bi povabili predsednike osnovnih organizacij in se pogovorili, kaj storiti glede informiranja v ZSMS.

Ena od možnih poti je tudi seminar o informiranju, katerega bi se udeležili vsi, ki jih to področje zanima. Program bodo oblikovali kasneje, saj morajo o tem najprej povedati svoje predsedniki osnovnih organizacij. To je tudi namen skupnega sestanka in upamo, da se ga bodo v večini udeležili.

Lilijana Kos

ZSMS V JESENŠKI OBČINI

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

V predlogu poročila o delu OK ZSMS Jesenice je zajeto tudi delo Kluba študentov jeseniške občine, ki je v zadnjem letu vidno poživljal svojo dejavnost, čeprav je še vedno nekaj pomanjkljivosti (število aktivnih študentov je vse premajhno). Volja in prizadevanost nekaterih posameznikov je že rodila sadove, bolj pa se bodo morali povezati z mladimi iz družbenega dela.

KADROVSKA POLITIKA je tudi v ZSMS pomemben dejavnik, saj dobri in sposobni kadri pomenijo tudi močno organizacijo ZSMS, ki se bo lahko enakopravno vključevala v družbenopolitično življenje. Žal je krog takih mladincev vse premajhen, opaža se celo njihovo upadanje. Zakaj? V osnovnih organizacijah ZSMS še vedno prevladuje stihijna kadrovska politika, pri kateri ne sodelujejo ostale družbenopolitične organizacije, čeprav bi ZSMS morala biti kadrovska baza za ostale DPO. Le v redkih sredinah energično in po statutu ukrepa ob neodgovornem in neresnem obnašanju posameznih mladincev. Sprejem v ZSMS je le formalno dejanje, ne izvajajo se ustrezne sankcije, kot jih predvideva statut.

Mladi, člani raznih samoupravnih teles, so zgolj člani, ne pa tudi delegati mladih in predstavniki njihovih interesov in potreb. To sicer ne pomeni, da mladi ne delujejo kot samoupravljalci, le premalo je takih.

IDEJNOPOLITIČNO USPO-SABLANJE v OK ZSMS poteka kontinuirano prek celega leta v najrazličnejših oblikah, kot so: razgovori za okroglo mizo, šola za mlade samoupravljalce, predavanja ipd. Doseženo je bilo dobro sodelovanje s Klubom samoupravljalcev Jesenice in DU Viktor Stražisar. Prav tu se najbolj odraža stihijna kadrovska politika, saj se mnogo mladih udeležuje teh izobraževalnih oblik, dosti manj pa se jih vključuje v delo OO ZSMS in tako pridobijo znanje izkoriščajo (ali ne) posamezniki, ne pa OO ZSMS. Postopno bo potrebno razvijati izobraževanje mladih v delovnih sredinah in spodbujati samoizobraževanje.

SLO TER DRUŽBENA SAMO-ZAŠČITA je področje, ki mlade zanima in priteguje, je pa vezano na specifične naloge, ki zahtevajo tudi določeno znanje. Na jeseniški take mladince in mladinke imamo. Žal pa na tem področju šepa akcija za čim večje vključevanje mladih v vojaške šole. Sodelovanje z JLA, teritorialno obrambo, ZRVS je dobro in vsestransko.

O MLADINSKIH DELOVNIH AKCIJAH bo izdelano kompletno poročilo, o katerem bomo pisali v prihodnjih številkah.

DRUŽBENE ORGANIZACIJE IN DRUŠTVA ter ZSMS še vedno ne najdejo potrebne stika, koordinacije in kontinuiranega sodelovanja še ni. Sodelovanje poteka le z nekaterimi družbenopolitičnimi organizacijami in društvi (ZTKO, PD Jesenice), ne uspeva pa z oživitvijo aktivov ZSMS znotraj njih, saj društva vzgajajo mladince le kot člane društva, ne pa tudi kot mladince.

Prihodnjič se o obveščanju in propagandi v ZSMS, o telesni kulturi, kulturi, o mednarodnem sodelovanju in sodelovanju z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami.

N. J.

DELO MLADINSKE ORGANIZACIJE V OSNOVNI ŠOLI GORENJSKEGA ODREDA V ŽIROVNICI

Začelo se je novo šolsko leto in mladinska organizacija v osnovni šoli Gorenjskega odreda Žirovnica si je zadala nove naloge in obveznosti, ki jih bo opravila. Pri tem nam veliko pomaga naš mentor Slavko Mežek, ki nas spodbuja in vodi v teh akcijah.

Prva delovna akcija je bila izvedena v petek, 2. septembra, v Završnici. Tam smo učenci osmih razredov očistili poti in na novo prepletkali lesene tribune ob spominskem obeležju prvega sekretarja SKOJ Dragoljuba Milovanovića. Delo nam je dobro steklo od rok in kar zadovoljni smo bili, ko je bilo opravljeno.

Na programsko-volilni konferenci osnovne organizacije Zveze socialistične mladine Slovenije smo izvolili novo vodstvo. Letos je naša predsednica Špela Medvešek. Izvolili smo tudi tajnika, blagajnika, referente za šport, kulturo, mladinske delovne akcije in informatorje. Dogovorili smo se tudi o programu dela mladinske organizacije v šolskem letu 1982/83, ki zajema:

— V mesecu septembru bomo izvedli prostovoljne delovne akcije. Tudi kolesarski izlet in delo komisij je predvideno za ta mesec.

— V oktobru bo kongres Zveze socialistične mladine Slovenije, ki ga bomo redno spremljali, pa tudi počastili.

— Organizirali bomo popev-karski festival, na katerem bodo sodelovali pevci iz vseh šol jeseniške občine.

— 1. novembra bo komemoracija v počastitev žrtev narodno-osvobodilne borbe, obiskali pa bomo tudi nekaj spominskih obeležij pod Stolom.

— 29. novembra je predviden športni četverboj, na katerem bodo kot vsako leto sodelovali vojaki, mladi iz KS in delovnih organizacij ter učenci šole.

— 22. decembra je dan JLA. Vojake bomo obiskali in jih razveselili s skromnimi darili in kulturnim programom. Za tem pridejo noveletne svečanosti in mladi smo prevzeli odgovornost, da organiziramo veselo tekmovalno v okviru noveletne tombole.

— Januarja bodo igre na snegu.

— Marca bodo obiskali ostarele žene, pripravljali pa se bomo na dan brigadirjev.

— 1. april je dan brigadirjev. Na ta dan bo delovna akcija, pa tudi program s prvoaprilskega potegavščinami.

— Primerno bomo proslavili tudi 27. april in 1. maj – praznik dela.

— V mesecu mladosti se bomo udeležili vseh športnih tekmovanj, s programom pa bomo sodelovali tudi ob sprejemu štafete mladosti.

— Maja bodo sedmošolci sprejeti v Zvezo socialistične mladine Slovenije, udeležili pa se bomo tudi pohoda po poteh Kokrškega odreda.

— Junija se bomo osmošolci poslovili od osnovne šole in predali ključ svojim naslednikom. Za tem pride valeta in dokončno slovo.

Udeleževali se bomo tudi akcij OO ZSMS v krajevnih skupnostih in v občini, še posebej pa si želimo sodelovanja z OO ZSMS na drugih šolah.

Helena Zalokar, 8. a
COŠ Gorenjskega odreda Žirovnica

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

OSNOVE ZDRAVSTVENE ZAŠČITE V SPLOŠNEM LJUDSKEM ODPORU

ORGANIZACIJA IZVEDBE HIGIENSKO PROFILAKTIČNIH UKREPOV

Spremljanje omenjenih razmer in zbiranje podatkov, ki bi bili ugodni za razvoj in širjenje infekcijskih bolezni, je stalna obveza zdravstvenih služb. Na osnovi dobljenih podatkov o epidemioloških razmerah ukrepamo in ocenjujemo stanje takole:

Zadovoljiva situacija je takrat, kadar ni podatkov o obolenju in širjenju nalezljivih bolezni na določenem področju.

Nesigurna situacija je takrat, kadar se pojavljajo posamezna nalezljiva obolenja brez težnje nadaljnjega širjenja.

Nezadovoljivo stanje je takrat, ko izbruhnejo obolenja skupinsko in je potrebna že karantena (npr. izbruh kolere, kuge itd.).

Izjemna situacija se odlikuje z intenzivnim razvojem epidemije infekcijskih bolezni in s strogo uvedbo karantenskega zdravljenja.

Higienska kontrola življenjskih pogojev je tudi stalna skrb zdravstvenih služb. Ukrep higienike kontrole oskrbe z vodo obsega stalno kontrolo neoporečnosti vode zaradi morebitne okužbe z RBK-kontaminanti.

Sanitarni nadzor zajema mere in postopke osebne in kolektivne zaščite, tako enot TO, CZ, zdravstvenih delavcev kot civilnega prebivalstva. S temi postopki odvrčamo izbruh epidemij nalezljivih bolezni, pojave ušivosti (prenašalci infekcijskih bolezni!), režim znosnega prebivanja v evakuacijskih zbirališčih (organizacija mest za odpadke, dezinfekcija in dezinsekcija, deratizacija in ostali postopki).

Zdravstveni delavci in organizacije v izjemnih pogojih obvezno organizirajo vakcinacijo, seroprofilakso in hemioprofilakso z namenom zmanjšanja pojavov in nastanka nalezljivih bolezni.

Protiepidemijske mere so najpomembnejše pri odkrivanju infekcijskih bolezni kot posledice uporabe bioloških napadalnih sredstev. Da čimprej odkrijemo in ugotovimo nalezljiva obolenja je potrebno poznati značilne znake posameznih bolezni. Vsak posameznik ali skupina, ki je sumljiva, naj se čimprej osami (izolira). Če je potrebna evakuacija, potem v bolnicah organiziramo karanteno.

MEDICINSKI PROBLEMI ZAŠČITE PRI UPORABI RBK-SREDSTEV

Najprej nekaj kratkih ugotovitev. Pri uporabi jedrskega orožja človek prejme sevanje iz zraka, zemljišča oziroma pitne vode in hrane. V tem primeru govorimo o notranji kontaminaciji (prizadeti so dihalni in prebavni organi) ter zunanji kontaminaciji (koža in sluznice). Posledica zunanje in notranje kontaminacije organizma je pojav akutne in kronične radiacijske bolezni.

(se nadaljuje)

USPEŠNE AKCIJE CENTRA SREDNJIH ŠOL ZA VAROVANJE IN OLEPŠANJE OKOLJA

Poleg osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli je postal poročilo komunalni skupnosti o opravljenih akcijah v okviru varstva okolja tudi Center srednjih šol Jesenice.

V njem so poročali, da je prva akcija potekala v okviru naravoslovnega dne učencev prvega letnika usmerjenega izobraževanja. Sodelovalo je 60 učencev. V dveh skupinah so čistili področje Podmežakle, in sicer ena skupina od železniškega nadvoza proti Strelišču, druga pa v smeri Kočne. Učenci so ob tej priliki popisali vse vrste onesnaženj, različne večje trdne odpadke ter hkrati nabrali 26 vreč odvzetenega papirja.

Druga akcija je potekala v okviru športnega dne. Udeležili so se je vsi učenci gimnazije, pedagoške gimnazije in ekonomske šole, ki niso tekmovali v športnih igrah. V štirih skupinah je sodelovalo 68 učencev pod vodstvom profesorjev. Zbrali so 130 vreč odpadnega papirja in ga odložili v bližnjih kontejnerjih. Posamezne skupine so čistile naslednja področja: Raz-

gledno pot od Ukove do Murove. Cesto maršala Tita od bolnice do gimnazije, Tomšičevo cesto po vsej dolžini, Stražo in Trebež do ceste v Javorniški rovt, prostor med glavno cesto in železnico od gimnazije do kulturnega doma na Javorniku.

Učenci so pri čiščenju ugotovili, da je najbolj neurejeno okolje okrog Strelišča, na Straži, okrog trgovin in trafik in na splošno tam, kjer je več družbenih stanovanjskih poslopj.

Akcije učencev Centra srednjih šol so bile zelo uspešne in pohvale vredne ter dokazujejo, da se bodo tudi naše šole uspešno vključile v akcije, ki bodo organizirane po zgledu mladih na Reki. Za to je že dala svoje soglasje in bo nudila vso podporo občinska konferenca SZDL Jesenice.

B. B.

IZ OO ZSMS TOZD DRUŽBENA PREHRANA

V četrtek, 2. septembra, so se sestali mladi v TOZD Družbena prehrana. Obravnavali so poslovno poročilo TOZD, predvsem stroške v kantinah in v samskih domovih, kjer večinoma stanujejo mladi ljudje, ki nemalokrat povzročajo škodo. V samskih domovih je potrebno tudi izboljšati odnose med vratarji in stanovalci in odgovornost vratarjev pri odkrivanju povzročiteljev škode.

Mladi so spregovorili tudi o bolezenski odsotnosti delavk v kantinah, ki je dokaj visoka in povzroča preobremenjenost ostalih delavk v kantini. Potrebno je najti ustrezno nadomestilo v obliki nadur ali v pisanju ur za manjkajoče. V kantinah je opazna tudi nizka kulturna raven delavcev med delitvijo obrokov.

Mladi predlagajo tudi boljšo povezavo med TOZD in kadrovskim sektorjem pri iskanju ustreznih kadrov.

Predlagali so tudi, da je treba razmišljati o možnosti odplačevanja letovanja v počitniških domovih po obrokih, tako kot je to za tiste, ki gredo na počitnice v ČSSR.

Sprejeli so tudi sklep, da se na nivoju Železarne organizira problemska konferenca o samskih domovih in o prehrani v kantinah. Na konferenci bi poleg mladih iz TOZD Družbena prehrana sodelovali še predstavniki vseh OO ZSMS v Železarni.

Evidencialni so tudi možne kandidatke za organe KS ZSMS Železarne in dve mladinki, ki so za mlade samoupravljalce

OSEBNI DOHODEK ZA AVGUST NIŽJI OD JULIJSKEGA

(Nadaljevanje s 1. strani)

zujejo tokrat: TOZD Valjarna debele pločevine za 6,3 ure na zaposlenega, sledita ji TOZD Livarna za 5,3 ure in TOZD Vratni podboji za 3,0 ure. Najnižji odstotek nadur v efektivnih urah izkazuje TOZD Valjarna žice 0,1 %, najvišjega še vedno TOZD Livarna, kar 15,4 %.

Število nadur je nekoliko večje kot v juliju, ravno tako tudi število ur za manjkajoče. Razlog za to je obseg dopustov, ki je v mesecu avgustu še večji kot v juliju, kar je razvidno tudi iz strukture. Žal priznanih ur za manjkajoče in nadur proizvodni rezultati ne opravičujejo, zato ponovno opozarjamo, da se nadure in ure za manjkajoče priznajo lahko le, če je delo opravljeno v predvidenem obsegu.

Odstotek učinka je v poprečju Železarne padel za 1,5 % (julij 46,1, avgust 44,6 %). Samo sedem proizvodnih TOZD je doseglo višji odstotek od julija. Med temi ni nobenega izrazitega odstopanja, medtem ko so odstopanja v smeri manjšega učinka bolj izrazita. Največja razlika je v TOZD Transport zaradi nerealnega prikaza opravljenih ur delavcev, ki so bili v juliju v tej TOZD na počitniškem delu. Izplačan učinek za julij je bil zaradi tega previsok.

Tudi odstotek stimulacije za rast produktivnosti je padel v poprečju Železarne za 0,9 %. Višjo stimulacijo za rast produktivnega kot v juliju so dosegli: TOZD Plavž, TOZD Valjarna blumingštel in TOZD Valjarna debele pločevine. V vseh treh TOZD je po višan odstotek dosežen zaradi večje proizvodnje. Obe valjarni sta pripravili tudi več proizvodnje za izvoz.

Iz strukture osebnega dohodka za mesec avgust je delež elementov za opravljeno delo le nekoliko višji od julija, vendar ne na račun učinkovitosti, ampak le zaradi manjše odsotnosti. Poleg osnovnega OD sta največ povečali udeležbo v OD redni in izredni dopust 0,6 % in nedeljski dodatek za 0,5 %.

Zaostrene pogoje gospodarjenja je v avgustu najbolj občutila TOZD Valjarna žice in profilov. Zaradi slabe oskrbljenosti z vložkom so morali v tej TOZD namesto v štiriizmenskem sistemu svoje delo opravljati v sistemu pet plus dva, uvedeni pa so bili še obvezni dopusti. Delavci so skoraj dosegli proizvodnjo, ki je bila predvidena po prilagojenem operativnem programu, kljub temu pa je osebni dohodek pomembno manjši. Razlika nastaja zaradi nižje dosežene produktivnosti, ki zmanjšuje OD, dosežen po normi, premiji, stimulaciji za rast produktivnosti in dnevni premiji na produktivnost in izplen. Ne glede na proizvodni rezultat pa je osebni dohodek manjši zaradi sistema dela, saj so odpadli dodatki za sobotno in nedeljsko delo, ki jih delavci zaslužijo, če delajo po svojem nor-

malnem sistemu dela. Razlika glede na julij je še toliko večja, ker so v juliju pretežno vsi delavci te-

meljne organizacije delali vsaj en praznični dan.

Oddelek za nagrajevanje

PRIMERJAVA UR IN ZASLUŽKOV AVGUST 1982

Obdobje	Ur na zaposl.	OD na uro	DIN na zaposl. brez bolov.	DIN na 182 ur brez bol. nad 30 dni	% učinka	Indeks OD 1981 = 100
L. 1978	182,7	32,19	5,881	5859	34,4	47,3
L. 1979	183,1	41,87	7,688	7620	36,7	62,0
L. 1980	182,3	50,35	9,176	9164	40,0	74,0
L. 1981	181,8	67,12	12,367	12377	45,4	100,0
I. 1981	184,3	58,76	10,828	10694	44,0	86,4
II. 1981	172,3	59,33	10,226	10798	44,4	87,2
III. 1981	182,7	57,71	10,544	10503	44,6	84,9
IV. 1981	184,4	58,44	10,776	10636	45,0	85,9
V. 1981	182,8	64,85	11,857	11803	45,3	95,4
VI. 1981	180,2	64,90	11,697	11812	46,6	95,4
VII. 1981	189,8	65,71	12,475	11959	45,1	96,6
VIII. 1981	178,7	67,48	12,062	12281	46,5	99,2
I. - VIII. 1981	181,9	62,15	11,308	11311	45,2	91,4
I. 1982	184,5	78,22	14,436	14236	46,6	115,0
II. 1982	173,6	80,96	14,059	14735	49,4	119,1
III. 1982	184,5	75,73	13,969	13783	48,0	111,4
IV. 1982	183,9	75,64	13,913	13766	48,0	111,2
V. 1982	184,6	76,18	14,060	13865	48,1	112,0
VI. 1982	179,6	73,95	13,280	13459	47,2	108,7
VII. 1982	182,6	80,99	14,785	14740	46,1	119,1
VIII. 1982	182,9	79,54	14,550	14476	43,9	116,9
I. - VIII. 1982	182,0	77,64	14,132	14133	47,2	114,2

STRUKTURA OD ZA MESEC AVGUST 1982

Vrsta izplačila	Znesek OD v din	DIN na fiz. zaposl.	Struktura OD v %	24 = 100	21 = 100	17 = 100
1. Osnovni OD	36.319.650	5.688	38,1	39,1	49,9	
2. Učinek	16.265.749	2.547	17,0	17,5	22,4	
3. Stim. za pr.	2.578.695	404	2,7	2,8	3,5	
4. Ocena del. pr.	4.696.662	735	4,9	5,1	6,4	
5. Skupaj 1-4	59.860.756	9.374	62,7	64,5	82,2	
6. Nočni dodatek	2.409.925	377	2,5	2,6	3,4	
7. Popold. dodat.	1.350.046	211	1,4	1,5	1,8	
8. Nadur. dod.	868.575	136	0,9	0,8	1,2	
9. Nedelj. dod.	1.100.323	172	1,2	1,2	1,5	
10. Sobotni dod.	233.674	37	0,2	0,3	0,3	
11. Praznični dod.	1.284	-	-	-	-	
12. SKUPAJ 6-11	5.963.827	933	6,2	6,4	8,2	
13. Otežkočeni do.	1.245.135	195	1,3	1,3	1,7	
14. Dod. za del. dobo	2.864.435	449	3,0	3,1	3,9	
15. Sobotni dop.	987.933	155	1,0	1,1	1,4	
16. Ostala dopl.	1.919.851	301	2,1	2,1	2,6	
17. SKUPAJ 5 + 12 do 16	72.841.937	11.407	76,3	78,5	100,0	
18. Plač. praz.	6.386	1	-	-	-	
19. Red., izred., dopust	17.038.168	2.668	17,9	18,3	23,4	
20. Nadom. OD za bol. ods. do 30 dni	2.956.628	463	3,1	3,2	4,1	
21. Skupaj OD iz sr. del. org.	92.843.119	14.539	97,3	100,0	127,5	
22. Nadom. OD za bol. od. nad 30 dni	2.491.807	390	2,6	2,7	3,4	
23. Ost. refundac.	70.477	11	0,1	0,1	0,1	
24. Izplač. neto OD	95.405.403	14.940	100,0	102,8	131,0	

Valjarna na Javorniku (Foto I. Kučina)

SMO ZA STABILIZACIJSKO OBNAŠANJE, DOKLER NI PRIZADET OSEBNI ALI OŽJI INTERES

(Nadaljevanje s 1. strani)

družba ta kosila dnevno regresirala od 40,00 do 50,00 din, ob stalnem pomankanju denarja za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov. Morda so to »notranji rezervi«, ki ni bila majhna, v sedanjem času zaostrenih pogojev gospodarjenja že poiskali, čeprav je bila zaradi dolgoletne navade neizkoriščena, in morda je ostala še.

Taka dolgoletna navada so tudi različna poslovna kosila v naši železarni, predvsem v času sklepanja rednih dogovorov in ob drugačnih. Vrednih stikov, ki se včasih razvleče kar na nekaj ur. Včasih je naših »slavcev« ob omizju celo več kot po lovnih partnerjev. To je seveda navada iz »bogatih časov«, ki

pa jo bomo prav tako morali opustiti ali vsaj bistveno zmanjšati, čeprav bo to naletelo na različne odpore in pomisleke o »poslovnem bontonu«.

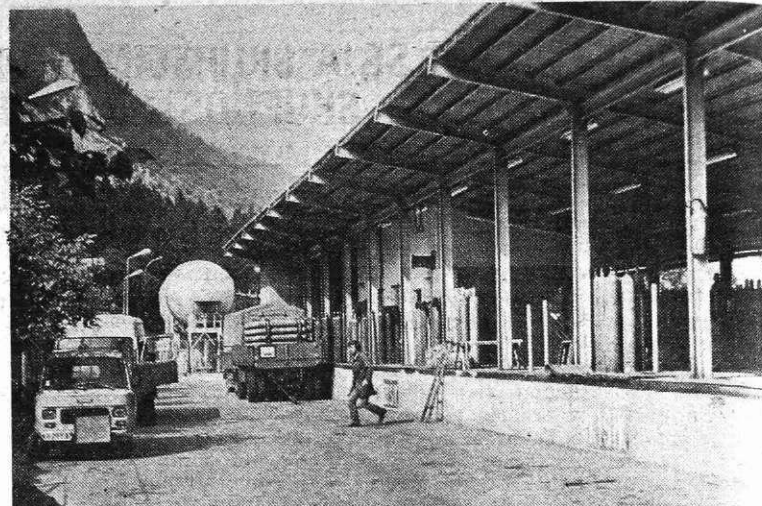
V tem času, ki zahteva skrajno varčevanje in zmanjševanje vseh vrst porabe se, na primer, naše društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav pripravlja na šestdnevni izlet v Egipt, ki bo veljal veliko družbenih sredstev. Nedvomno člani tega društva zaslužijo vso pozornost za njihovo pomembno delo, kljub temu pa bi se v tem času morali ravnati v smislu splošnih družbenih prizadevanj. Ob tem bodo rekli, da je to njihov denar, res je, toda to je tudi družben denar, s katerim pa moramo ta čas skrajno varčevati.

Nič bolje, najmanj pa racionalno ravnamo tudi z denarjem v družbenopolitičnih organizacijah naše že-

lezarne. Odmev na to trditev bo enak gornjemu.

Zapravljalci smo še vedno tudi v pogledu delovnega časa, saj se kljub stabilizacijskim prizadevanjem odgani sindikata in ZSMS Železarne še vedno v glavnem sestajajo v delovnem času. To so ogromna sredstva, ki jih na ta način zapravljamo, hkrati pa negativno vplivamo na resnejši in odgovornejši delovni režim v TOZD in delovnih skupnostih.

Takih in podobnih primerov neodgovornega ravnanja z družbenimi sredstvi bi lahko navedli še več. Z navedenimi primeri pa smo hoteli le opozoriti, da se bomo morali mnogo bolj prizadevati za racionalnejšo porabo, za odgovornejši odnos do družbenih sredstev in za uveljavljanje spoznanja, da lahko porabimo le toliko kolikor smo ustvarili.

Argonska postaja (Foto I. Kučina)

SKLEPI PROGRAMSKO VOLILNE KONFERENCE KO SINDIKATA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Na predlog komisije za sklepe je koordinacijski odbor sindikata SOZD Slovenske železarne na seji 8. septembra sprejel naslednje sklepe:

1. V sindikatih moramo stalno spremljati izpolnjevanje planskih obvez in aktivno sodelovati pri ukrepih za izboljšanje stanja. Z vso resnostjo in odgovornostjo moramo izpolnjevati sprejete dogovore in ukrepe.

2. Koordinacijski odbor sindikata SOZD Slovenske železarne mora pri izvajanju stabilizacijske politike v zaostrenih pogojih gospodarjenja, v bitki za vsakodnevno proizvodnjo, izvoz in zmanjševanje uvoza prevzeti svoj del nalog. Posebno skrb je treba posvetiti oskrbi s surovinami in drugimi materiali, ki so neobhodno potrebni za proizvodnjo.

V zvezi s tem je potrebno delavce pravočasno in objektivno obveščati ter spodbujati pri izpolnjevanju dogovorjenih nalog in razreševanju problemov.

3. Koordinacijski odbor sindikata SOZD SŽ mora dati pobudo samoupravnim organom SOZD in Interne banke Slovenskih železarn za pregled in dopolnitev samoupravnih splošnih aktov, za katere se ugotovi, da so potrebni sprememb in dopolnitev. V sindikatih pa se moramo zavzemati tudi za uresničevanje določil že sprejetih samoupravnih aktov.

Prizadevanja je potrebno usmeriti tudi v poenotenje posameznih področij zlasti pri pridobivanju in delitvi dohodka, kakor tudi na tistih področjih, kjer bi se določena vprašanja lahko uredila s skupnimi osnovami in merili, kar je tudi v interesih in ciljih združevanja v SOZD.

4. Nujno je potrebno samoupravni sporazum o inovacijah v SOZD Slovenske železarne uskladiti z zakonom. Nalogo naj prevzame komisija za inovacije, ki naj tudi prične z akcijo, da se realizira sklep problemske konference glede spodbujanja množične inventivne dejavnosti.

5. Koordinacijski odbor sindikata SOZD SŽ mora prek republiškega odbora sindikata dejavnosti aktivno sodelovati v razpravah o družbenem dogovoru o uresničevanju družbene usmeritve in razporejanja ter periodično spremljati njegovo izvajanje.

6. Socialistični samoupravni odnosi, ki temeljijo na družbeni lastnini proizvodnih sredstev in samoupravljanje nam zagotavljajo, da na podlagi svojega dela delavci upravljamo in odločamo o vseh svojih potrebah in interesih, zato je treba poskuse odločanja mimo delavcev preprečevati.

7. Od vsake komisije mora koordinacijski odbor zahtevati, da izdela konkreten program dela, v katerem bodo opredeljene naloge in dejavnosti in skrbeti, da se bodo naloge tudi izvajale.

8. Koordinacijski odbor sindikata SOZD SŽ naj določi rok, do katerega naj vse delovne organizacije SOZD SŽ posredujejo svoje priporočila in stališča k osnutku pravilnika o dodelitvi priznanj in nagrad delavcem SOZD. Na tej osnovi naj se izoblikuje predlog, ki naj se ga sprejme po določenem postopku.

9. Od komisije za invalide se zahteva, da izpelje dogovorjene naloge. Isto velja za komisijo za benificirano delovno dobo.

10. Komisija za družbeni standard mora nadaljevati z delom za poenotenje vprašanj družbene prehrane in z reševanjem prehrane med delom.

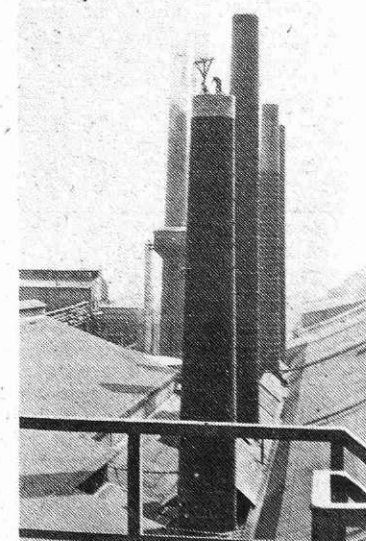
11. Nadaljevati je potrebno z aktivnostjo na področju delitve osebnega dohodka po načelu nagrajevanja po osebnem prispevku delavca in rezultatih dela, za kar naj se posebej angažira koordinacijski odbor.

12. Koordinacijski odbor sindikata SOZD SŽ mora biti iniciator še večjega povezovanja in skupnega delovanja vseh družbenopolitičnih organizacij v SOZD SŽ.

13. V pripravah na 10. kongres ZSS je potrebno pričeti z akcijo za razporeditev sindikalne članarine tako, da bo večji del članarine ostajal osnovnim organizacijam sindikata.

14. Posebno angažiranje in pomoč zahtevamo tudi od poslovnega odbora SOZD SŽ in strokovnih služb pri realizaciji navedenih sklepov. Koordinacijski odbor sindikata SOZD SŽ mora zagotoviti prek svojih članov, da se bodo sklepi tudi dosledno izvajali v vseh delovnih sredinah.

S.R.

Popravilo dimnika za četrto SM peč (Foto I. Kučina)

TRETJA SEJA SKUPŠČINE IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI JESENICE

V četrtek, 23. septembra, se bodo sestali delegati obeh zborov na tretji seji skupščine Izobraževalne skupnosti Jesenice. Seja bo ob 16. uri v sejni dvorani skupščine občine Jesenice.

Na seji bodo obravnavali:

- poročilo gradbenega odbora o gradnji objektov s sredstvi drugega samoprispevka,
- poročilo o realizaciji sredstev izobraževalne skupnosti v prvem polletju 1982 in predlog valorizacije programa za leto 1982,
- predlog rebalansa sredstev izobraževalne skupnosti in valorizacija cen vzgojnoizobraževalnih storitev,
- predlog sklepa o povračilu prevoznih stroškov delegatom skupščine izobraževalne skupnosti Jesenice in
- predlog o imenovanju odbora za samoupravni delavski nadzor.

Skladno s poslovnikom in programom dela Skupščine občine Jesenice in Izobraževalne skupnosti Jesenice je pripravil gradbeni odbor obširno poročilo o zbranih sredstvih drugega samoprispevka ter njihovo usmeritev za izvedbo prve etape gradnje, ki obsega:

1. Dograditev vzgojnoizobraževalne enote pri osnovni šoli 16. decembra v Mojstrani:

- to je samostojna montažna stavba s tremi igralnicami za 74 otrok, ki bo obzidana s fasadno opako, opremo, zunanjo ureditvijo ter povečanjem obstoječe kotlovnice pri osnovni šoli.

2. Dograditev osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli:

- odstranitev stare telovadnice, drvarnic, greznic, ponikovalnic, starih temeljev in vrtov,
- ojačanje slabih temeljev stare šole in priključitev na kanalizacijo,
- izgradnja dvonamenskega zaklonskega z garderozami učencev,
- izgradnja kuhinje in jedilnice za celodnevno šolo,
- izgradnja povezovalnega trakta.

Priliv samoprispevka je bil do meseca poročanja naslednji:

— v letu 1981:	3.008.086,15 din
— v letu 1982 do 31. 7.:	23.074.076,40 din

skupaj	36.082.162,55 din
ostali viri sredstev pa so:	
— premostitveno posojilo Skupščine občine Jesenice za izgradnjo zaklonskega 10.000.000,00 din	
— kratkoročno premostitveno posojilo OIS 2.000.000,00 din	
— obresti od vezanih sredstev	65.534,25 din
skupaj	48.147.696,80 din

Planirana sredstva za izvedbo obeh investicij so naslednja:

1. Stroški izgradnje vzgojnoizobraževalne enote pri osnovni šoli 16. decembra v Mojstrani z zunanjo ureditvijo in projekti znašajo 13.390.000 din. Izvajalec del in dobavitelj opreme je podjetje Marles Maribor v kooperaciji z Gradskom TOZD Jesenice. Po programu bo vrtec izročen namenu za krajevni praznik 16. decembra 1982.

2. Stroški dograditve osnovne šole na Koroški Beli so planirani v višini 48.894.000 din, od tega je do dneva poročanja uporabljenih 972.935,10 din, in sicer za rušenje in odstranitev stare telovadnice.

Tako je skupna ocena stroškov izgradnje obeh objektov planirana v višini 62.284.000 din

razpoložljiva sredstva za prvo etapo:

- realizacija do 31. julija 1982 48.147.696,80 din
- ocenjen priliv do 31. dec. 1981 19.410.000,00 din

skupaj	67.557.696,80 din
— kreditne obveznosti	— 4.000.000 din
razpoložljiva sredstva skupaj:	63.557.696,80 din

Gradbeni odbor si prizadeva, da so po natečaju pogodbe z najboljšimi ponudniki za izvajanje del in dobavo opreme sklenjene »na ključ«. V novih, velikih težjih pogojih gradnje, morata gradbeni odbor in investitor reševati številne probleme in iskati najboljše možnosti. Ocenjujemo, da začeta

dela na obeh gradbiščih potekajo dobro in po pogodbenih obveznostih. Do konca leta 1982 bo gradbeni odbor predložil tudi program izgradnje objektov druge etape investicije, sproti pa bo na vsaki seji skupščine podana tudi kratka informacija o poteku investicij.

Poročilo o realizaciji plana izobraževalne skupnosti Jesenice za prvo polletje 1982 navaja, da je bilo v tem obdobju od skupnih načrtovanih prihodkov v primerjavi z letnim planom realiziranih 50,61 %, od tega dogovorjenih prihodkov po 5,77 % prispevni stopnji iz bruto osebnega dohodka 50,15 %, kar pomeni, da so bili prihodki za 280.217,90 din večji od načrtovanih. Žal ta sredstva niso na žiro računu občinske izobraževalne skupnosti, temveč na računu Izobraževalne skupnosti Slovenije, kjer so vsi trije programi ob polletju preseženi za 9,77 %. Z Izobraževalno skupnostjo Slovenije je bilo doseženo soglasje, da bo ustavila zbiranje sredstev za katerekoli program s tistim mesecem, ko bo doseženo 100 % planiranih sredstev za tekoče leto.

Omeniti velja, da je skupščina Izobraževalne skupnosti Jesenice 28. junija sprejela le »časno plansko bilanco« sredstev za leto 1982, ki izkazuje:

prihodkov v višini	184.498.483,40 din
odhodkov v višini	190.247.520,00 din

Bilanca sredstev je neizravnana za 5.749.036,60 din, ker so odhodki večji, kar je posledica novih amortizacijskih stopenj. Ob sprejetju take bilance je bilo sprejeto tudi določilo, da se ob valorizaciji sredstev Izobraževalne skupnosti Slovenije pokriva največ negativna razlika odhodkov nad prihodki, nato se šele valorizirajo sredstva vzgojnoizobraževalnih dejavnosti.

Skladno z dotokom so bila sredstva razporejena vzgojnoizobraževalnim organizacijam in so dosegla ob polletju 48,8 % odliv. Ker je bila časna planska bilanca sprejeta šele 28. junija, sredstva pa so se zbrala za prvo polletje šele v juliju, so bila razporejena najprej za tiste naloge, ki so bile že izvedene: pogodbene obveznosti, anuitete, ekskurzije, učbeniki itd., njihova uporaba pa je razvidna iz priloženega pregleda o realizaciji plana.

28. julija 1982 je skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije sprejela nov izračun planske bilance solidarnosti za leto 1982, ki upošteva najnovejšo oceno zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje glede nominalne rasti družbenega proizvoda ter gibanja osebnih dohodkov in rasti cen. Po tej oceni se v letu 1982 predvideva višja povprečna rast cen sredstev za osebne dohodke — do 27,7 % ter sredstev za materialne stroške — do 28 %. Ker 95. člen dogovora o temeljih plana SR Slovenije omogoča valorizacijo skupnih programov občinskih izobraževalnih skupnosti in Izobraževalne skupnosti Slovenije, je bil 29. julija 1982 predložen izvršnemu svetu Skupščine občine Jesenice nov izračun potrebnih sredstev za leto 1982 za nemoten potek vzgojnoizobraževalnih dejavnosti. Po tem izračunu bi potrebovali 7.248.881 din, za kritje izgube, ki je nastala kot posledica novih amortizacijskih stopenj, pa še dodatnih 5.749.036 din, kar pomeni 12.997.917 din več sredstev, kot je bilo prvotno dogovorjeno.

Na podlagi ocene rasti jesenskega gospodarstva do konca leta 1982 je izvršni svet Skupščine občine Jesenice posredoval 3. avgusta 1982 predlog o 1,5 % valorizaciji sredstev samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti. V predlogu valorizacije je predvideno za 10.065.000 din več sredstev, kot je bilo prvotno dogovorjeno za te namene. Svoje programe valorizirajo vse interesne skupnosti, razen skupnosti otroškega varstva in zdravstvena skupnost. Predlog valorizacije v tej višini je napravljen na podlagi ocene nominalnih rezultatov gospodarstva v občini Jesenice, 28 % porasta družbenega proizvoda. Ocena je zelo optimistična in bo v

celoti odvisna od rezultatov gospodarjenja in še ni dokončna. Skladno s temi usmeritvami je potrebno pristopiti tudi k lastnemu stabilizacijskemu programu in poiskati vse možne oblike racionalnega gospodarjenja s sredstvi.

Tako predlagana valorizacija sredstev SIS družbenih dejavnosti predvideva za izobraževalno skupnost Jesenice 187.762.000 din dogovorjenih sredstev (doslej 180.090.000 din), ob upoštevanju presežkov iz leta 1981 pa je v letu 1982 dovoljeno združiti 185.110.000 din.

Zaradi hitrejši rasti sredstev skupne porabe od predvidene je Skupščina SFRJ na svoji seji dne 16. julija 1982 sprejela zakon o začasnih prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev samoupravnih interesnih skupnosti v letu 1982. Ta zakon začasno preprečuje SIS, da razpolagajo z delom družbenih sredstev v višini 15 % sredstev, doseženih iz naslova prispevkov iz bruto osebnih dohodkov v obdobju od 1. avgusta do 31. decembra 1982. S sredstvi, ki jih bo izločila SDK na poseben račun, bo SIS lahko prosto razpolagala, če bo ob mesečnem ali trimesečnem obračunu ugotovila, da nima presežkov.

Skladno s tem sprejetim zakonom sta odbor za tekoče in splošne zadeve ter komisija za svobodno menjavo dela na seji dne 17. avgusta 1982 sprejela tudi republiški samoupravni sporazum o združevanju sredstev za pospeševanje izvoza v 1982. letu. S tem sporazumom se pooblašča SDK, da ugotovljene presežke nad plansko predvidenim obsegom za prvo polletje 1982 prenese na poseben račun SIS za ekonomske odnose s tujino za pospeševanje konvertibilnega izvoza.

Skladno s predlagano valorizacijo sredstev Izobraževalne skupnosti Jesenice za leto 1982, sklepom o sprejemu časne planske bilance in spremembami, ki so nastale z novim šolskim letom, je bilo potrebno glede na vsebino novih zakonov in finančnega položaja skupnosti pripraviti nov finančni načrt, ki upošteva izravnano planske bilance, spremenjen obseg vzgojnoizobraževalnih dejavnosti in v okviru razpoložljivih sredstev valorizacijo vzgojnoizobraževalnih programov. Zato so v juliju, avgustu in prve dni septembra potekale številne aktivnosti organov upravljanja skupščine Izobraževalne skupnosti Jesenice. Napravljene so bile številne strokovne analize, ki so bile tudi finančno ovrednotene, rezultati teh analiz pa so bili posredovani tudi izvršnemu svetu in upravnemu organu Skupščine občine Jesenice. Iz številnih podatkov je razvidno, da bo z valorizacijo sredstev doseženih 7.967.917 din manj sredstev, kot bi jih potrebovali, da bi uresničili vse zahteve vzgojnoizobraževalnih organizacij. Zato je bilo potrebno pripraviti stabilizacijski program in zmanjšati program do tiste mere, ko je še sprejemljiv, pa vendar za marsikoga boleč in nerazumljiv, zakaj mora ravno izobraževalna skupnost, ki ima z zakonom opredeljene naloge in obveznosti, nositi tolikšno breme stabilizacijskih prizadevanj. V iskanju novih in dodatnih virov sredstev za leto 1982 je bilo doseženo soglasje tudi s skupnostjo otroškega varstva Jesenice, da bo del svojih sredstev, ki so bila namenjena za ureditev novega vrta v Mojstrani, odstopila v višini 1.873.297 din za solidarno kritje redne dejavnosti izobraževalne skupnosti. Tak predlog je bil posredovan tudi delegatom skupščine Skupnosti otroškega varstva.

Tako je v predlogu rebalansa finančnega načrta izobraževalne skupnosti upoštevano:

- zaradi novih naselitev oziroma rojstev se na novo odpre:
 - 1. oddelk COŠ v osnovni šoli JBO v Kranjski gori,
 - 1. oddelk COŠ v osnovni šoli Prežihov Voranc na Jesenicah,
 - 1. oddelk PŠ v osnovni šoli KK NOB na Koroški Beli,
 - pol oddelka na Glasbeni šoli Jesenice;
- po programu razvoja COŠ v naši občini preidejo:
 - štirje oddelki 8. razreda v osnovni šoli Tone Čufar na celo-

dnevni pouk, prav na tej šoli pa se zmanjša število oddelkov za en razred.

Tako je vključenih v šolskem letu 1982/83 v 117 oddelkih 3.336 učencev, od tega je v 75 oddelkih za 2.222 učencev organiziran celodnevni pouk, ali 66,7 % in v 42 oddelkih za 1.114 učencev poldnevni pouk, ali 33,3 %. Spremembe v primerjavi s šol. letom 1981/82 so v tem, da je v tekočem šolskem letu v COŠ vključenih v štirih oddelkih 173 učencev več, kot leto poprej, v poldnevni šoli pa sta dva oddelka oziroma 75 učencev manj.

Na novo je bilo potrebno v finančni načrt vključiti še dodatna investicijsko vzdrževalna dela v osnovni šoli JBO v Kranjski gori v višini 740.000 din in v osnovni šoli Polde Stražisar v znesku 280.000 din.

V ceni storitev vzgojnoizobraževalnih programov so upoštevani naslednji elementi cene:

- amortizacija — v celoti,
- materialni stroški — so v porastu 28 %, kot so bili dogovorjeni leto poprej.

- osebni dohodki: so povečani v primerjavi z letom 1981:

- za 20,5 % od 1. januarja do 30. junija 1982,
- za 27,7 % od 1. julija do 31. decembra 1982.

Tako pripravljena planska bilanca sredstev izobraževalne skupnosti Jesenice za leto 1982 izkazuje:

ŽE TRETJIČ SKLICANA DRUGA SEJA SKUPŠČINE TELESNOKULTURNE SKUPNOSTI JESENICE

V torek, 21. septembra, se bodo ob 17. uri (upajmo) sestali delegati na drugi seji skupščine telesnokulturne skupnosti Jesenice v sejni dvorani skupščine občine Jesenice. Pred tem bo seveda tudi SEJA KONFERENCE DELEGACIJ V ŽELEZARNI — V PONEDELJEK, 20. SEPTEMBRA, OB 13. URI V SALONU RESTAVRACIJE ŽELEZARNE. Druga seja skupščine bo tokrat sklicana že tretjič, saj se pred poletnimi počitnicami ni uspelo sestati delegatom kar dvakrat zapored. Zato so dnevnemu redu, za katerega so delegacije prejele gradivo že junija, dodane še naslednje točke:

- pregled prihodkov in odhodkov v prvem polletju 1982,
- samoupravni sporazum o združevanju sredstev za pospeševanje izvoza v letu 1982 ter
- sklep o podelitvi Gregorčičevih plaket za leto 1982.

Iz junijskega gradiva sta bila povzeta objavljena v Železarni že takrat, in sicer:

- informaciji o ustanovitvi delovne skupnosti športnih delavcev 24. junija ter
- o ustanovitvi aktih skupnih služb samoupravnih interesnih skupnosti 17. junija (na 8. strani, v povzetku gradiva za drugo sejo skupščine skupnosti otroškega varstva Jesenice).

Pregled prihodkov in odhodkov v prvem polletju 1982 ni »opremljena« niti z razlago niti z letošnjim planom, ker je le obvestilo o polletnem rezultatu (kmalu bodo namreč na razpolago že devetmesečni rezultati). Zato v nadaljevanju navajamo le nekaj osnovnih podatkov tega pregleda s kratko razlago, ki smo jo dobili od sekretarja skupnosti (po telefonu). Vsi prihodki so v prvem polletju znašali približno 8.715.000 dinarjev (letni načrt 17.788.000 dinarjev). Večino sredstev predstavljajo družena sredstva po prispevni stopnji iz osebnega dohodka. Telesnokulturna skupnost razpolaga z nekaj manj sredstvi zaradi odbitka bančnih stroškov) zato je v gradivu za delegacije v oklepaju prikazana še višina teh sredstev. Vseh odhodkov je bilo približno 7.871.000 dinarjev, tako da je za prenos v drugo polletje ostalo približno 844.000 dinarjev. Dobrih šest milijonov dinarjev je bilo porabljenih za redno dejavnost športnih društev in zvez, namenskih sredstev je bilo približno 1.459.000 dinarjev (npr. za kredite, regresacijo osebnih dohodkov ipd.), za službo telesnokulturne skupnosti pa 250.000 dinarjev.

Sporazum o združevanju sredstev za pospeševanje izvoza v letu 1982 smo obravnavali tudi v Železarni na zborih delavcev prek samoupravnih delovnih skupin (avgusta). Zato naj se delegacije seznanijo s stališči zborov delavcev v lastni TOZD oz. delovni skupnosti ter jih prenesejo prek konference delegacij na skupščino telesnokulturne skupnosti. Stališča zborov delavcev navajamo za povzetkom sporazuma. Najprej torej poglejmo, kakšna je vsebina tega sporazuma. Predlog tega sporazuma je oblikovan enotno za vso Slovenijo na osnovi zakona o začasnih prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev v Sloveniji za porabo v letu 1982. Sredstva, združena nad načrtovano ravni, morajo samo-

— načrtovane prihodke v višini 193.105.196 din in v enakem znesku tudi odhodke.

Vse vzgojno izobraževalne organizacije in ostale porabnike sredstev pa tak finančni načrt obvezuje, da pristopijo tudi k izdelavi lastnih stabilizacijskih programov.

Gradivo za obravnavo na skupščini je priložen tudi predlog sklepa, da bi se delegatom skupščine Izobraževalne skupnosti Jesenice priznala le povračila prevoznih stroškov v znesku, kot znašajo dejanski stroški prevoznih sredstev, odpade pa izplačilo sejnin, ki je bila doslej 30 din.

Delegatom je posredovan v obravnavo in sprejem tudi nov oziroma dopolnjen predlog o izvolitvi odbora za samoupravni delavski nadzor.

Vse delegate vabimo, da se tretje seje obeh zborov skupščine Izobraževalne skupnosti Jesenice, ki bo 23. septembra ob 16. uri v sejni dvorani SO Jesenice, zanesljivo udeležijo.

-eva-

DOPIŠUJTE V ŽELEZARJO

upravne interesne skupnosti že med letom vrniti delavcem v združenem delu. S tem sporazumom pa naj bi se delavci odločili, da bomo del sredstev, ki smo jih v prvem polletju 1982 združili v SIS družbenih dejavnosti, dobili vrnjene tako, da jih usmerimo v stimulacijo izvoza na konvertibilno področje v letošnjem letu (v skladu z dogovorjenimi ukrepi za zagotavljanje devizne likvidnosti v letu 1982). S temi sredstvi naj bi bil po tem sporazumu stimuliran zlasti devizni priliv od izvoza blaga in storitev iz konvertibilnega področja, in sicer selektivno tako, da se ne stimulira izvoz surovin, temveč predvsem izvoz in devizni priliv za proizvode višje stopnje predelave.

Iz dokumentacije, ki smo jo prejeli na center za proučevanje samoupravljanja in informiranje do 13. septembra, je razvidno, da še niso zaključili z obravnavo sporazuma v temeljnih organizacijah Plavž, Hladna jalarna Jesenice, Žičarna in Remontne delavnice ter v delovni skupnosti za komercialne in finančne zadeve. V vseh ostalih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih Železarnarje so sporazum obravnavali ter sprejeli, vendar s pripombo, da je možno s sredstvi SIS stimulirati izvoz le kot enkratni letošnji ukrep, sicer pa jih je treba vrniti neposredno gospodarstvu. Poleg tega je treba ta sredstva uporabiti linearno za stimulacijo vsakega izvoza, saj v letošnjem letu tudi sicer nimamo različnega položaja pri izvozu tako proizvajalci reprodukcijskega materiala kot finalisti. V TOZD Vzdrževanje, Elektrode in Energetika so imeli še naslednje pripombe: **Vzdrževanje:** v bodoče naj se pri takšnih obravnavah navajajo tudi številke. **Elektrode:** sprejeti bi morali tak način financiranja SIS, ki bi onemogočal zbiranje tako velikih (presežnih) sredstev; sredstva za SIS bi morali zbirati na osnovi ustvarjenega dohodka TOZD. **Energetika:** izvozniki naj ne bi konkurirali drug drugemu in naj ne bi izvažali pod ceno, ker razliko plačamo delavci. Za vsako SIS bi morali prikazati višek v absolutni vrednosti in ne relativno.

Že več let podeljujemo v občini Jesenice Gregorčičeve plakete za dejavnost in dosežke na področju telesne kulture. Zato naj bi na skupščini delegati sklepali o letošnjem razpisu in podelitvi Gregorčičevih plaket.

Nada Dejak

**PRIPOMBE KONFERENCE DELEGACIJ
SOCIALNEGA SKRBTVA**

Konferenca delegacij na sklepe in zapisnik druge seje skupščine z dne 6. julija ni imela pripomb. Ugotovili so, da je bilo odgovorjeno na delegatska vprašanja, ki so bila postavljena na prejšnji seji.

V nadaljevanju je konferenca delegacij obravnavala **valorizacijo sredstev za izvedbo programa**

Delegatskih vprašanj ni bilo. Konferenca delegacij je na tretjo sejo skupščine skupnosti socialnega skrbstva Jesenice delegirala 10 delegatov (od 11 prisotnih), ravno toliko, kolikor imamo v skupščini delegatskih mest.

D. H.

Tajmiste je rudnik s površinskim kopom. Za 450.000 ton čiste rude morajo odkopati 2 milijona 200 tisoč ton. Letos so nakopali že 240.000 ton železove rude in to 100 tisoč ton na novih področjih, zato bodo verjetno izpolnili letošnji plan. Dinamika izkopa pa je različna, predvsem pozimi je rudarsko delo zelo otež-

Zmogljivost rudnika je res velika, saj lahko letno pripravijo 750 tisoč ton železove rude, vendar tega še ne dosežajo. V Jugoslaviji je večji in ima več rezerv le rudnik Ljubija v Bosni in Hercegovini. Skopska železarna dabi 70% rude iz Tajmista, 30% pa iz rudnikov Demir Hisar in Damjan, predvsem bogato magnetitno-hematitno rudo.

Površinski kop rudnika Tajmište je podoben ogromnemu delujočemu vulkanu. Povsod je razrita zemlja, skale, veliki kupi jalovine in rude, jame, etaža za izkop, ceste in med vsem tem ob velikih strojih marljivo ljudje. V rudniku jih je zaposlenih 400 in imajo najrazličnejše poklice. Izkopano rudo čistijo, jo razvrščajo glede na količino železa, ki ga

Svoj praznik pa so sklenili počastiti z novimi izrednimi dosežki. Tako so z velikimi napori in izredno prizadevnostjo, saj so nekateri delavci delali tudi po 12 ur dnevno, zgradili nov transportni sistem. Teren, kjer so gradili, je zelo težak, zato težkega dela ni zmanjkalo. Uspeha so toliko bolj veseli. Ob novem transportnem sistemu bo našlo delo 20 novih delavcev, skrajšan bo čas potovanja rude od izkopa do aglomeracije, pa tudi rudarji bodo imeli lažje delo.

ko zbrali (tako vseh primikov, kolikor jih je bilo tudi načrtovanih. Tako bi tudi do konca leta lahko zbrali načrtovana sredstva, vendar svede le ob enakem trendu gibanja dohodka in bruto osebnih dohodkov. Vseh odhodkov pa je bilo v prvem polletju za 5,7 % več, kot je bilo načrtovano. Nado-mestila osebnega dohodka in povračila znašajo dobrih 10 % vseh odhodkov, porabljeno pa je bilo le 90 % načrtovanih sredstev (nekaj manj kot 18 milijonov dinarjev). Neposredno zdravstveno varstvo predstavlja dobre tri četrtine vseh

Nada DEJAK

**NOVOSTI ZA ZMANJŠANJE
PORABE ENERGIJE
V ŽELEZARSKI INDUSTRIJI**

Prva naftna kriza v letu 1974 nas je poučila, da nafta ne bo več dolgo poceni in da tudi njena preskrba ne bo več tako zanesljiva, kot je še do nedavna bila. Ta lekcija z nafto je imela tudi v železarski industriji dve pomembni posledici.

Danes v svetu izdelajo okoli 60 % celotnega surovega jekla v kisikovih konverterjih, okoli 22 % v obločnih električnih pečeh in ostanek v Siemens-Martinovih pečeh, ki pa jih je vsako leto manj. Zato lahko predvidevamo, da bosta ostala edina proizvodna agregata za surovo jeklo kisikov konverter in obločna električna peč.

Mnogo je bilo že doseženega z izpolnjevanjem poteka obratovanja – ponovna metalurgija je bila že omenjena – in s povečanjem dovoda električne moči. Danes gradijo v glavnem pečih z zelo veliko močjo transformatorja (UHP), kjer se giblje specifična moč od 700 kVA na tono navzgor. Hiter potek

**DELOVNA SKUPNOST
KSI**

**TOZD
STROJNE DELAVNICE**

Pregledali so prispelo in odposlano pošto, blagajnik je poročal o porabljenih sredstvih, predsednica komisije za izlete pa o ponudbah za jesenski eno ali dvodnevni izlet.

DELOVNA SKUPNOST
E-TKR-NG \

**TOZD REMONTNE
DELAVNICE – SINDIKALNA
GRUPA RTA**

Izvršni odbor sindikalne grupe RTA — TOZD Remontne delavnice je imel šesto redno sejo 6. septembra.

TOZD LIVARNA

ciji izleta. Odločili so se za tridnevni izlet v Simonov zaliv od 17. do 19. septembra. Cena izleta je bila 1.560 din, člani sindikata pa naj bi zanj plačali po 600 din. Vabljeni so tudi sodelavci, ki so letos odšli v pokoj.

TOZD
REMONTNE DELAVNICE

Četrte redne seje izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Remontne delavnice, ki je bila 12. avgusta, se je udeležilo 11 članov izvršnega odbora in

TOZD VRATNI PODBOJI

Seznani so bili s pripravo predloga za povrnitev stroškov za prevoz delavcev v mestnem potniškem prometu.

TOZD PLAVŽ

Seznani so se s sklepi skupne seje predsednikov izvršnih odborov in izvršnega odbora sindikata Železarne in nanje niso imeli pri-
pomb.

Dogovarjali so se tudi o organizaciji izleta. Zbrali so že nekaj ponudb, imajo pripravljen denar, delavci po dneh pa se morajo odločiti za smer izleta.

PEČI ZA OGREVANJE POLIZDELKOV

Lahko je ogrevana s tekočim ali plinastim gorivom ali z električno energijo. Energetski medij je treba čim bolj izkoristiti in zato se mora nastala toplota čim dalj časa zadrževati v peči. To je že v veliki meri doseženo, saj so sodobni gorilci konstruirani tako, da izkoristijo največji možni del toplote iz goriva, razen tega pa jo je možno usmeriti tja, kjer je najbolj potrebna. Ognejestalni material, s katerim so sodobne peči obzidane, omogoča, da je sevanje toplote na okolico čim manjše, avtomatična kontrola zgorevanja pa zagotavlja, da je obratovanje

ODPADNA TOPLOTA ZA PROZIVODNJO PARE

Treba je omeniti tudi to, da je bila v preteklosti marsikatera železnara v času normalnega obratovanja preškrbljena s pomočjo kotlov za odpadno toploto s celotno količino vodne pare, ki je bila potrebna za pogon naprav. Jasno je, da je bila njihova pogonska energija vodna para in da je to danes nemogoče. Splošna produktivnost je bila v starih železnarah zelo nizka, vendar za normalno obratovanje niso potrebovali goriva za pridobivanje vodne pare, ki je bila potrebna za pogon posameznih strojev. Gorivo so potrebovali za ogrevanje peči in za ponovni pričetek obratovanja po prekinitev zaradi praznikov in podobno. Ko je stekla celotna proizvodnja, je za pogon strojev zadostovala energija odpadne toplote. Takšen način obratovanja danes ni mogoč, vendar s pomočjo odpadne toplote lahko pridobivamo znatne količine vodne pare, ki jo lahko uporabimo v različne namene.

UPORABA ODPADNE TOPLOTE

Možnost ogrevanja stanovanj je manj obetajoča. Vročilo vode bi morali transportirati po ceveh do stanovanjskih naselij, vendar poraba ni kontinuirna, ker je ob praznikih in tedenskih prekinitvah ne bi bilo. Takšna preskrba s toplo vodo bi bila možna samo, če bi bila dopolnjena s dodatnim parnim kotlom. Vendar to ne bi rešilo problema porabe tople vode v toplem letnem obdobju.

TOPLA VODA ZA POTREBE DRUGE INDUSTRIJE

Ta možnost se lahko izkoristi tudi pri jeklarni z električnimi obločnimi pečmi. Postaviti tovarno prehranbenih izdelkov blizini železarn, ni danes tako nemogoče, kot izgleda na prvi pogled. Zakonske zahteve v zvezi z zaščito okolja so danes v industrijsko razvitih deželah tako stroge, da bi lahko dve tako različni tovarni brez velikih problemov stali ena ob drugi. Poleg tega so še druge industrijske panoge, ki prav tako potrebujejo v svojem proizvodnem procesu vodno paro ali toplo vodo. Vprašanje je samo, če je takšna toplota cenejša kot nabava kotla in poraba energije za njegovo obratovanje.

UPORABA VODNE PARE

Železarnarne imajo vrsto raznih pomožnih naprav, kot so, na primer, črpalke ali ventilatorji. Te bi lahko prav tako dobro pogajala vodna kot njihova električna energija. V ta namen bi bili zelo primerni majhni stroji na parni pogon. Ti so enostavni po svoji konstrukciji, imajo dolgo življenjsko dobo, ne zahtevajo veliko vzdrževanja in so zelo prilagodljivi. Danes takšnih strojev ni mogoče kupiti, ker jih na tržišču ni, vendar obstajajo možnosti za njihovo izdelavo, če bi bila naročila. Za nekatere namene bi bili takšni majhni parni stroji še bolj primerni in lahko bi jih uporabljali za pridobivanje električne energije.

Druge možnosti za uporabo vodne pare je naprava za vakuumiranje raztaljenega jekla. Ta rabi velike količine pare v sorazmerno kratkem času. To bi sicer povzročilo določene probleme, ki pa so rešljivi.

ZAKLJUČEK

Do zdaj je bilo narejenih v železarski industriji mnogo poskusov za zmanjšanje porabe energije in izkoriščanje odpadne toplote. Manj pa je bilo narejenega na področju ekonomske uporabe odpadne energije. Zato je še veliko odprtih možnosti, pa tudi potreba za razvoj in strokovno delo. Pot do energetske popolnega stanja bo tudi na področju odpadne energije še dolga in zahtevna.

POJAV DOMOBRANSTVA IN NJHOVE PRVE POSTOJANKE NA GORENJSKEM

Odlomek iz knjige Kokrški odred

Medtem so se enote pripravljale na bojne pohode v tiste kraje, ki jih je izbral odredni štab. Najprej se je na pot odpravil del 1. bataljona, ki je dobil povelje, naj odide v Zgornjesavsko dolino, a tisti dan, na praznik 8. septembra 1944, sta iz 1. bataljona krenili v akcijo še dve skupini. Prva od teh dveh so bili minirerji iz 2. MSC. Šli so na odsek proge med Lescami in Žirovnico. Z miniranjem so poškodovali tračnice v dolžini 6 metrov. Promet je bil s tem sicer ustavljen le za nekaj ur, v taborišče pod Stol pa so se minirerji vrnili brez poškodb.

Druga akcija tega dne 8. septembra, je odjeknila daleč po okolici. Pozno popoldne je namreč skupina skojevcev upadla v Osvaldovo gostilno na Selu pri Žirovnici in se lotila železniške policije. Priprave na ta napad so potekale več dni.

Ker je bilo tedaj v bataljonu že nekaj nekdanjih nemških policistov — Hrvatov, so borci imeli na voljo tudi nemške uniforme. Prav to pa je ustrezalo skojevcem, ki so že več dni silili v dolino, da bi izvedli kaj posebnega in zaplenili kaj orožja. Splošno je bilo znano, da skupina železniških policistov (Bahnschutz) usak večer hodi jest v gostilno k Osvaidu. Terenski obveščevalec pa je tudi sporočil, da so policisti brezbrizni in da se bodo radi vdali.

Sestavili so skupino šestih mladih prostovoljcev. To so bili Jelka Miklavžina-Peštaj, sekretarka SKOJ 1. bataljona, Jože Silar-Milan, vodnik, Franc Korošec-Dane, vodnik, ki je najbolje poznal teren, Mirko Makarov, Jože Košenina, namestnik komandanta bataljona, in Ivo Porenta-Vojko, tedaj komaj 17 let stari odredni sekretar SKOJ. Oboroženi so bili z brzostrelkami in oblečeni v nemške uniforme. Za vsak primer je druga skupina borcev nad vajo postavila še težko strojnico »fiat«, da bi, vsaj dokler je bil še dan, varovala gibanje diverzantov.

Ogladniško-obveščevalno delo je tedaj opravila tiha, preudarna, a drzna bataljonska sekretarka SKOJ Jelka Miklavžina-Peštaj, ki je tudi dobro znala nemško. Prva se je spustila v vas, si ogledala notranjost gostilne in sporočila, da so policisti že prišli večerjat.

Takoj nato so tovariši šli h gostilni. Pri vratih sta dva ostala za varovanje, trije pa so šli noter. Ko so z naperjenimi brzostrelkami vdrli v sobo in zavpili »Hände hoch«, so vsi štirje policisti, kolikor jih je bilo v sobi, takoj segli po orožju, kot bi bili že pričakovali kaj takega, ter se vrgli pod mizo. Niso se hoteli udati, temveč so se uprli. V naslednjem trenutku se je že vnelo obojestransko streljanje. Začelo se je torej drugače, kot so na podlagi obvestil pričakovali. Nastala je velika zmešnjava. Dva policista, izmed katerih je bil eden ranjen, sta se splazila skozi stranska vrata v kuhinjo, medtem pa sta bila ranjena tudi Košenina in Dane. Borci so se začeli umikati. Košenina se je še lahko umikal sam, Daneta, ki je bil zadet kar s štirimi strelji, pa je pred vrati prestregla Jelka. Reševala ga je še potem, ko je vedno bolj slabej in ga

je nazadnje, ko je že izgubljal zavest, prikrila.

Partizanska zaseda s težkim »fiatom« v strmini nad Selom v tej zmedi ni mogla nič pomagati. Užgala je šele, ko sta se prva dva borca iz gostilne začela umikati v strmino, a še tedaj bolj demonstrativno. Takoj je namreč uvidela, da je nekaj narobe.

V gostilni je ostal samo še Ivo Porenta-Vojko, sam s policisti. Ni več utegnil streljati, kajti dva policista sta ga napadla s hrbtne strani in se ga lotila kar z rokami. Eden mu je hotel iztrgati brzostrelko, tedaj pa se je Vojku posrečilo, da je spet začel streljati. Že v naslednjem hipu pa so ga na glavo zadeli udarci puškega kopita, ki so potem še padli. Vojko je oblezel krvav in kot mrtev. Žato so ga policisti pustili, mu vzeli brzostrelko in izginili. Toda Vojko je bil le nezavesten, zato se je pozneje še mogel splaziti iz gostilne in se rešiti v Gosjak nad vasjo. Tam je že dobil soborce, ki so mu pomagali v ambulanto pod Begunščico.

Ranjeni Dane, ki je od časa do časa zgubljal in spet dobival zavest, je v bližini Sela preživel hudo noč. Splazil se je do nekega kozolca. Po zaslugi Jelke Peštajeve, ki je v bataljon odhitela po pomoč, in namestnika odrednega komandanta Jožeta Rebolja-Planinca so ga iskali ure dolgo. Težko so ga našli, ker ni bil več tam, kjer ga je pustila Jelka, a so ga zjutraj le našli. Bil je komaj še živ. Odnegli so ga v ambulanto, kjer so ga vendarle rešili. Tam sta bila tudi že druga dva ranjena: Jože Košenina in Ivo Porenta-Vojko.

O tej sicer ponesrečeni, a zelo odmevni akciji je povsem objektivno poročal tudi Milan Medvedšek-Drago, vojni dopisnik Kokrškega odreda. Napad pa je zabeležen tudi v nemških poročilih, ki so zanimiva zaradi podatkov.

Iz njih zvemo, da so bili v gostilni štirje železniški policisti, ki so večerjali; en policist, ruske narodnosti, je bil pri napadu mrtev, dva pa sta bila ranjena: eden, tudi Rus, hudo, drugi pa laže, medtem ko je cel ušel le eden. Ranjeni Rus je, tako poročajo, zaplenil avtomat, ki je pripadal Vojku.

Ker se je Jelka Miklavžina-Peštaj pri akciji, posebej pa še pri reševanju hudo ranjenega Daneta, izredno izkazala, je bila že naslednji dan pohvaljena s poveljem, ki je obšlo vse odredne enote.

Tisti večer, 8. septembra, je šla na progo tudi skupina minirerjev 1. bataljona. V noči na 9. september je minirala železniško progo pri preporu med Otočami in Radovljico, in sicer na treh mestih. S tem je bil promet ustavljen za več ur, kar priznavajo tudi zapiski v dnevniku nemškega orožniškega okrožja Kranj.

Na progo med Lescami in Žirovnico je ta večer šla tudi skupina borcev iz 2. MSC, o čemer govorijo isti dokumenti.

Zaradi partizanske mobilizacije je policija iz Naklega 8. septembra, to je ravno isti dan, zaprla 5 ljudi.

Pri zasliševanju so policisti grozili, da jih ne bodo spustili, dokler se ne »vrnejo moški, ki so jih nedavno mobilizirale enote Kokrškega odreda«. Torej so vedeli, kdo jih je mobiliziral.

Tega dne, 8. 9. 1944, je Kokrški odred poslal Zapadno-koroškemu odredu 45 novincev. To je bila razmeroma še maloštevilnemu odredu onstran Karavank izdatna pomoč.

Tega dne je Kokrški odred okrepil tudi komando gorenjskega vojnega področja, ki se je začelo snovati v tem času. Tja je prek Save odšlo 25 oboroženih in 10 neoboroženih tovarišev. Ob tem je treba povedati, da so bile komande mest kot zaledne enote na Gorenjskem ustanovljene dokaj pozno in postopoma, pač v skladu z razmerami. Te vojaške ustanove so imele predvsem nalogo mobilizirati novince, skrbeti za transport blaga in ljudi, organizirati prehodne kuhinje, vzdrževati potrebne delavnice, skrbeti za čim boljše delovanje zvez, zbirati hrano in podobno. Nekatere naloge, razen bojnih, se dostikrat niso mnogo razlikovale od nalog odredov, kar je bilo za Gorenjsko vse do konca vojne tipično.

Komanda gorenjskega vojnega področja je bila ustanovljena 4. septembra 1944 in se je zadrževala predvsem v škofjeloškem hribovju, kjer so bili pogoji za tako delovanje še najbolj ugodni. Imela je odseke, od obveščevalnega do tehničnega, in svojo zaščitno četo. Na Gorenjskem so najprej ustanovili komandi mest Žiri in Škofja Loka, in sicer v oktobru, na levem bregu Save pa so s tem začeli v novembru 1944, najprej za Kranj, za Radovljico, za Trzin in skupno za Jesenice in Bled-Bohinj v najzahodnejšem delu Gorenjske. Večji del kadra za te komande je dal Kokrški odred.

BOJNI POHOD V ZGORNJESAVSKO DOLINO

Razmere v Zgornjesavski dolini — Akcije na Dovjem in na železnici — V Gozd-Martuljku med streljanjem tudi mobilizacija — Na železniški progi blizu Kranjske gore — Vpad v Sv. Lenart na Koroškem in smrt Toneta Malca — Med vračanjem miniranje železniške proge blizu Mojstrane — Vrnitev pod Stol.

Medtem je štab 1. bataljona na podlagi povelja odrednega štaba pripravil bojni pohod v Zgornjesavsko dolino in tudi na Koroško. Namen te odprave je bil, da vojaško in politično pomaga razgibati to močno zavarovano in za narodno-osvobodilno gibanje dokaj neugodno dolino. Podobno nalogo je tedaj dobil tudi Jeseniško-bohinjski odred, ki je z delom svojih sil prav tako v septembru začel prodirati na to področje.

Tako kot poprej tudi poleti in na jesen 1944 v tej dolini ni bilo partizanskih vojaških enot. Delovalo je le nekaj terenskih političnih delavcev, ki so spriču okupatorjeve moči in odsotnosti partizanov imeli dokaj težak posci. To potrjujejo tudi poročila obveščevalnih centrov Jeseniško-bohinjskega in Kokrškega odreda. Podatki pričajo, da je bilo v drugi polovici 1944. leta samo v tej dolini vedno najmanj po 300 nemških orožnikov, obmejnih stražarjev in pripadnikov protiletalske obrambe. Razporejeni so bili po vaseh od Jesenic do Bele peti onstran Rateč. Temu moramo dodati še okoli 800 mož iz različnih nemških varnostnih enot, razporejenih na območju Jesenic, in možnost nemške intervencije s Koroške prek Korenskega sedla.

(Se nadaljuje)

Z najstarejšim polbratom Johom sta šla v izbo. Po starosti nista niti dva meseca narazen in sta v prejšnjih letih že večkrat menila: So pač dečle atija res tako rade imele, da je tako naneslo. Nasploh se je dijak čutil tesno povezanega z vsemi svojimi polsestrami in polbrati. Kolikor so kdaj hodili skupaj v sosednjsko šolo, ni bilo primera, da bi prišli le za las navzkriž. Doma pri očetu pa so se imeli očitno radi. Gotovo v očetovo veselje. In dijak tudi glede očetove žene, ki je po sorodstvenem opredeljevanju pisana mama, ni imel skaljenega odnosa.

Podgorčeva mama ji je dejal. Tako kot je doli v Sosednjo zval gospodinje vseh sosedov kot mame z vsakokratnim hišnim imenom.

Ko je dijak sredi očetove izbe, se je zaenkrat ustrašil toliko moških. Obeh uniformirancev ni takoj prepoznal, ampak šele, ko je prišel do njiju z roko v roki.

Tudi pisana mama je bila v izbi. Pa se je spomnil naučene olike, da je treba njej najprej prožiti roko. Pomirljivo se je raznežila. Bila je ženska srednjih let. Malce k okroglinam je težila, drugače pa se zavedala postavne in čedne zunanjosti. Zlasti je govorila na sočen način pravilni »e«, katerega je na učiteljsku brezpogojno terjaj profesor Strasar pri recitacijah kljub svoji (brizgajoči) »tekoči nemščini«.

Prisrčno je polbrata pozdravila sestra Katrica. Ob smehu je bila še lepša, da je postajalo dijaku nerodno. Saj polsestre že ni videl od lanskih poletnih počitnic. Kaka je postala v tem času! Vsa žari od življenjske mladosti in radosti!

Oče je dalj časa kot drugi podržal dijakovo roko. Nasmejan in velik je postal pred dijakom, ki mu je prirasel tudi že do ramen. Joh je bil za spoznanje krepkejši in bolj sproščen.

Pri očetovih je bila samoumevna zadeva, če so zbijali šale in uganjali otročje ali malo večje burke. Taka je bila družinska navada. Saj je dijak preživel po več dni v počitnicah na očetovem domu. Le lansko leto najmanj. Toliko samo, da se je poslovil.

Na samem sta se pogovarjala Tej in hišni gospodar. Dijaka in njegovo mater sta imela v besedi. Gospodar se je pritoževal:

VALENTIN POLANŠEK

42

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

— Na tak način ne gre, da bi strašili žensko, ki je pozno zvečer na poti v trg. Tako že vedno delajo oddaljeni okoličani, ko gredo na predvečer v trg, pa doli pri kakem znancu prespijo, da morejo na jutranji vlak.

— Razumem. Kaj pa se je zgodilo? poizveduje Tej. Gospodarju je nerodno:

— Janezovi so bili. Tudi Kori je bil zraven. Osumljali so Gabrijele, da prenaša pošte k sorodnici v trg, da izdaja partizane in kaj še vse. Celo grozilo so ji, da bo »ležala kot mrha za plotom«.

— Kako pa pridejo Janezovi do takih sumničenj? Ko imam jaz z Gabrijele že od lanskega polletja stike in jo kot tako že poznam od mladih nog? ni šlo kurirju v glavo.

Zdaj je gospodar vsekal:

— V Sosednjo je nekaj bab, ki naj bi raje bolj delale za OF in manj klepetale po svoji stari grdi navadi. Tako pridejo nespornoma med ljudi. Zaupniki naše stvari morajo biti značajni ljudje in ...

— Morda je kaj v zvezi z Gabrijele sinom, ki hodi v šolo na Kranjskem? Pred dnevi sem ujel neko podtikavanje, pa sem tako dolgo vrtal, da se je pokazalo, kaj babji marenj povzroči!

— Babe in politika je hudič!

— V zvezi z dijakovim šolanjem sem napravil red!

— Če kdo študira, še nikdar ni bila pregreha. In če Zdravko hodi sedaj v tem hitlerskem času na učiteljske, je čisto normalno. Saj sam dobro veš, kako je to! Tudi tvoja sestračna Elka hodi v celovško učiteljsko. To ni ničesar proti narodu in proti državi ...

— Protipartizansko pa tudi ne!

— Ti povem, ko pride Matjaž, se bom zaradi Gabrijele pritožil. Tako ne moremo delati. Prav sam si prej v naši izbi dejal, da je treba zdaj veliko slovenske ljubezni in da se strnemo v skupnem boju proti smrtno nevarnemu sovražniku!

— Tudi po drugih krajih sem večkrat opazil, koliko starinskega zabitega in nedozorelega je med ljudmi. Nekateri celo gledajo OF kot priložnost, da se maščujejo iz nizkotnih osebnih razprtij za reči, ki nimajo opravka ne z narodnostjo ne z vero, najmanj pa z novimi cilji osvobodilnega gibanja!

— V stiski se pokažejo tudi slabosti in hudiči, na žalost!

— Pametno pa je, da si fanta za počitnice vzeli sebi pod Goro. Spodaj v Sosednjo ni vse v redu. Kako pa je drugače fant?

Rad bi kdaj govoril z njim!

— Ni kaj prida v tem času študirati in še med samimi tujci. Pravil je, kako ga nekateri sošolci stalno pikajo zaradi slovenščine. On se brani tako, da se vedno bolj zagriže v učenje! Zato mu bodo počitnice prišle tukaj.

Da bi le policija ne letala tako pogosto tod mimo in da ne trči na partizane. Potem je po nas. Dom bi takoj požgali, to so mi zagrozili.

Tisti kranjski šolski in domski svet je pobledeval. Dijak se je vživel v sproščeni kmečki življenjski slog. Splahnel je strah, ki ga je drugače razjedal, da se mu ne zaplete med Nemci jezik po slovensko, da ne bi spet v sanjah slovensko govoril, da ne bi preslišal kakšnega presunljivo kričavega povelja, da ne bi moral stisniti zob in požreti novega surovega zaničevanja.

Počitnice naj bi trajale dolgo! je odobraval srce.

(se nadaljuje)

TANGENTE OB BOROVM ROMANU »ODLOŽENI«

(IZPISI IZ DNEVNKA)

Kasneje — v letih svoje »brezposelnosti« — sem priložnost, ki se mi je julija 1945 ponujala, lahko upravičeno obžaloval.

Toda julija 1945? Ne, ne! Nisem se mogel sprijazniti z mislijo, da bi odhajal iz vojske kot »invalid«. Tudi po vrnitvi na Jesenice leta 1947 se nisem gnil za »invalidski dodatek«, kakor so se gnali nekateri, čeprav me je tovarišica Anka V. s socialnega skrbstva na jeseniškem okraju osebno opozorila, da bi si lahko tudi jaz »prilobil« invalidski dodatek. Odklonil sem. Nisem hotel postati »srobot« na drevesu revolucije.

Vsega tega se takrat, še manj pa leta 1945, nisem zavedal, čeprav je ta »srobot birokracije« ob drevesu revolucije že takrat začel kliti. Življenje v coni A me je v celoti vsrkalo vase. To življenje pa je bilo boj slovenskega primorskega ljudstva proti krivici, ki so nam jo prizadeli medvojni zavezniki. Koliko Jamesov (junak iz Borovega romana Odloženi) iz sestrelenih ameriških letelich trdnjav smo rešili pred nemškim zajetjem za ceno lastnih življenj. In koliko angleških letalcev iz sestrelenih angleških letal na ozemlju med Dravo na Koroškem in Štajerskem ter Furlanijo in Jadranskim morjem smo obvarovali pred

nemškimi puškami samo v zadnjih mesecih vojne, ko so Nemci zajete zavezniške pilote enostavno postrelili v skladu s svojim »maščevalnim ukrepom« (Vergeltungsmassnahme).

Ponesrečene, mrtve padalce smo pokopavali z vojaškimi častmi, njihove grobove zaznamovali z ostanke njihovih letal, v razbitinah iskali podatke o njihovih imenih in jih zapisovali, da bi po vojni njihovi svojci vedeli, kje so njihovi najdražji pokopani.

Drobec iz Gregorjevega partizanskega življenja mi je prebudil spomin na vse to. Za hvaležnost pa smo bili po vojni ogoljufani za dele slovenskega narodnega ozemlja na Primorskem in Koroškem, da o drugih kasnejših goljufijah, kakršno je doživel tudi Gregor iz Borovih Odloženih z Jamesom O'Connorjem, niti ne razmišljam, ker se z anglo-ameriško goljufijo na račun našega ozemlja v letih 1945–1947 in kasneje ob reševanju tržaškega in koroškega vprašanja ne da primerjati.

Konec junija 1945 sem se znašel v odredovni bolnišnici (v nekdanjem franciskanskem sanatoriju San Giusto) v Gorici. Osebe bolnišnice je bilo v pretežni večini iz bivše partizanske bolnišnice Franja z zdravnikom dr. Bidovcem in dr. Možino. Komisar bolnišnice je bil kapetan Čebrov, Vipavec, tajnica pa požrtvovalna Pavla Leban. Tu sem se srečal in spoprijateljil s partizanskim pesnikom Črtomirjem Šinkovcem, s kapetanom Berlotom in drugimi, s katerimi smo julija 1945 spremenili odredovo bolnišnico v pravo kulturno središče goriških Slovencev.

Na kapetana Berlota, predvojne jeseniškega carinika, družabnega in vsestranskega razgledanega človeka, sem pomislil mimogrede prav ob branju Borovih Odloženih. Tangenta spomina nanj se je dotaknila Rakarjevega razmišljanja o Etruščanih v Borovem romanu. Tudi kapetan Berlot je bil prepričan, da so bili Etruščani prasllovansko ljudstvo. Drugače pa je bil kapetan Berlot tudi odlični pianist, kitarist in pevec. Jaz sam ga pred vojno nisem poznal, poznal pa sem njegove smučarske (dilecarske) in planinske popevke.

V Gorici je bil kapetan Berlot izredno priljubljen. Kolikokrat sem odhajal z njim na obisk k neki zavedni slovenski družini v Štandrež. Hčerka Anuška iz te družine je nastopala na naših prireditvah kot pianistka. Kasneje se je poročila s kapetanom Morovicem iz našega odreda, njena sestra pa s poročnikom Miloradom Jovanovićem, danes upokojenim generalom, ki me je pred nedavnim obiskal in s katerim sva se v spominu vračala v tiste »davne«, a za nas, ki smo doživljali zavezniško okupacijo cone A, še vedno žive čase, kakor da smo jih doživljali včeraj in ne pred sedemindesetimi leti.

V Odred JA za Slovensko Primorje, Trst in Istro me je pripeljala lastna odločitev. Kot »nesposoben za vojsko« bi lahko vojski dal slovo za vse čase, a me je podporočnik Milutin Vesel, fizikulturni referent na propagandnem odseku pri štabu Odreda pregovoril, da nisem poslušal očeta, ki mi je, ko sem bil pred odhodom v odred nekaj dni doma, prigovarjal, naj mislim tudi nase, na svoj študij, da mi ne bo nekoč v življenju žal. Potolažil sem ga, da bom v vojski samo do priključitve Primorske in Trsta k Jugoslaviji, kar se bo, tako smo bili vsaj takrat prepričani vsi, že v nekaj mesecih uredilo. Mimo tega sem se že pred prihodom domov odločil, da prevzamem v Odredu funkcijo referenta za propagando in tisk, o čemer je bil že obveščen štab. Tako oče ni mogel več nasprotovati, dal mi je samo moje zbirko Mrtvi bataljon, ki jo je natisnil Blažejeva tiskarna na Jesenicah. Nisem bil povsem zadovoljen z njo, vendar tega očetu nisem pokazal. In storil sem prav, saj sem ga konec julija 1945, ko sem bil nekaj dni doma, zadnjič videl. Za njegovo smrt sem o božiču 1945 zvedel iz Slovenskega poročevalca, čeprav so mi od doma poslali telegram.

Z odločitvijo, da se kljub »nesposobnosti za vojsko« vrnem v vojsko, sem pravzaprav sprožil svojo povojno usodo. Vse, kar me je usodno spremljalo vse življenje, se je pravzaprav začelo tam — od ljubezni do nekaterih črnih pik, ki sem si jih v svoje življenje zapisal sam ali pa so mi jih zapisali drugi. Bili smo mladi, ljudje iz mesa in krvi, težni življenja, sposobni uspičiti tudi kako, v vojski prepovedano »pustolovščino«.

(se nadaljuje)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Predsedstvo komiteja OK ZK Radovljica je presojalo dosednji potek in problematiko sanacije Blejskega jezera. Odgovornim komunistom je naloženo, da nemudoma in dosledno pristopijo k uresničevanju ustreznih stališč in nalog, ki bodo odpravile dosedanje pomanjkljivosti zlasti pri financiranju in racionalizaciji sanacijskih del. Sočasno je tekla beseda tudi o problematiki črnih gradenj in v zvezi s tem o uresničevanju občinskega odloka o njihovi odstranitvi in preprečevanju. Dogovorili so se tudi o nalogah vseh delovnih teles komiteja in OK ZK v zvezi z oblikovanjem programov dela do letnega obračuna OK ZK, ki bo v začetku leta 1983.

V Radovljici je bilo 2. septembra posvetovanje, ki ga je za predsednike in sekretarje občinskih konferenc ZK, predsednike skupščin in izvršnih svetov gorenjskih občin organiziral Medobčinski svet ZK za Gorenjsko. O problematiki in usmeritvah, pripravah sprememb in dopolnil srednjeročnega plana in plana za leto 1983 je spregovoril uvodoma član predsedstva CK ZKS Stefan Korošec. Pogovarjali so se tudi o izvajanju operativnega načrta ukrepov in aktivnosti v SRS za zagotavljanje odplačil posojil v tujini in za ohranjanje proizvodnih rezultatov v gorenjskih občinah.

Predsedstvo občinskega sveta zveze sindikatov Radovljica je na četrti seji 1. septembra presojalo izvajanje družbenega dogovora o razporejanju dohodka v letu 1982 in izteklo oceno polletnih rezultatov gospodarjenja v občini Radovljica. Člani predsedstva so na seji podali poročila o poteku obravnave in ocenjevanju polletnega gospodarjenja v OZD. V obravnavi je bil tudi osnutek dogovora, s katerim bi se vse gorenjske občine sporazumele za opravljanje službe pravne pomoči z enim pravnikom, ki bo zaposlen pri občinskem svetu ZSS v Kranju. Na seji so razpravljali tudi o predlogih za denarno pomoč in za priznanja zaslužnim sindikalnim delavcem.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica Mirko Birk je 9. septembra sklical posvetovanje predsednikov vseh 20 krajevnih organizacij SZDL. Dogovorili so se o razporeditvi obiskov predsedstev krajevnih organizacij SZDL v drugi polovici septembra in prvi polovici oktobra. Na teh obiskih, ki jih bodo opravili predsednik in sekretar OK SZDL in predstavniki občinskih DPO, bodo ugotavljali pomanjkljivosti in dobre plati dejavnosti vodstev in KO SZDL v iztekajočem mandatu ter v pripravah na volitve skupščin krajevnih skupnosti in izvedbi letošnje akcije NNNP.

Svet za zdravstveno varstvo in socialno politiko pri občinskem svetu zveze sindikatov Radovljica je na prvi seji 6. septembra sprejel program dela sveta za zdravstvo in socialno politiko. Dogovorili so se tudi o organiziranju posveta s tajniki SIS socialnega varstva in spregovorili o svojih ugotovitvah iz razprav o gradivu za 9. kongres ZSS s poudarkom na socialni politiki.

Izvrši svet OS Radovljica je sprejel sklep o javni razgrnitvi predloga programskega dela zazidalnega načrta za centralno območje mesta Radovljica. Predloženo gradivo je na ogled v stari šoli »Čebelič« v Radovljici. Predlog so izdelali avtorji lani prvonagrajenega natečajnega projekta s šifro »Vrtno mesto«. Programski del tega načrta opredeljuje rabo prostora v osrednjem delu Radovljice, ki bo namenjen pretežno trgovskim, poslovnim, kulturnim in upravnim funkcijam.

Prejšnji četrtek, 9. septembra, je bila na Rudnem polju na Pokljuki sklepna svečanost ob zaključku dvajsetdnevnega pouka obrambe in zaštite za mladince in mladinke, ki niso vključeni v srednje šole usmerjenega izobraževanja. Razen 28 mladih iz radovljiške občine so bili na usposabljanju tudi mladi iz jeseniške in kranjske občine.

Hotelske zmogljivosti v občini Radovljica so bile po podatkih statistične službe v prvih šestih mesecih, torej v predsezonskem času, zasedene 59 %, medtem ko so bile te zmogljivosti v enakem lanskem obdobju zasedene 58 %. Letos so bile hotelske zmogljivosti bolj zasedene v Bohinju s 64,8 % kot na Bledu, kjer so bile zasedene 57,8 %. Lani je bil odnos obraten, saj so bile blejske zmogljivosti zasedene kar 79 %, bohinjske pa 67,8 %.

Med bivanjem v Sloveniji je konec prejšnjega tedna obiskala radovljiško občino dvajsetčlanska delegacija zveze jugoslovanskih delavcev na začasnem delu na Švedskem, ki so bili gostje republiške konference SZDL Slovenije. Oglédali so si Radovljico, muzej talcev v Begunjah in blejske zanimivosti. Bili so tudi na okrepčilu in ogledu usmerjene kmetije pri Lukancu na Selu pri Bledu.

Delavci TOZD Iskra Otoče so v mesecu juliju 1982 uspešno izpolnili proizvodne piane, čeprav ne v vseh delovnih skupinah z enakim indeksom. Domača proizvodnja je ocenjena vrednosti 19.082.457 din ali 78 % plana. Če k temu prištejemo še kooperacije, je znašala skupna vrednost proizvodnje 28.696.026 din, kar je 4 % nad planirano vrednostjo v juliju. Za izvoz so izdelali izdelkov v vrednosti 181.558 dolarjev.

V spodnjih prostorih nekdanje osnovne šole »Čebelič« v Radovljici je bil na ogled osnutek programskega dela zazidalnega načrta centralnega območja mesta Radovljica. Pripombe občanov, OZD in drugih organizacij in skupnosti je na razširjeni seji 13. septembra obravnaval svet KS Radovljica. Na seji so obravnavali tudi predlog sprememb zazidalnega načrta za Cankarjevo naselje v Radovljici.

Komite za družbeno planiranje in gospodarstvo pri občinski skupščini Radovljica je v začetku septembra poslal vsem OZD in delovnim skupnostim v javno razpravo osnutek aneksov k samoupravnim sporazumom o temeljnih planov za obdobje 1981–1985 vseh občinskih SIS družbenih dejavnosti. Pripombe in morebitne predloge k osnutkom bo komite zbiral do 15. septembra.

Po programu, sprejetem na osnovi listine o prijateljstvu in trajnem sodelovanju med občinama Buje in Radovljica, je v soboto, 4. in v nedeljo, 5. septembra, gostovala pri godbi na pihala DPD Svoboda iz Lesc godba »Naša sloga« Babiči iz občine Buje. Leščani so svojim gostom priredili prisrčen sprejem in jim razkazali kulturno-zgodovinske in turistične zanimivosti občine. Skupaj so nastopili na promenaednem koncertu in sodelovali na proslavi ob razvijtu prapora krajevnice organizacije Rdečega križa v Lescah.

Hotelsko turistično podjetje Bled v okviru svoje TOZD Igralnica upravlja letos na novo sodobno urejeno restavracijo na golf igrišču med Bledom in Lescami. Restavracija ima 70 sedežev in dve terasi s pogledom na igrišče in okolico. Na voljo je tudi lepa sejna soba s 18 sedeži, razen tega pa imajo tudi turistične sobe. Odkar so izročili namenu stavbo s preurejenimi gostinsko turističnimi prostori, se je obisk gostov, predvsem petičnejših igralcev golfa, precej povečal.

Ob 35-letnici delovanja krajevnice organizacije Rdečega križa Lesce so na slovesnosti v nedeljo, 5. septembra, pred Družbenim centrom v Lescah svečano razvili prapor krajevnice organizacije Rdečega križa. To je prvi primer razvijta prapora RK na Gorenjskem.

Na letošnjih tečajih iz varstva pri delu je v tovarni Elan Begunje polagalo izpite 935 delavcev. Razen vodstvenih, ki so te izpite že opravili, sta uspešno opravila izpite 902 delavca, ali 96,4 % vseh tečajnikov, kar je razmeroma lep rezultat, ki ga terja tovrstno izobraževanje ob delu.

Na pašnikih nad Zatrnikom je ovčarska skupnost z Bleda v nedeljo, 5. septembra, priredila skupaj s Kmetijsko zadrujo Bled ovčarski dan. Dopoldne so ovčarji prignali na prireditveni prostor nad 300 ovc, nakar je sledilo tekmovanje v striženju ovc. Najuspešnejše so nagradili. Almira Radovljica in Sukno Zapuže sta pripravili ob tej priložnosti razstavo ročnih pletenin iz domače volne. Prireditve je v lepem vremenu obiskalo okoli tisoč ljudi.

Letošnja turistična sezona je bila za radovljiški kamp in kopališče, ki ga upravlja KS Radovljica, slabša, kot so napovedovali tudi največji črnogledi. Avgustovski podatki kažejo, da je v kampu lani prenočevalo 3521 tujih in 316 domačih gostov, letos pa le 1524 tujih in 421 domačih gostov. Slabo vreme v avgustu je bil tudi razlog za manjši obisk kopalcev, ki so jih letos naštel 5.793, kar je 1750 manj kot lanskega avgusta. Prenočitve v vsej sezoni bodo, kot kaže, kar za dobrih 50 odstotkov slabše kot lani.

Na Pokljuki pri gostišču »Pri tabornem ognju« je v nedeljo, 5. septembra, ob izredno veliki udeležbi poslušalcev nastopilo na letošnjem tekmovanju amaterskih harmonikarjev »Pozdrav s planin« 49 tekmovalcev in tekmovalk iz vse Slovenije. Razveseljivo je, da je nastopilo tudi precej mladih godcev, ki nadaljujejo z bogatim izročilom partizanskih harmonikarjev. Čeprav ocenjevalna komisija ni imela lahkega dela, se je vendarle odločila za najboljše: Mitja Kapša iz Mengša, Milana Resnika iz Domžal in Lenarta Ciglerja iz Raven na Koroškem.

Od 6. do 20. septembra v upravni stavbi tovarne Elan v Begunjah razstavlja svoje grafike slikar, član likovne skupine DOLIK z Jesenic, Franc Dolinšek. Tema te zanimive razstave je »Človek in jeklo«.

V hotelu Park na Bledu je bilo v začetku septembra posvetovanje odbojarskih sodnikov iz vseh gorenjskih občin in predstavnikov republiške obojarske zveze in sodnikov. Razpravljali so o novih pravilih in sodniških predpisih ter sprejeli program dela in razpored za delegiranje sodnikov na prihodnjih prvenstvenih tekmah v odbojki na Gorenjskem.

Na balinarskem prvenstvu Gorenjske v izbijanju, ki je bilo v soboto, 4. septembra, na pokritih baliniščih v Lescah, so nastopili tekmovalci iz 22 gorenjskih balinarskih klubov. Prvo mesto je preprčljivo osvojil član radovljiškega balinarskega kluba Jože Rebec, ki je zbral kar 600 točk. 2. mesto njegov klubski tovariš Jernej Razpet s 305 točkami, 3. Danilo Bence BK Trata Škofja Loka s 300 točkami, 4. Slavko Kosi BK Lesce 290, 5. Franc Šifer BK Borec Kranj 240, 6. Janez Humerca BK Radovljica 220, 7. Lovro Purgar BK Jesenice 160, 8. Bojan Budež BK Trata 140, 9. in 10. mesto s 140 točkami pa si delita Bojan Berčič BK Trata in Vinko Brenk BK Čirče Kranj.

PARTIZANSKA AKCIJA JELOVŠKE ČETE NA LANCOVEM IN POŽIG REMČEVE ŽAGE

Vas Lancovo leži pod obronki Jelovice nad sotočjem Save Dolinke in Save Bohinjke pod Radovljico in se spušča proti nizkemu progu proti Savi. Pred drugo svetovno vojno je na tem prostoru ozemlju stala precej velika žaga, katero je vodil lastnik Remec. Žaga je imela poleg zagarskih obratov tudi delavnico za izdelavo stolov, ki je bila ena največjih v tem okolišju.

Kmalu po okupaciji so v juniju 1941 Nemci preselili celotno Remčevo družino v Srbijo, žago pa so izročili v upravljanje zagriznemu nacistu Pachterju, ki je bil komisar tega obrata. V pomoč mu je bil do deljen nacist Breslauer. Oba sta bila člana »Parteingenosse«. Njuna naloga je bila, da iz jelovških gozdov dobijo čim več lesa za predelavo v deske, ki so bile namenjene predvsem za vzhodno fronto in postavitev koncentracijskih taborišč v Nemčiji in drugih zasedenih deželah.

V začetku oktobra 1941. leta se je Cankarjev bataljon s svojimi enotami pomaknil proti Selški dolini in se utaboril pri Mohorju. Eno izmed čet je vodil Jaka Bernard, v četi pa je bil poleg drugih borcev tudi Anton Dežman-Tonček, hraber mitraljezec, znan iz dražgoške borbe. Bernardova četa je že nekaj časa snovala načrt, da požge Remčevo žago. Končni sklep je dozoril, in sicer, da žago uničijo z vso zalogo lesa in z ajamejo oba nacisti, komisarja in njegovega pomočnika Breslauerja. Vodstvo čete je določilo čas požiga v noči od 9. na 10. oktober 1941. leta. V skladovnicah je bilo takrat 10.000 kub. m razrezanih desk, ki bi jih v nekaj dneh morali odpeljati v Nemčijo.

Nekaj po polnoči 10. oktobra 1941. leta je pretrgala tišina sirena, ki je naznanjala Radovljici in okolici, da je v bližini velik požar. Zaradi policijske ure so Radovljčani in okoličani le nemoteno gledali skozi okna visok plamen goreče Remčeve žage. Po cesti, ki je vodila proti goreči žagi, so prestrašeni tekali zbegani nemški vojaki,

pomešani s policisti in gestapovci. V pomoč pri gašenju so jim bili edino gasilci, ki so jih Nemci pozvali. Nekdanja Remčeva žaga je gorela kot ogromen kres z vso zalogo desk in drugim lesom.

Ta požig je bil opozorilo okupatorju, da v tej deželi ni prostora zanj. Nemci in gasilci so se nemoteno borili z ogromnim požarom. Od Remčeve žage je na koncu ostalo le golo zidovje in kadeče tramovje, iz katerega se je še več dni kadilo.

Že takoj drugi dan se je po Radovljici in okolici raznesla govoriča, da sta s požgano žago izginila tudi komisar Pachter in njegov pomočnik Breslauer. Besnim Nemcem ni ostalo prikriti, da so žago požgali partizani, ki so bili v jelovških gozdovih.

Nemci so bili po tem dogodku strahovito zmedeni, še bolj pa so bili iznenadeni zaradi izginulega komisarja Pachterja in njegovega pomočnika Breslauerja. Ljudje so se bali represalij zaradi požgane žage, čeprav so aktivisti OF poskušali nanje vplivati pomirjevalno.

Kakšna kazen bo doletela ljudi iz tega kraja? Ali bodo Nemci pričeli pregon partizanov na Jelovici, ali bodo postrelili vse moške iz vasi Lancovo, ali izselili prebivalce te vasi v nemška koncentracijska taborišča? Na odločitev je bilo treba čakati celih sedem dni.

Sedemnajstega oktobra 1941. leta, ko so bili že vsi prepričani, da se je čas od te akcije in groženj le že preveč oddalnil in da držijo, kar so govorili aktivisti OF, da se ne bo zgodilo nič posebnega, se je ob 7. uri zjutraj pred hotelom Grajski dvor v Radovljici, kjer je bil nastanjen gestapo, ustavila kolona z

avtobusom, v katerem so bili talci iz begunjskih zaporov in dva kamiona pokrita s ceradami, v katerih so bili oboroženi policisti. Meščane je ob tem pogledu obšla zla slutnja. Kolona se je ustavila pred hotelom Grajski dvor le toliko časa, da je v svoj črni mercedes vstopil šef gestapa, nato pa je kolona krenila po cesti proti savskemu mostu na rob vasi Lancovo. Kolonase je ustavila ob opogoreli Remčevi žagi. Nemci so prisilili lastnika sosednje žage Jerneja Zupanca, da jim je prinesel tri velike močne kole in dal delavce, da so kole utrdili v zemljo, nekaj metrov od ceste. Oboroženi policisti so poskakali iz kamionov in se razporedili v širokem krogu okoli morišča zaradi varnosti pred partizani.

Ko je bilo vse nared, so Nemci pričeli klicati talce iz avtobusa. Prve tri talce so morali privežati na kole naslednji trije talci. Nemci so jim privežovali le črne rutice prek oči. Zadnja dva talca, moškega in Rezko Dragar, ki je bila zadnja, so Nemci privežali sami. Rezka Dragar je bila prva žena kot talka ustreljena na Slovenskem. Danes je narodni heroj. Še predno so počili strelji, je Rezka pljunila proti Nemcem in zavpila: »Živela komunistična partija, živela velika Rusija, smrt fašizmu!«

Tako je pred Remčevo žago padlo 17 talcev. V avtobusu so ostali še trije talci. Ti so morali naložiti mrtve tovariše na kamion. Te tri žive in 17 mrtvih talcev so Nemci odpeljali v vas Mošnje za pokopališki zid, kjer je bila skopana velika jama. Ko so preostali trije talci znosili svoje mrtve tovariše v jamo, so jih Nemci postavili na rob jame in jih pokosili s strelji iz brzostrelk. Tako je padlo 20 talcev, kot povračilni ukrep za požgano Remčevo žago na Lancovem.

Martin Prešern

OVČARSKI DAN NA ZATRNIKU

Na Zatrniku (881 m), na prelepih senožitih, obdanih s smrekovimi in bukovimi gozdovi, je bil 5. septembra letos že drugi »ovčarski dan«. Organizatorica prireditve je bila Kmetijska zadruga Bled, ki vključuje tudi blejsko ovčarsko skupnost z 20 člani.

Ob deseti uri so prignali trope ovac (okoli 200), v provizorične obore, kjer jih je posebna komisija ocenjevala. Najboljšo oceno so dobili: ovca Petra Zemva iz Rečice pri Bledu, ovca Vinka Mežana z Bleda in jagnjica Lojzeta Arha iz Spodnjih Gorij. Posebno priznanje za več kot petdesetletno ovčerejo je prejel Janez Slivnik z Bleda. Priznanje mu je podelila Živino-rejska poslovna skupnost iz Ljubljane.

Obiskovalci so lahko videli tudi ročno in strojno striženje ovac ter ročno predelavo volne in ročno pletenje.

Sedaj se v poletnih mesecih po strmih pobočjih Lipance na Pokljuki pase prek tristo ovac (pred vojno jih je bilo na teh pašnikih prek 3.000). V prvem povojnem času je bila prepovedana reja ovac, češ da uničujejo mlado podrast, kar pa ne drži, kar smo po več letih že spoznali. Pred vojno je bilo mnogo ovac, pa je bilo ravno tako dosti mladega smrečja.

Ovca, ki je izredno skromna, daje dobro meso in volno, iz mleka pa delajo okusen in dober sir. Prek zime so jim včasih pokladali najslabšo krmo iz vejčevja hrasta, lipe in ne vem kaj še vse, v mesecih pa, ko travna ruša ni več pokrita s snegom, se preživljajo s pašo in to v takih predelih, kamor govedo ne more.

Danes si zopet prizadevamo, da se ovčereja poveča, kajti potrebujemo več mesa in volne in prav zato se tudi prirejujejo taki ovčarski dnevi, nekakšne manifestacije na tem področju.

Vse to je prav spodbudno, toda nekaj je moti. Po končanem dopol-

danskem programu se je, kot ponavadi, začel veseliti del dneva. Prav tu pa je organizatorica te prireditve (KZ Bled) naredila napako. Veselilci del programa je zapužala gostinski delovni organizacija hotela GOLF z Bleda. Zakaj »hotelirje« vmešavati v prireditve, ki je povsem kmečkoga značaja? Kajti takoj, ko so hotelirji zraven, vsak lahko ve, da gostinske usluge ne bodo poceni! Tako je bila cena porcije pečene jagnjetine 200,00 din, mala porcija čevapčevič 110,00 din, steklenica piva 35,00 din, pet dlk napolitank 50,00 din itd. Kdor se je hotel še zavrteti na plesišču, je moral za par odsteti 100,00 dinarjev. To pa je za tako prireditev le nekoliko pretirano!

Organizator naj se v bodoče potruži, da bo tak dan bolj sproščen in pristopen tudi tistim z bolj »plitvimi žepi«. Za ples naj igrajo domači godci, ki so cenejši in bodo na plesišče privabili s starimi vižami stari in mlado. K nabavi ceni grosista naj bi bil pribitek le tolikšen, da se krijejo režijski stroški, ne pa da se išče še dobiček. Za točilnimi mizami in za postrežbo naj bodo mlada kmečka dekleta in fantje, ki bodo to radi naredili le za dobro malico.

Prireditve naj bi bila v bodoče v znamenju kmečkoga praznika. V naravi naj bo vse naravno, sproščeno in privlačno za vsakogar!

Jože Ambrožič

Dopisujte v Železarja

IDEJNOPOLITIČNO USPOSABLJANJE ČLANOV ZKS

V resoluciji devetega kongresa ZKS je zapisano: »Organizacije in organi zveze komunistov morajo zlasti bolj razviti redne oblike idejnopolitičnega usposabljanja članov za politično delo v posameznih življenjskih in delovnih okoljih.«

Takšna opredelitev nalog idejnopolitičnega usposabljanja članov zveze komunistov je spodbudila nosilca (OK ZKS) in izvajalca (delavsko univerzo Viktor Stražar), da sta oblikovala takšne vsebine oz. programsko osnovo oblik usposabljanja, da bi čimbolj neposredno uresničevale potrebe in načelo povezovanja teorije s prakso in prakse s teorijo. Dialektična povezanost med teorijo in prakso v idejnopolitičnem usposabljanju je namreč ena izmed temeljnih pogojev za uspešno usposabljanje članov zveze komunistov.

Uresničevanje tega načela v učnovzgojnem procesu v oblikah idejnopolitičnega usposabljanja njegovim udeležencem omogoča, da lažje poglobljajo teoretično znanje, ker je pridobljeno ob povezovanju z družbenopolitično prakso. Hkrati pa dialektično povezovanje teorije s prakso pomeni močnejše motivacijsko sredstvo za neposredno in učinkovito spreminjanje in usmerjanje samoupravne in družbenopolitične prakse.

Iz tega spoznanja izhaja ugotovitev, da mora idejnopolitično usposabljanje članov ZKS voditi k razvoju njihove zavesti o odgovornosti za nadaljnji razvoj naše socialistične samoppravne družbe. Zato je povsem utemeljeno, da je v resoluciji 9. kongresa ZKS znova posebej poudarjena kot temeljna naloga idejnopolitičnega usposabljanja članov ZKS prav usposabljanje za politično delo v posameznih življenjskih in delovnih okoljih.

Da bi zagotovili čimbolj učinkovito idejnopolitično usposabljanje članov ZKS, zlasti v osnovnih organizacijah ZKS, je OK ZKS pripravila in izvedla dva seminarja za organizatorje in usmerjevalce idejnopolitičnega usposabljanja v osnovnih organizacijah ZKS. Vsebinsko in samo delo v seminarju naj bi prispevala k dvigu zavesti o nujnosti stalnega usposabljanja članov ZKS, kakor tudi k dvigu spoznanja o možnostih uporabe in izvedbe ustreznih metod, s katerimi naj bi povečali motiviranost in uspešnost usposabljanja za družbenopolitično delo in samoupravljanje. Bolj kot doslej naj bi člani ZKS skrbeli za samozobraževanje in za svoj intelektualni razvoj.

Idejnopolitično usposabljanje članov ZKS v osnovnih organizacijah zveze komunistov, ki je sicer izven utrjenega sistema usposabljanja v zvezi komunistov, mora postati neločljiva sestavina dejavnosti zveze komunistov. Člani zveze komunistov se morajo idejnopo-

litično usposabljanje ne samo zaradi širjenja znanja, marveč predvsem zato, da bi lahko revolucionarno delovali kot pripadniki avantgarde delavskega razreda. Prav revolucionarno delovanje članov ZKS, ki temelji na marksizmu in izkušnjah naše socialistične prakse, je najpomembnejši dejavnik uresničevanja ciljev v razvoju naše družbe, kakor tudi nalog, ki jih ima zveza komunistov v razmerah uresničevanja politike gospodarske in družbene ustalitve.

Zato je idejnopolitično usposabljanje in marksistično izobraževanje ena izmed temeljnih nalog in odgovornosti slehernega člana ZKS, kakor tudi osnovne organizacije ZKS. Vsako podcenjevanje in odpiranje te naloge pomeni ne samo kršitev statuta, marveč

predvsem neizpolnjevanje vloge in nalog zveze komunistov.

Prav zato bo OK ZKS posvetil še več pozornosti tudi organiziranim in pedagoško vodenim oblikam, ki so vključene v sistem idejnopolitičnega usposabljanja v zvezi komunistov. Za vse oblike idejnopolitičnega usposabljanja članov ZKS so pripravljene dopolnjene vsebine oziroma programi, s katerimi se morajo člani ZKS čimbolj uspešno usposabljevati za konkretno in neposredno reševanje problemov in vprašanj v družbenopolitičnem delu in samoupravljanju.

Tako lahko navedemo sklepno ugotovitev, da mora biti idejnopolitično usposabljanje in marksistično izobraževanje sredstvo, s katerim bodo lahko komunisti in zveza komunistov uresničevali svoje zgodovinsko in revolucionarno poslanstvo v naši socialistični samoupravni družbi.

Srečko Krč

PO SLEDEH KURIRJEV NOB

Tako se bo imenovala kurirska transversala, ko bomo do konca oktobra odkrili na Gorenjskem še zadnjo, to je 40. ploščo, ki bo označevala kraj, kjer je med NOB delovala kurirska postaja G-32. To je dejal v svojem govoru v soboto, 11. septembra, Franci Fojkar, predsednik podobora kurirjev NOV Slovenije za Gorenjsko pri odkritju plošče, ki označuje kraj, kjer je bila v bližini med NOB kurirska postaja G-22.

Ploščo kurirski postaji G-22 smo odkrili na graničarski karavli v Javorniškem rovtu, ki nosi ime karavla Karavanških kurirjev NOB. V prelepem, za planine že skoraj jesenskem vremenu so čuvvari naših meja pričakali in pristrčno sprejeli nepričakovano veliko množico ljudi, predvsem mladih, ki so že tako pogosti obiskovalci karavle.

Natančno ob deseti uri je Janez Kejžar pozdravil vse, ki so prišli, da bi s svojo prisotnostjo počastili težko in slavno zgodovino prebivalcev in borcev v tem hribovitem delu naše domovine. Zgodovino kurirske postaje je orisal Franc Thaler, ki je zlasti poudaril težko pot kurirjev v tem delu Karavank; da je bila ta pot krvava, vendar kurirji niso klonili, ampak so vzdržali do osvoboditve. Omenil je predvsem najhujši udarec, ki so ga doživeli kurirji kurirske postaje G-22 21. januarja 1945, ko so v Medjem dolu padli trije kurirji in z njimi tudi komandant tretje gorenjske reledne linije Štefan Demšar.

Ploščo je odkril Janez Kavčič-Orlov in jo izročil v varstvo učencem osnovne šole, ki nosi prav tako ime kot graničarska karavla — osnovni šoli Karavanških kurirjev NOB — Koroška Bela. Tovariš Orlov je mlade opozoril, da to ni le čast, ampak tudi velika obveznost mladim.

»Zbirajte se ob tej plošči skupaj z borci, graničarji, mladino in krajanji vasi Javorniški rovt, utrjuje tradicijo NOB in tako krepite vsesplošno ljudsko obrambo na tem severozahodnem delu naše domovine,« je zaključil svoj govor tovariš Orlov.

K svečanosti so prispevali tudi člani lovske družine Jesenice, saj je poleg borčevskega in pionirskega vihral tudi njihov prapor. Pred zaključkom proslave je Franci Fojkar pripel na prapor pionirskega odreda Jože Zupan-Ježek znak kurirja NOB in s tem dal priznanje ne le pionirjem, ampak vsem učencem, učiteljem, mentorjem in vodstvu osnovne šole Karavanških kurirjev NOB — Koroška Bela za vse, kar so v preteklosti storili, da so spomini na težke dni NOB še vedno tako živi.

Za prenašanje tradicij NOB in zbiranje zgodovinskega gradiva je dobila priznanje — zlato značko kurirja, mentorica zgodovinskega krožka v osnovni šoli Karavanških kurirjev NOB Anica Bratun, za obnovo kurirske postaje G-22 in prenašanje tradicij NOB na mlade pa je dobil priznanje tovariš Ivan Tušar. Za dolgoletno delo v ZB NOV z mladimi in za prenašanje tradicij NOB je tovariš Franci Fojkar podelil srebrno plaketo kurirjev Slovenije Jaku Klinarju.

Ob koncu slovesnosti je Ivo Klanica, komandir graničarske karavle, povabil vse prisotne, predvsem pa mlade, na ogled orožja in vsega drugega, kar uporabljajo graničarji pri uspešni obrambi naših meja.

Za bogat kulturni program so poskrbeli recitatorji iz osnovne or-

Karavla Karavanških kurirjev NOB in del udeležencev proslave ob odkritju spominske plošče kurirski postaji G-22. (Foto A. Palovšnik)

ganizacije ZSMS Javorniški rovt, graničarji, predvsem pa učenci osnovne šole Karavanških kurirjev NOB. Partizanske pesmi njihovega pevskega zbora so odmevale

daleč pod vrhove Karavank, kjer so med NOB trpeli in umirali borci, kurirji, ki so nam bili zlasti na ta dan zopet tako blizu in spominjanje tako živ.

J. K.

SREČANJE POBRATENIH DRUŠTEV UPOKOJENCEV NOVA GORICA IN JAVORNIK — KOROŠKA BELA

V letu 1981 smo v DU Nova Gorica in DU Javornik — Koroška Bela sprejeli sklep, da se pobratimo, saj smo se že večkrat srečali in ker so mnogi nekdanji borci NOV, ki so danes člani obeh društev, v času NOB sodelovali v brigadah, ki so se gibale na teritorijih, na katerih danes živimo kot upokojenci.

Da bi ta srečanja postala masovnejša in vsaj enkrat na leto, smo se na zboru delavcev na Lokvah leta 1980 pobratili. V juliju 1981 smo imeli prvo srečanje v Javorniških rovtih. Upokojenec iz Nove Gorice so bili navdušeni nad lepoto planinskega okolja.

Letos je bilo gostitelj srečanja Društvo upokojencev Nova Gorica. Srečanje je bilo organizirano v starem kraškem kraju Štanjel, ki je poznan tudi iz časov narodnoosvobodilne borbe, v soboto, 4. septembra. V lepem toplem jutru se je odpravilo na pot 95 članov društev. Novo-goričani so poskrbeli, da smo imeli zelo udoben prevoz in nas je vlak pripeljal prav v Štanjel.

Ob prihodu v Štanjel nas je kraško sonce prijetno ogrelo, še posebno pa nas je ogrela izrečena dobrodošlica podpredsednika DU Nova Gorica in predstavnikov organizacij krajevne skupnosti Štanjel. Ponudeno silce dobrega domačega žganja je ogrelo tudi naše želodce.

Po končanih pozdravih smo se napotili proti Štanjelu in v gostišču pri Zoretu napravili tudi prvo postajo. Tam smo imeli pozneje tudi kosilo, starejši upokojenci pa so počakali na tiste, ki so šli na ogled Štanjela. V gostišču so nas še enkrat pristrčno pozdravili. Pozdravil nas je tudi vaški pesnik Jože Jazbec iz Tupalič, ki je po pripovedovanju zložil čez dvesto pesmi, nekaj jih je tudi povedal. Jože je bil v času NOV miner v IX. korpu-

su in se je večkrat zadrževal v okolici Štanjela.

Vas Štanjel se stiska okrog hriba, hiše, v glavnem manjše, so tipično kraške arhitekture, zidane iz kamna. Med največje sodi grad na začetku vasi, ki pa je ostal tak, kot so ga Nemci porušili leta 1944. Značilna je tudi streha zvonika, razmeroma dokaj velike in lepe cerkve. Steha zvonika je zidana iz kamna in je brez lesene konstrukcije. Na vrhu griča, okrog katerega se stiskajo hiše, stojijo razvaline grajskega stolpa, v katerem je živel graščak Kobencel.

V Štanjel počasi prodira moderna življenja, vendar po vsej verjetnosti ne bo nikdar spremenil izgleda starega kraškega kraja. Stanovanja gradijo v podnožju hriba v kraju ni industrije, zato se mlajši ljudje vozijo na delo v Sežano ali Novo Gorico. Imajo pa zelo dosti grozja, iz katerega stiskajo črno vino teran, ki je poznano tako doma kakor v svetu.

Pri kosilu ni manjkalo dobre kraške polente in dobrega kraškega vina. V popoldanskim urah se je razvila prijetna zabava. Spoznali smo številne upokojence iz Nove Gorice, med njimi je bilo tudi precej tistih, ki so bili lansko leto na srečanju v Javorniških rovtih. Prehitro so minile urice in morali smo se odpraviti na postajo.

Prijetno razpoloženi in tudi malo utrujeni smo se poslovili od gostiteljev z besedo nasvidenje v letu 1983 na Gorenjskem.

Stane Torkar

POBIRALI SMO KROMPIR

Zopet se je začelo šolsko leto. Knjige, zvezki, klopi in stoli so nas že nestrpno pričakovali. Vse se je začelo znova: obravnavanje nove snovi, spraševanje in kontrolne vaje. Vendar nas ni skrbelo le to. Čakali smo dan, ko bomo šli pobirati krompir.

Bilo je lepo septembrsko jutro. Dogovorili smo se, da se ob 8. uri dobimo na Golfu. Tam so nas najzgodnejši že čakali. Porazdelili smo se in odšli na njivo, polno krompirja. Tu je bil tudi že tovariš Toman s traktorjem. Nič nismo odlašali. Pridno smo začeli pobirati. Delo vsem najprej ni šlo dobro od rok. Ko pa smo nekaj časa delali, ni bilo med nami nobene razlike več.

Naše misli so se nam kot filmski trak zavrtle nazaj, v april. Kmetijsko-življski kombinat Kranj je na Golfu preoral velik travnik, da je dobil veliko obdelovalno površino. V zemlji je bilo mnogo kamenja, zato so nas naprosili za pomoč. Radi smo jim pomagali. Kamenje smo nalagali na kupe, delavci pa so jih s traktorji odvažali. Za to delovno akcijo nam je KŽK podaril en hektar njive. To pa je bil prvi korak v naše poljedelstvo. Seveda ne smemo prezreti tovariša Tomana in njegovega sina Janija, ki sta nam bila s traktorjem vedno na razpolago. Učenci in učitelji se jima zahvaljujemo za pomoč.

In kaj bi imeli na njivi? Odločili smo se za čebulo, fižol in krompir. Čebulo in fižol smo že pospravili, v soboto, 11. septembra, pa smo pobrali še krompir.

Sonce je začelo močnejše pripekati. Med kratkim počitkom smo

se zavlekli v senco in se osvežili z malinovcem. Čeprav malo utrujeni smo zopet odšli na delo. Zmanjkalo nam je vztrajnosti in volje. Tovariši so nas na vse načine bodrili. V zvoniku je zvon odbil pol dne. Eden za drugim smo hodili v senco, njiva pa je bila še vedno polna krompirja. Končno je prišel na njivo tudi tovariš hišnik z že težko pričakovano malico. Doda bra smo se najedli in napili, volja se nam je počasi vračala in v senci lesk smo zapeli. Skupina učencev je sestavila pesmice o krompirju, o poljedelstvu in o kmetijstvu, ostali pa so se jih hitro naučili. Ob pesmi nam je šlo delo hitreje od rok. Nič več nismo tožili zaradi vročine in utrujenosti, pohiteli smo in kmalu prišli do konca njive. Jani je še enkrat vso njivo prebral, mi pa smo hodili za njim in pobirali še zadnji krompir.

Izmučeni smo se vračali proti domovom. Veseli smo bili, da smo delo končali in da smo si sami pridelali krompir. Pri tem delu smo spoznali, da je poljedelstvo, oziroma kmetijstvo, težka in zahtevna gospodarska panoga in da delo na kmetiji ni lahko. Ponosni smo, ker smo prva osnovna šola na Gorenjskem s svojo njivo in da bodo zato tudi naša šolska kosila cenejša, saj imamo uskladiščenega kar 13 ton krompirja.

Špela Medvešček, 8. a OŠ Gorenjski odred

Z REDNEGA SESTANKA DRUŠTVA UPOKOJENCEV

V soboto, 4. septembra, je bil v domu upokojencev na Jesenicah redni članski sestanek. Predsednik društva Hanzl Verdnik je poročal o društvenem delu, zato je škoda, da se sestanka tokrat ni udeležilo večje število članov.

Med drugim je povedal, da je ob koncu avgusta obiskal društvo Franc Brelih, novipredsednik skupščine. Ogledal si je društvene prostore, prostor za športno dejavnost, predvsem pa se je zanimal za delo in življenjske pogoje društev upokojencev od Rateč do Žirovnice, zanimalo ga je število članstva, materialno stanje in nadaljnji razvoj društev. Člani koordinacijskega odbora so predsednika seznanili z vsem, kar ga je zanimalo. Predsednik je z zadovoljstvom povedal, da se je zgodilo prvo, odkar deluje društvo, da je predsednik občine pokazal toliko razumevanja in zanimanja za življenje upokojencev.

Obširno poročilo tajnika društva Jožeta Veharja je še posebej pritegnilo pozornost navzočih, kajti poročal je, kako je z nadaljnjimi možnostmi letovanja v počitniškem domu upokojencev v Izoli. Povedal je, da so za letošnje leto za jeseniške upokojence vsa mesta zasedena, le za prvi november in za novo leto je še nekaj prostih mest. Nujne primere rešuje sedaj domska uprava sama, ker koristi tista mesta, ki jih upokojenec obal-

ni občin ne zasedejo. Opozoril je tiste, ki bodo na oddihu v času novoletnih praznikov, da morajo za silvestrovanje še posebej doplačati 800,00 din.

Novica, da bo skupnost invalidsko-pokojniškega zavarovanja razdelila med društva upokojencev v naši občini 235.000,00 din za rekreacijo, je vse prisotne zelo razveselila. Sredstva bodo razdeljena po številu članstva v posameznem društvu in tako bo Društvo upokojencev Jesenice dobilo 70.000,00 din. Pričakujejo še namenska sredstva, s katerimi bodo pomagali rešiti socialno ogroženim upokojencem stanovanjske probleme.

Še pred zaključkom septembra bo dom upokojencev dr. Franceta Berglja prejel posebno priznanje — zlato značko s posebno listino, ki jo bo podelila Zveza društev upokojencev Slovenije. Priznanje spada v vrsto odlikovanj, ki jih je zveza podelila številnim delovnim in družbenopolitičnim organizacijam ob 35-letnici svojega delovanja. Dom upokojencev dr. Franceta Berglja je dolga leta skrbil, da številni osamljeni, ostareli in bolni občani v njegovem varstvu in ob-

vsestranski oskrbi preživljajo svojo življenjsko jesen. Zato je zaslužen priznanje moralna spodbuda za nadaljnje humano delo.

Referent za rekreacijo, Jurij Dolenc, je navzoče obvestil, da so za tridnevni izlet v Crikvenico že zasedena vsa mesta. V drugi polovici septembra bo sprejemal prijave za enodnevni izlet po Štajerski, z ogledom Kumrovc in kopanjem v Atomskih toplicah. Izlet bo v začetku oktobra in bo namenjen samo članom. Plačali bodo le polovico stroškov, drugo polovico bo kriilo društvo. Obljubil je, da tudi v poznejših mesecih, ki niso več primerni za izlete, v domu ne bo dolgčas, kajti program proslav, prireditve in kulturnega razvedrila do konca leta je že pripravljen. Še ta mesec, 29. septembra, se bodo ob 16.30 v domu društva srečali najstarejši občani, to so tisti, ki so stari 80 in več let. Prireditve je postala tradicionalna in je povezana s kulturnim programom ter skromno pogostitvijo. Po podatkih pride v ta starostni okvir v društvu že 130 starostnikov obeh spolov. Zato društvo prosi vse, ki se bodo srečanja udeležili, da takoj pošljejo pisne ali ustne prijave društveni pisarni. Pripravljajo tudi veseli večer, na katerem bo sodeloval znani trobentač in humorist Franc Košir.

Iv. Torkar

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Paul BRODEUR:

Kaskader.

Drž. založba Slovenije 1981.

V zadnjem članku sem ta roman omenil v isti sapi s takimi imenovanimi akcijskimi romani. V tem bi se lahko skrivala nekakšna sodba, če da tako, se moram zdaj, ko sem knjigo na dušek prebral, dopolniti. Res je — to je napet roman z razgibano zgodbo, ki pa vsekakor sodi v »resno« literaturo. Tisti moderni pisatelji, ki skušajo obnoviti tragično občutje sveta, se pogosto izneverjajo merilom za resno književnost, ki so se uveljavila v času »klasičnega« realizma. Armaudovo Placilo za strah je pustolovski roman, isto bi lahko rekli za Travno Zaklad Sierre Madre. S primerjavami pa bi lahko šli še dlje. Spretna beseda primerja pričujoči roman celo z deli Franza Kafke. Kafkino ime sploh že skorajda zlorablja v podobnih primerih. Vendar se mi zdi, da je tu ta primerjava na mestu — vsekakor bolj, kot pri Dickovem Ubiku (o katerem sem poročal v enem izmed prejšnjih člankov).

Temeljno občutje sveta je namreč v Kaskaderju zares kaskovski: posameznik proti brezosebni mašineriji združb, v soočanju, kjer ni nikakršnih šans. Ne le da preživel, tudi da bi obstal v moralnem smislu (kot v stari tragediji). Druga novost v modernem občutju tragičnega pa je ta, da moderni tragični junak ni izjemna osebnost: to je slehernik. Slehernik, ki je razosebljen že na samem začetku.

V nekaterih delih Grahama Greena imamo podobno situacijo. Tudi pri starem znanu naše rubrike Kurtu Vonnegutu je nekaj podobnega. Junak zgodbe se v svetu ne znajde, občuti ga kot nekaj nadmočnega, iracionalnega, torej fantastičnega. Vendar je ta fantazma v Kaskaderju konec koncev približana bralčevemu umevanju: je realistično utemeljena, posebljena v neki ekipi filmarjev, — kamor se je zatekel glavni junak, dezertir iz ameriške armade, ki upa, da bo pod filmsko masko ušel vojni policiji. Vendar sem tole zdaj neoteno povedal: te vloge si junak ni izbral sam, pač pa mu je bila vsiljena, tako kot mu je do neke mere vsiljeno vse, kar se mu dogaja.

Sicer pa je junak (do odhoda v vojsko) študent. Vendar je to vse,

kar o njem vemo. Nikjer niti besede o svetu, ki mu je prej pripadal. (Le na začetku nekaj nejasnih omemb nekega dekleta.) Ničesar ne zveemo ne o njegovi družini, ne o družbenem sloju, ki naj bi mu pripadal, ne o prijateljih. Vse, kar se tu dogaja, se dogaja med njim — ubežnikom — in med tistimi, ki so na drugi strani: vojska, policija, ekipa filmarjev z lastnikom-režiserjem, ki mu je določil vlogo kaskaderja.

Vidimo ga torej ujetega v past naobvladljive stvarnosti. Poskuša jo razumeti, poskuša ji biti kos. Vendar se v svojih ocenah in predvidevanjih vse do konca moti.

V kolikšni meri se lahko bralec identificira s takim junakom? Morda to tukaj niti ni nujno. Vsekakor se ni težko strinjati z avtorjevo humanistično zavzetostjo, ki jo čutimo na dnu. Vendar se zdi, da je vse tisto, kar smo vajeni imeti za človeško, v tem svetu (v svetu tega romana) že na samem začetku izbrisano. Človečnosti ni v svetu, kjer posameznik nima nobenih šans. Lahko samo beži: vendar beži na slabše. Brodeur torej govori o neobvladljivi in zli stvarnosti — vendar drugače kot Kurt Vonnegut. Manj jedko, manj polemično, kar bi lahko pomenilo tudi: z manj upanja.

Kakšna je tista mašinerija, v katero je zašel junak? Tu, se zdi, poseblja moderno državo informacijski sistem, konkretno, filmska industrija (industrija sanj). V tem se skriva kanec svojevrstne ironije: če govorimo o filmski industriji kot o industriji sanj, mislimo s tem nemara na lepe sanje, ne na moro. Ali pa ne? Res je, da nas moraste sanje (in filmske srhljivke) pogosto bolj prevzamejo od prijetnih (filmov in sanj). Cameron (Kaskader po sili) pade v ta svet kot muha v lepilo.

Kot vemo, je bil po romanu posnet film. In zdaj bi se lahko vprašali: ali ni nemara tako, da avtorju sploh ni šlo za to, da bi nam povedal neko resnico o svetu in o človeku, ampak se je le podredil zahtevam literarne (filmske) zvrsti — srhljivke? V srhljivki mora biti tako, da je junak podvržen grozi, da ji skuša ubežati, da beži iz ene groze v drugo. In vendar: naj bo tako.

Vendar, če neka družba producira srhljivke, če občinstvo te srhljivke sprejema, bi to lahko tudi nekaj pomenilo. Namreč, da neka skrita resnica o svetu in o ljudeh govori skozi to zvrst — pa čeprav ne bi šlo za zavestno humanistično tendenco posameznih ustvarjalcev.

Zanimiva okoliščina, ki je ne kaže prezreti: v romanu so opisane, kot rečeno, zgolj tragične dogodivščine vojaškega ubežnika, ki je po naključju zašel med filmarje. Ta zgodba je povsem izolirana od družbene sredine. S prebivalci v mestu, kjer film snemajo, nima junak nobenih stikov. Edino, kar od zunanjega sveta odmeva v zgodbi, so radijska poročila: ta pa slejko prej govorijo samo o eskalaciji vojne v Vietnamu. Vietnamska vojna torej, kot se zdi, »pooseblja« ves zunanji (sodobni) svet.

V tem, kar sem doslej povedal, se morda skriva tudi že nekaj namigov na to, kako je ta zgodba povedana. Poleg dogajanja — ki je očitno dovolj razgibano za vsakogar — so tu tudi junakova razmišljanja pa dialogi, v katerih skuša razvozlati uganko svojega obstoja-neobstoja. Tu je avtor očitno računal na razgledanega, občutljivega, radovednega bralca. Kaže, da je takih več, kot si navadno mislimo: knjiga je namreč že ves čas, odkar smo jo postavili na policco, v prometu.

Marko Hudnik

SREČANJE KULTURNIH DELAVCEV S KONCERTOM V CERKVICI SV. MARKA V VRBI

Zvezi kulturnih organizacij Jesenice in Radovljica organizirata v soboto, 18. septembra, tovariško srečanje kulturnih delavcev obeh občin. Srečanje se bo začelo s koncertom moških zborov Stane Žagar iz Kroke in DPD Svoboda Podnart, ki ju vodi zborovodja Egi Gašperšič. Ob sodelovanju recitatorjev amaterskega gledališča Tone Čufar z Jesenic v cerkvi sv. Marka v Vrbi. Na sporedu je večina Prešernovih pesmi v dveh glasbenih priredbah in recitacije njegovih pesmi.

Po končanem koncertu bo tovariško srečanje kulturnih delavcev obeh občin v osnovni šoli Gorenjskega odreda Žirovnica.

Namen srečanja je, da bi se kulturni delavci obeh sosednjih občin še bolj povezali, si med seboj izmenjali delovne izkušnje, probleme in težave ter pregledali možnosti in oblike nadaljnjega sodelovanja.

RAZVOJ OTROKOVE SAMOSTOJNOSTI

Samostojnost je ena izmed najdragocenejših človeških lastnosti. Nesamostojen človek se v življenju ne znajde, ne zna si sam pomagati, v različnih težavah se ne upa pogumno postaviti za svoje pravice. Zato pogosto doživlja krivico ali pa ga ljudje izkoriščajo. Kljub zadostnim sposobnostim in znanju pogosto ne more uresničiti svojih želja in pričakovanj.

Vsak otrok se po rojstvu usmeri na pot, ki vodi od dojenčkove polne odvisnosti od staršev, do zrele samostojnosti odraslega človeka. Predvsem starši in pozneje učitelji jih vodijo po tej poti. Bolj ko bodo znali postopno otroku samemu prepuščati in nalagati vse več stvari, ki jih v začetku zanj opravljajo oni, bolj se bo otrok navadil hoditi samostojno. Nesamostojen otrok navadno ni samo v breme svojim staršem, manj uspešen je tudi pri učenju ali pa je zaradi svoje nemočnosti in neiznajdljivosti predmet posmeha ali nagajivosti svojih vrstnikov.

Otrok za zdravo rast k samostojnosti potrebuje poleg sprejetosti, varnosti, ljubljenosti, upoštevanosti predvsem čim več svobode. Da ne zraste k razpušeni »divji« samostojnosti, potrebuje tudi pametno omejevanja različnih naravnih nagnjenj in sebičnih želja ter toplenega človeškega stika s starši (učitelji), ki so sami vsaj kolikor toliko uravnovešeni, k žlahtnim človeškim vrednotam usmerjeni ljudje. Otroku torej potrebuje za rast k samostojnosti primerno trdno vodenje s strani naklonjenih in razumevajočih staršev (učiteljev), ki znajo spretno ubrati pravo mero med dovoljevanjem ter prepovedovanjem in zapovedovanjem. Ta »prava mera« se med otrokovim doraščanjem spreminja, tako da vsebuje vedno manj zapovedi, prepovedi in omejitev s strani staršev (učiteljev). Vzporedno z rastjo otrokove razumnosti, samoobvladovanja in čuta odgovornosti se večja otrokova samostojna, svobodna izbira. Spreminja se tudi način

vzgojnega ravnanja, tako da vsebuje vse manj direktnih zapovedi in prepovedi in vse več nasvetov, predlogov, vspodbud, premislekov in opozoril.

Naj navedem nekatera osnovna vzgojna načela za razvijanje otrokove samostojnosti:

Kjer je le mogoče, je treba otroku pustiti, da vse tisto, kar ga zanima in veseli, poskuša napraviti sam in po svoje. To načelo ne velja tedaj, ko bi lahko otrok povzročil preveliko škodo ali pa nevarnost zase ali za druge in tedaj, ko bi kršil osnovna naravna moralna načela in pravila. Pomagajmo mu ali namesto njega storimo samo to, česar sam še ne zmore in samo toliko, kolikor mu je zares potrebna naša pomoč. Od njega ne zahtevajmo več, kot zmore, a tudi ne manj, kot zmore. Dokler ne razvije lastnega čuta odgovornosti in dolžnosti, redno kontrolirajmo, če je svojo dolžnost v redu in pravilno opravil. Dopusčajmo mu pravico samostojnega mišljenja in samostojnega izražanja lastnega mišljenja, imeti mora tudi pravico ugovaranja našim besedam, prepričanjem in odločitvam, če se mu ne zdijo točne, pravilne ali pravične. Nikoli ne dušimo njihovih besed, vprašanj, pomislekov. Namesto da bi s silo dušili njihove ugovore, mu raje razumno pojasnimo in utemeljimo naše trditve in odločitve. Če se naša trditve ali odločitve izkaže kot zmotna, mu to priznamo, obenem pa jo spremenimo in popravimo. Če vidimo, da sam še ne more docela samostojno, dovolj zrelo in premišljeno odločati o

kakšni stvari, mu pri razmišljanju in tehtanju različnih možnosti pomagajmo in razumno usmerjajmo njegove misli, tako da bo z našo pomočjo prišel do čim razumnejše odločitve. Nikar pa kar na kratko ne odločajmo zanj namesto njega! Vsekakor ne smemo dopuščati, da počne stvari, ali da sam odloča o zadevah, za katere še ni dovolj zrel in preudaren. Bedimo nad njim, vendar brez nezaupljivosti in sumničavosti in čim bolj neopazno, tako da se bo počutil docela samostojnega, kadar ne bo počel škodljivih stvari ali kadar samostojnosti ne bo zlorabljal.

Pogosto se do zrele življenjske samostojnosti ne more razviti otrok, čigar starši na tak ali drugačen način zavirajo in dušijo njegovo težnjo po samostojnosti. Če hočemo svojega otroka pred tem obvarovati, potem nikar ne storimo vsega namesto njega in ne ustrezimo vsaki njegovi želji ali muhi, v napak razumljeni starševski skrbnosti ali ljubezni. Njegovih izbruhov trme in svojeglavosti ne dušite s silo. Vendar v strahu pred temi izbruhi tudi ne popustimo vsaki njegovi muhi. Ko nespametno trmoglavi, ga pustimo vendar vendar in počakajmo, da se trma sama od sebe poleže. Tedaj bo dostopnejši za razumna pojasnila in nasvete. Nikar ne mislimo, da je naš otrok še preveč nezrel in nespamet, da bi mu karkoli lahko zaupali, da napravi sam in po svoje.

Večkrat se spomnimo na to, da tudi naš otrok kljub svoji sedanjí majhnosti in nezrelosti skriva v sebi sposobnost, da nekoč postane zrel, samostojen, zaupanja vreden človek in da bo takšen tudi postal, če mu bomo to dopuščali in mu pri tem pomagali.

STAŠA JENSTERLE

ALBINU KOBENTARJU V SPOMIN

»Človek mora umreti, človeštvo ostane, in z njim bo ostalo, kar je zanj napravljen,« je v starih napisal naš veliki France Prešeren. Te znane misli veljajo tudi za najstarejšega občana krajevnega skupnosti Sava — ALBINA KOBENTARJA, ki je že pred 62 leti, takoj po končani prvi svetovni vojni, bil med tistimi, ki so postavili temelje napredni, marksistično usmerjeni kulturni dejavnosti na železarskih Jesenicah. V delavskem prosvetnem društvu Svoboda Jesenice, ki je delovalo pri Jelenu — v rdeči trdnjavi, je že leta 1920 v kolektivni režiji pomagal na oder postaviti dramo Ivana Cankarja Kralj na Betajnovi. To je bilo takrat pogumno, revolucionarno dejanje, ki je potrjevalo tesno povezanost kulturne dejavnosti z naprednim delavskim gibanjem, katerega glavno so sestavljali ravno kulturni delavci jeseniške Svobode. Vse njihovo ljubiteljsko kulturno delo je imelo za cilj dvigati nacionalno zavest in kulturni nivo neposrednih proizvajalcev v okviru bojev delavskega razreda za osvoboditev človeka in dela.

Kmalu po ustanovitvi Komunistične partije Jugoslavije je postal tudi njen član in po Obznani leta 1921, ko je jugoslovanska vlada prepovedala dejavnost Komunistične partije Jugoslavije in drugih revolucionarnih organizacij in je z zakonom o zaščiti države komunistična dejavnost postala kaznivno dejanje, je postal načelnik celice Komunistične partije Jugoslavije na takratni direkciji Kranjske industrijske družbe na Jesenicah. V takih razmerah so se takratni komunisti še bolj strnili okrog jeseniške Svobode, kjer so imeli možnost sestajanja, idejnopoličnega usposabljanja in legalnega delovanja med delavstvom.

Na jeseniškem delavskem odrju je Albin Kobentar kot režiser in igralec med obema vojnama pomagal postavljati trdne temelje napredne odrske kulture. Pomladi leta 1926 je bil tudi med ustanovitelji odseka esepanta v jeseniški Svobodi, v katerem je bil eden najboljših in najpridnejših učencev in kasneje učiteljev esepanta.

Zaradi odgovornejših nalog, ki mu jih je zaupala partija, se je umaknil z odrske in partijske dejavnosti, da ne bi bil preveč zapažen pri takrat zelo tveganim in odgovornem delu. Postal je kurir in več let prenašal ilegalno literatu-

ro, ki je prihajala čez Karavanke, do zaupnikov komunistične partije, katere člani so bili takrat strogo nadzirani, kakor tudi Svobodaši.

V predvojni Svobodi je bil mnogo let ali predsednik ali član nadzornega odbora, kar je bil tudi vsa leta po osvoboditvi, vse do svoje smrti. Ta dolžnost, ki so mu jo zaupali člani, pomembno označuje tudi njegovo osebnost, ki so jo krasile vestnost, odgovornost, natančnost, pridnost in objektivnost, hkrati pa zanj značilna skromnost in nevsiljivost.

Odrskim deskam je ostal zvest tudi po osvoboditvi in je še kot šestdesetletnik sodeloval v različnih vlogah v dramskem in lutkarskem odseku jeseniške Svobode. Z odrskih desk se je poslovil z nepozabno vlogo strica v Kreftovi drami Lacko in Krefti. Kljub častitljivim letom je ostal zvest svoji Svobodi do zadnjega. Ob jubileju likovnega kluba DOLIK je postal njegov častni član, na kar je bil zelo ponosen. Skoraj do zadnjega je obiskoval kulturne prireditve, še posebej kadar so se predstavljali njegovi Svobodaši. S spodobno, pohvalno, pa tudi kritično besedo je bil še do letošnje pomladi aktivno prisoten med jeseniškimi Svobodaši.

Med vojno je podpiral narodnoosvobodilno gibanje, po osvoboditvi pa ga srečujemo kot aktivista Osvobodilne fronte, Rdečega križa, ki mu je izkazal priznanje s častnim članstvom, v Hortikulturnem društvu Jesenice, v različnih samoupravnih organih in v Drštvu upokoencev Jesenice. Za njega je bila posebna čast in priznanje, ko je bil ob osvoboditvi Jesenic izbran v odbor, ki je od okupacijskega vodstva prevzel jeseniško železarno. Prav tako je bil pomemben njegov prispevek pri upravljanju in gospodarjenju v domu upokoencev dr. Francea Berglja. Ob njegovi delavnosti, doslednosti in poštenosti so se učili tudi mnogi mlajši kadri.

Luč sveta je Albin Kobentar zagledal daleč od Jesenic 2. februarja 1893. leta. Mati Katarina ga je kot samohranilka z velikim odpoovedovanjem »spravila do trgovskega poklica. Po prvi svetovni vojni sta se z materjo vrnili v materin rojstni kraj na Hrušico in februarja leta 1919 se je zaposlil na Jesenicah v takratni Kranjski industrijski družbi, današnji Železarni in v njej ostal vse do upokojitve aprila 1951.

Svojo bogato življenjsko pot je Albin Kobentar sklenil le dobre štiri mesece pred svojo devetdesetletnico in šestdesetletnico skupnega življenja z ženo Marijo. Poleg odgovornega dela v Železarni, pri katerem je med obema vojnama moral požirati tudi šikaniranje, skrbi za štiri otroke in ženo, je izjemno veliko svojega prostega časa žrtvoval za napredno kulturno in politično delo na železarskih Jesenicah. To pa so dela, ki z nami živijo, se ohranjajo in nas plemenitijo in z njimi bo ostal med nami tudi spomin na najstarejšega Svobodaša.

ISKRAŠI BODO RAZSTAVLJALI NA JESENICAH

V soboto, 18. septembra, bodo izjemoma ob 16. uri v razstavnih prostorih Delavskega doma na Jesenicah odprli kolektivno razstavo likovnih del članov likovnega kluba ISKRA iz Kranja, ki združuje slikarje iz vseh svojih, tudi dislociranih temeljnih organizacij združenega dela. Dan pred tem, to je v petek, 17. septembra, bodo v razstavnih prostorih delovne organizacije ISKRA na Laborah pri Kranju odprli kolektivno razstavo likovnih del članov likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice.

Oba likovna kluba nedvomno sodita med najštevilčnejše in najkativnejše tovrstne organizacije na Slovenskem, ki poleg povezovanja likovnih ustvarjalcev in skrbi za njihovo strokovno rast na svojih območjih organizirata tudi likovno razstavno dejavnost. Oba kluba že več let uspešno sodelujeta in izmenjujeta kolektivne razstave likovnih del svojih članov.

Kolektivna likovna razstava del članov likovnega kluba ISKRA bo odprta do vključno 29. septembra vsak dan, razen nedelje, od 16. do 19. ure in v ponedeljkih, sredo in petkih dopoldne od 9. do 12. ure.

ŠE ENKRAT: ALI RES NISMO DOVOLJ MOČNI ZA REŠEVANJE PROBLEMOM V JESENIŠKI TELESNI KULTURI

Kadar skušamo prikazati ozadje nekega problema, je prav, da ga osvetlimo v celoti. To pa ne moremo trditi za prispevek v predzadnji številki Železara, kjer skuša avtor B. r. tendenciozno, neobjektivno, in to ne prvič, metati senco prav tja, kjer je najmanj vzrokov zanjo.

Telesnokulturna skupnost ima svoj srednjeročni samoupravni sporazum o temeljnih planih na področju telesne kulture. Za vsako kot tudi za letošnje leto je k temu planu sprejeto tudi letno dopolnilo. V teh planih je torej začetna razvoja in smernice na področju telesne kulture v naši občini. Ta plan je ovrednoten tudi finančno, kar ustreza realizaciji začrtanega programa za naslednje obdobje. K temu srednjeročnemu planu so delovni ljudje v TOZD, OZD in krajevnih skupnostih pristopili s posebnimi izjavami že na prelomnici lanskega in letošnjega leta. V tej načelni politiki je torej izražen interes vseh delovnih ljudi in občanov na področju telesne kulture. Razvoj in obseg telesne kulture je torej začrtan in sprejet.

Druge poglavje je seveda, kako se ta politika in interes občanov izvajajo v praksi. Vsekakor bi pri tem morala odločilno vlogo in skrb imeti Zveza telesnokulturnih organizacij občine, ki so jo ustanovile osnovne telesnokulturne organizacije in je njihovo področje dela izvajanje določene dejavnosti. ZTKO bi morala torej skrbeti in usklajevati celotno izvedbo programov na področju telesne kulture v občini. Programi morajo ustrezati dogovorjenim interesom delovnih ljudi in občanov. Tako bi morali vključevati kar najširši krog udeležencev, kakor tudi razvijati kvaliteten šport, za katerega so prav tako dolgovorjeni okoli. Samo tako lahko ustvarjamo pozitiven odnos in razpoloženje delovnih ljudi in občanov, ki tudi združujejo finančna sredstva za telesno kulturo. ZTKO pa v tem ni najbolj uspešna (glej ostro reakcijo na delo ZTKO v zadnji številki Železara — Ekipa Železarne — izvir privatizacije). Ustvarjanje takega in podobnega negativnega razpoloženja s strani odgovornih oziroma zadolženih za operativne naloge na področju telesne kulture prav gotovo ni v prid telesni kulturi, ki pa prav gotovo ni edini primer, kot ugotavljajo tudi železarji.

Ob tem je potrebno povedati, da osnovne organizacije, izvajalke dejavnosti in občanov ustanoviteljice, ne čutijo sodelovanja in pomoči ZTKO. Njeno delo gre mimo dela teh organizacij, ki so razen SD Jesenice in Smučarske zveze Jesenice (da ne omenjamo šolskih SD), v celoti odvisne od amaterskih kadrov. Prav lahko se zgodi, da bodo tudi ti izrazili svojo negativno reakcijo. (To utemeljuje z izkušnjami kot dolgoletni profesionalni in športni delavci.) Enaka ugotovitev velja tudi za vrhunski šport.

V takem vzdušju in delu osrednje izvajalske organizacije in neizpolnjevanja interesov delovnih ljudi in občanov (nekaj klasičnih oblik dejavnosti je bilo le na hitro organiziranih, npr. mali nogomet) ni pričakovati zadovoljstva in (tesnega) sodelovanja vseh, ki se vključujejo v področje telesne kulture.

Zaradi takega stanja in nemoci pri oblikovanju dejavnosti, poleg sprejete načelne usmeritve razvoja in dela pri telesnokulturni skupnosti, je razumljivo, da tudi delegacije, izvoljene za skupščino TKS, niso aktivne tako, kot bi pričakovali in želeli. Nesklapnost zadnjih dveh skupščin TKS je gotovo tudi odraz takega spleta okoliščin. Pa je tako očitek delegacijam — delegatom zaradi njihovega nesodelovanja po taki osvetitvi bolj razumljiv. Popolnoma nerealni in izkrivljen je prikaz ustanavljanja delovne skupnosti profesionalnih športnih delavcev. Mislim, da ni nobenih dilem, kdo bi pravzaprav moral poskrbeti za čimbolj racionalno in učinkovito delo kadrov na telesnokulturnem področju. Nasprotno pričakovano pa je bila prva ZTKO najmanj zainteresirana za čimprejše ureditev. Za združitev vseh kadrov so bili napravljeni že trije osnutki, vendar so nekateri člani ZTKO nasprotovali vedno novi popravljani vsebini osnutkov z vrsto pripomb (nazadnje na skupščini SD Jesenice predsednik ZTKO). Zato se do zdaj ni prišlo do ustanovitve dokumenta, kaj šele do ustanovitve skupnosti (za tak pristop gotovo obstajajo neki interesi).

si). Resnici na ljubo je potrebno povedati tudi to, kar pisec kot član izvršnega odbora ZTKO sam predobro pozna.

DELO TABORNIKOV NA BLEJSKI DOBRAVI JE ZOPET ZAŽIVELO

Po letu 1979 je delo tabornikov na Blejski Dobravi zamrlo. Po nekaterih akcijah in uspešnem delu z najmlajšimi so nas začele pestiti težave s strokovno usposobljenimi kadri, predvsem v letih 1980 in 1981, ko je skoraj vsa naša tovarniška vodnišnica služila vojaški rok. Vendar vsa ta leta niso bila čisto brezplodna. Predvsem se je največ naredilo pri popravilu kote na Kleku, ki smo jo dobili taborniki v najem od pašne skupnosti Podhom za dobo desetletje. Uredili smo zgornji prostor z ležišči, v celoti smo prekrili streho, ki je že puščala, prepletkali naokoli, zidan stidnik nadomestili z novjšim in uredili okoliščine. Pri urejanju ležišč smo si pomagali sami in odpadku namenjene jogije sami prepeljali na Klek. Prav tako smo k našim kočam zvozili in precej tudi znosili material za streho in v celoti štiri mesece, bo letošnje leto kar uspešno zaključeno. Veliko smo napredovali pri vzgoji najmlajših. V počitnicah smo imeli ure kar dvakrat tedensko. Presenetljiv je bil obisk. Pri vsaki uri smo se zbrali približno 20 članov, skoraj polovica od teh medvedkov in čebelic. Lepo vreme smo izkoristili za igranje v naravi, ki smo jih popeli na različne športne igranje. Vrstili so se orientacijski pohodi, saj je dobrava okolica kot nalašč za to. Sodelovali smo tudi pri praznovanju praznika krajevnih skupnosti. Dvakrat smo zamenjali poskušali zakuriti kres v Vršah, 21. in 27. avgusta. Obkrat nam je to preprečilo deževno vreme. Z Vršah smo se vračali mokri in nezadovoljni, ker nismo mogli opraviti naloge. V nedeljo, 21. avgusta, je bilo kot nalašč lepo vreme. Po proslavi smo poneli vence po obeležju na Blejski Dobravi in enega na Poljane. Pripravili smo tudi mlaje in se udeležili strelskega tekmovanja, ki ga je organizirala TVD Partizan Blejska Dobrava. Osvojili smo drugo in tretje mesto med posamezniki in prvo ter drugo med posameznicami.

Letos smo prvič tudi organizirali letni tabor na Kleku. Potekal je od srede, 25. avgusta, do nedelje, 29. avgusta. Taborjenja se je udeležilo 20 članov. Zaradi finančnega stanja, v katerem smo se znašli, smo morali tabor v celoti plačati sami. A ker smo se pač znašli, je petdnevni tabor za posameznika stal le 150 din, kar je ob današnji dragini izredno malo. Krompir, solato, sadije, vse to smo nabrali v domačih vrtovih in nesli s seboj. Rezultat tega pa so bile vsak dan prazni krožniki in zadovoljni obrazi tabornikov. Taborniki so v svojih dnevnih zapisih tako:

»PRVI DAN: Kot tabornica sem se udeležila taborjenja na Kleku. Zbor je bil ob 10.30 pred trgovino. Z malo zamude smo se odpravili s poltovornim avtom. Ker je vožnja še kar dolga, smo si pripovedovali razne zgodbe. Ko smo prispeli na cilj, smo pograbili nahrbtnike in v drugo opremo in odšli proti koči. Ko smo presegli zadnji breg in se ustavili pred lepo in veliko kočjo, smo malo počili. Nato nam je tovariš Silvo pokazal ležišča. Medtem ko so nam v kuhinji pripravljali kosilo, smo si ogledali okoliščine, kjer bomo taborili pet dni. Po kosilu smo imeli orientacijski pohod v Pekel. Tako smo preverjali in dopolnjevali naše znanje. Ker pa je bil to naš prvi dan tabora in je bila za nami tudi dolga pot, vodniki niso bili prezahtevni. V peku smo se le igrali in se kot ovčke vsuli na borovnice in jagode. Kmalu smo odšli h koči, kjer nas je že čakal čaj. Ker je bilo zunaj že kar hladno, se nam je čaj zelo prilegel. V prostem času pred večerjem sem napisala ta dnevnik. Starejši taborniki so medtem naredili veliko in lepo peterokrakovo zvezdo pred kočjo...

DRUGI DAN so nas prebudili krevci zvonci. Vreme bo sončno. Ob zvoku pisčalke, ki je klicala k vstajanju, smo poskakali s pogradov. Po jutranji telovadbi

Če se bo dejavnost odvijala še naprej v omejenih okvirih, brez sodelovanja vseh, ki delujejo na področju telesne kulture, bo telesna kultura še nadalje v slepi ulici. Na tak način ne bomo opravičili zaupanja in dobro opravili dela, telesna kultura pa zahteva še več angažiranosti vseh kadrov, ki skrbijo za razvoj in dvig športnih uspehov. Še najmanj bomo uspešni, če bomo telesno kulturo reševali za mizo in z nesmotrnim pisanjem.

RS

TVD PARTIZAN JAVORNIK-KOROŠKA BELA VABI

TVD Partizan Javornik-Koroška Bela obvešča člane, da se je redna vadba pričela v ponedeljek, 13. septembra, po naslednjem urniku:

Dan v tednu	POSEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK
8 - 13	OSNOVNA SOLA				
14 - 17	OSNOVNA SOLA				
17 ¹⁵ - 18 ¹⁵	cicibani in mlajši pionirji 1. razred				lokostrtelci
18 ¹⁵ - 19 ¹⁵	mlajši pionirji 2, 3, 4, 5. raz.	mlajše in starejše pionirke	mlajši pionirji 2, 3, 4, 5. raz.	mlajše in starejše pionirke	lokostrtelci
19 ¹⁵ - 20 ¹⁵	starejši pionirji 6, 7, 8. razred	lokostrtelci	starejši pionirji 6, 7, 8. raz.	ODBOJKA KOSARKA	lokostrtelci badminton
20 ¹⁵ - 21 ³⁰	ODBOJKA KOSARKA	lokostrtelci	ODBOJKA KOSARKA	ODBOJKA KOSARKA	badminton

N = NOVAČ G = GOLICA R = RUPAR

K sodelovanju vabimo tudi tiste, ki še niso člani društva, še posebej pa nekaj starejših članov, ki bi pomagali pri vadbi pionirk in pionirjev.

UO TVD Partizan

TVD PARTIZAN JESENICE VABI

TVD Partizan Jesenice pričenja v ponedeljek, 13. septembra, z redno vadbo vseh sekcij in oddelkov po naslednjem urniku:

PARTIZAN JESENICE			URNIK SPLOŠNE VADBE rekreacija, judo, gimnastika			DOM STANETA BOKALA
DAN URA	PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	
17 - 18		cicibanke	cicibani	cicibanke	cicibani	
18 - 19		pionirke	pionirji	pionirke	pionirji	
19 - 20		mladinke	mladinci	mladinke	mladinci	
 20 - 21 ³⁰	Rekreacija člani	Rekreacija članice	 Rekreacija ZJ člani	 Rekreacija ZJ članice	judo	
GIMNASTIKA	18 - 20	18 - 20	18 - 20	18 - 20	18 - 20	
JUDO	18 - 20	18 - 20	18 - 20	18 - 20	18 - 20	
					VARIJANTNI	

VABLJENI!

RAZPored REKREACIJSKIH UR ZA DELAVCE ŽELEZARNE V KEGLJANJU NA ASFALTU OD 29. SEPTEMBRA 1982 DO 31. MAJA 1983

Ponedeljek	9 - 12 ure	15 - 16 ure	16 - 17 ure	17 - 18 ure	18 - 19 ure	19 - 20 ure	20 - 21 ure	21 - 22 ure
1. steza	Rem. del.	Plavž	Valj. žice	Vzdrževanje	Vzdržev.	Strojne del.	Strojne del.	Strojne del.
2. steza	Rem. del.	Plavž	Valj. žice	Vzdrževanje	Vzdržev.	Strojne del.	Strojne del.	Strojne del.
3. steza	Jeklarina	Jeklarina	Hi. valj. Bela	Vzdrževanje	Vzdržev.	Energetika	Strojne del.	Strojne del.
4. steza	Jeklarina	Jeklarina	Hi. valj. Bela	Vzdrževanje	Vzdržev.	Energetika	Strojne del.	Strojne del.
Torek	1. steza	2. steza	3. steza	4. steza	5. steza	6. steza	7. steza	8. steza
1. steza	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J
2. steza	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J
3. steza	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J
4. steza	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J
Sreda	1. steza	2. steza	3. steza	4. steza	5. steza	6. steza	7. steza	8. steza
1. steza	Plavž	Livarno	Valj. bl. St.	Žičarna	Del. skupn.	Del. skupn.	Del. skupn.	Del. skupn.
2. steza	Žičarna	Livarno	Valj. bl. St.	Elektrode	Del. skupn.	Del. skupn.	Del. skupn.	Del. skupn.
3. steza	Valj. bl. St.	Valj. 2400	Valj. bl. St.	Vr. podb.	Del. skupn.	Del. skupn.	Del. skupn.	Del. skupn.
4. steza	Jeklovlek	Valj. 2400	Valj. bl. St.	Jeklovlek	Del. skupn.	Del. skupn.	Del. skupn.	Del. skupn.
Četrtek	1. steza	2. steza	3. steza	4. steza	5. steza	6. steza	7. steza	8. steza
1. steza	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J
2. steza	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J
3. steza	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J
4. steza	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J	upok. 2J
Petek	1. steza	2. steza	3. steza	4. steza	5. steza	6. steza	7. steza	8. steza
1. steza	Vzdrževanje	Profilarna	Transport	Plavž	Rem. del.	Rem. del.	Rem. del.	Rem. del.
2. steza	Energetika	Zebjarna	Transport	Plavž	Rem. del.	Rem. del.	Rem. del.	Rem. del.
3. steza	Transport	Družb. pr.	Hi. valj. Jes.	Jeklarina	Rem. del.	Rem. del.	Rem. del.	Rem. del.
4. steza	Strojne del.	Zebjarna	Hi. valj. Jes.	Jeklarina	Rem. del.	Rem. del.	Rem. del.	Rem. del.
Sobota	1. steza	2. steza	3. steza	4. steza	5. steza	6. steza	7. steza	8. steza
1. steza	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J
2. steza	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J
3. steza	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J
4. steza	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J	Prosto za delavce 2J

STRELICI NA JAVORNIKU PRIČENJAJO NOVO SEZONO

V mesecu septembru se začne nova sezona streljanja z zračno puško na strelišču SD Triglav na Javorniku. Na seji upravnega odbora so določili urnik streljanja, ki bo v novi sezoni naslednji:

- ponedeljek od 16. do 18. ure: pionirji iz OS Karavanski kurirji NOB in pionirji SD Triglav (mentorji Jože Otrin, Olga Skoda, Franc Bizjak).
- sredo od 16. do 18. ure: ostali člani SD Triglav (v tem času bodo na strelišču dežurni, ki bodo skrbeli za red in nudili potrebno pomoč).
- četrtek od 16. do 18. ure: trening ekip pionirjev in mladincev SD Triglav. Na te treninge bodo hodili le tisti, ki nastopajo za posamezne ekipe na tekmovanjih.

Ostali dnevi so še na razpolago za delovne organizacije in društva, ki bi hotela za svoje delavce pripraviti rekreacijo v obliki treningov v streljanju. Zato vabimo vse zainteresirane naj čimprej rezervirajo določene ure na strelišču in s SD Triglav sklenejo ustrezne pogodbe o najemu. S tem si bodo zagotovili čas na strelišču, prav tako pa tudi puške, strelivo, tarče in dežurne člane strelske družine.

S. D.

PROGRAM PRIREDITEV V ŠPORTNEM PARKU V PODMEŽAKLI DO 23. SEPTEMBRA

HOKEJ:
— sobota, 18. septembra, ob 19.30 Jesenice: SVS Beljak — KARAVANSKI POKAL.
— ponedeljek od 16. do 18. ure: pionirji iz OS Karavanski kurirji NOB in pionirji SD Triglav (mentorji Jože Otrin, Olga Skoda, Franc Bizjak).

— sredo, 22. septembra, ob 19.30 Jesenice: Olimpija — KARAVANSKI POKAL.
REKREACIJSKO DRŠANJE: nedelja, 19. septembra, od 15. do 17. ure.
Iz pisarne SD

35-LETNICA PD JAVORNIK-KOROŠKA BELA

V nedeljo, 5. septembra, smo se mladi planinci PD Javornik - Koroška Bela zbrali na avtoobisku postaji in se skupno odpravili na Pristavo na praznovanje 35-letnice društva in krajevnega praznika. Pot nas je peljala mimo kopalnice Ukova, kjer smo zastopili cesto in se začeli vzpenjati po gozdni poti. Nekaj časa je bila še kar položna in je precej dišalo po gobah. Nabrali smo nekaj marec, zelenk in golobice. Lep razgled smo imeli na železarske Jesenice. Drugi del poti se je strmo dvigoval, zato smo si po skalah pomagali tudi z rokami. Po podgriju uri hoke smo stali na vrhu Jelenkamna, kjer smo malo pomatrali in se razgledovali po jeseniški kotlini. Zelo prijetna je bila hoja po rotili, kjer smo spet stikali za gobami. V bližini Pristave smo že zaslišali veselo glasbo, ki nas je vabila na praznovanje. Do proslave je bilo še nekaj časa, zato smo se še malo pomatrali pri ribniku, v katerem je precej rib. Še več pa za njih poglavje.

Na proslavi je najprej spregovoril predsednik društva Marjan Beg o delu društva, ki skrbi za štiri planinske postojanke, to je za Pristavo, Preserovo na Stolu, Kovinarstvo v Krmi in Staničevce pod Triglavom. Vse koče so bile že precej obnovljene. Presemeno pa je bil v gradnji. Omenil je tudi naš mladinski odsek, ki že nekaj let uspešno deluje. Nato so sledile recitacije, govor tzv. Bučerja — predstavnika Planinske zveze Slovenije in nastop dveh granicarjev. Za veselo razpoloženje je poskrbela folklorna skupina Društva upokojencev Javornik - Koroška Bela, ki nam je zaplesala precej plesov in zaključila proslavo s kolom »Jugoslavija«.

Po proslavi so se starejši zabavali s plesom do igranja ansambla s Koroške Bele, mladi planinci pa smo se pomerili v zabavnem tekmovanju. Tako smo skakali z žakljem in žogo, v zavezanih oči ciljali v tarčo in klovna in napihovali balone. Vsek se je

trudil, da bi dosegel čimveč točk; zato so bili padci in zgrešene tarče pravo veselje za ostale tekmovalce.

Okoli 11. ure smo se morali pripraviti na vrnitev. Sli smo po Gajskovi poti in spet iskali gobe, tako da smo prispeli v okoliš nočnega doma. Na Kresu, kjer so se tekmovali balinarji, smo se malo ustavili, nato pa je vsak po najbližji poti odšel proti domu.

Mateja Rupar

BALINARJI DU RADOVLJICA OSVOJILI POKAL V TRAJNO LAST

Društvo upokojencev Javornik - Koroška Bela je v počastitev praznika krajevnih skupnosti — 4. septembra, organiziralo prvo tekmovanje v balinarstvu že leta 1974. Prva tekmovalca so predvidevala, da bo ekipa, ki bo zmagovala trikrat zaporedoma ali petkrat v presledkih, dobila prehodni pokal v trajno last. V devetih letih je ekipa DU Radovljica zmagala kar petkrat in letos zasluženo osvojila pokal v trajno last. V prvih letih so sodelovali tri ekipe društev upokojencev, in sicer Jesenice, Radovljica in Javornik. Kasneje se je vključila v tekmovanje tudi ekipa Društva upokojencev Zirovnica, tako da se sedaj tega tekmovanja udeležujejo štiri ekipe.

Leta 1974 in 1975 je bila prva ekipa DU Radovljica, leta 1976 in 1977 se je povzpela na prvo mesto ekipa DU Javornik - Koroška Bela, lanske leto pa ekipa DU Zirovnica.

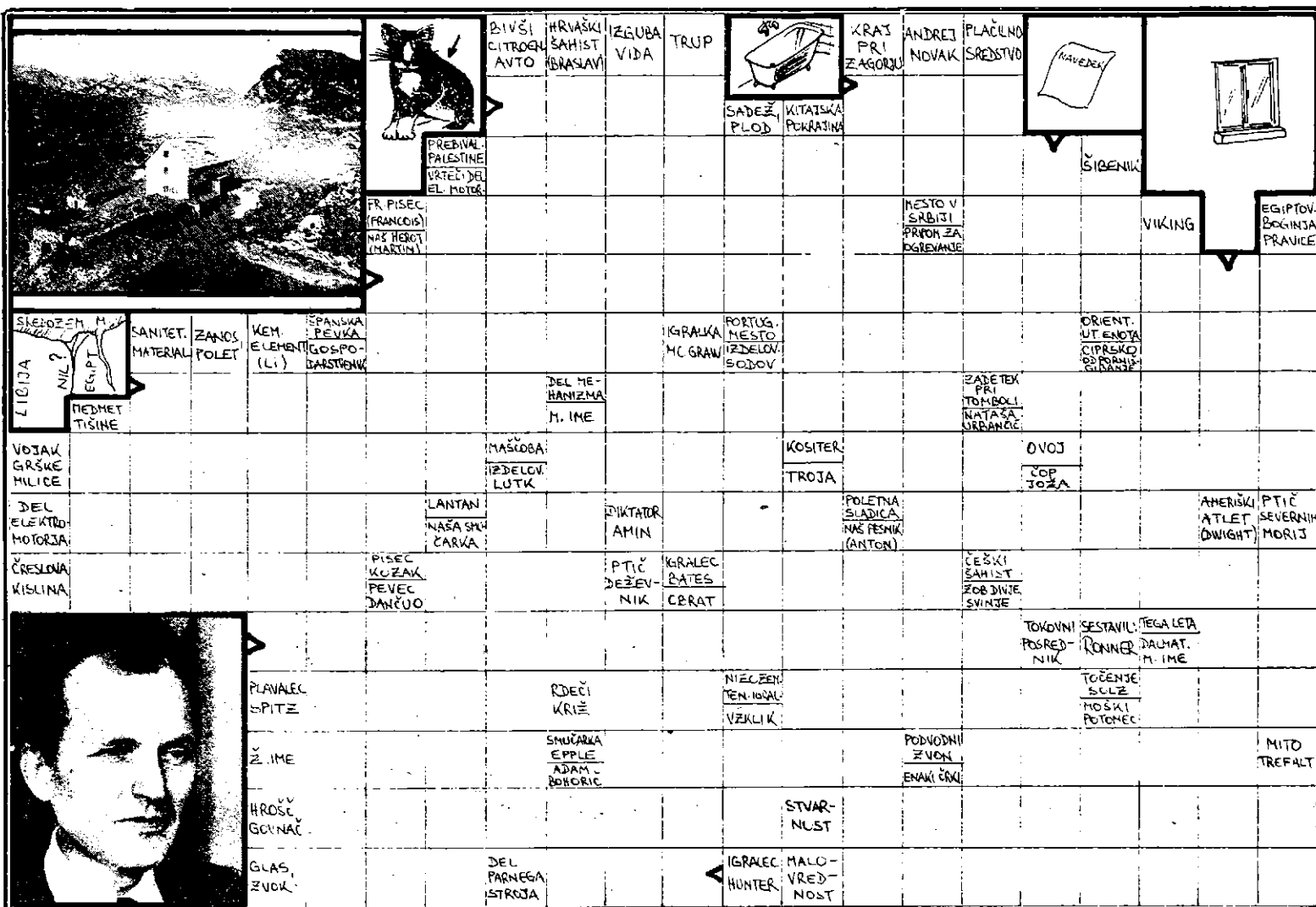
Letošnja tekmovalca v nedeljo, 5. septembra, so se udeležile vse štiri ekipe. Tekmovanje je potekalo v res pravem športnem duhu, vse štiri ekipe so se borile za prvo mesto, toda prva je lahko le ena. V prvem kolu sta nastopili ekipi DU Radovljica in DU Zirovnica. Zmagala je ekipa iz Radovljice z rezultatom 13:9. A drugo kolo sta se srečali ekipi Javornik - Koroške Bele in Jesenice,

zmagala pa je ekipa iz Javornika z rezultatom 14:9. V tretjem kolu je v dvoboju ekip Zirovnice in Jesenice, zmagala ekipa Zirovnice z rezultatom 13:12 in tako osvojila tretje mesto. V zadnjem kolu sta se pomerili še ekipi Radovljica in Javornik. Radovljčani so zmagali 13:8 in tako petič v presledkih osvojili prehodni pokal in ga dobili v trajno last.

Pri podelitvi pokala in diplome smo se dogovorili, da bomo v letu 1983 z desetimi organizirali tradicionalno tekmovanje in poskušali povečati število tekmovalnih ekip.

Vsekakor je to tekmovanje v devetih letih vključilo precejšnje število upokojencev — balinarjev, kot tudi navijače, ki so hrdili svoje ekipe. Športna aktivnost prav gotovo popestri življenje upokojencev in jim nudi tudi posebno zadovoljstvo. Želja vseh društev, katerih člani sodelujejo na tem tekmovanju, je, da bi tudi ostala društva v počastitev raznih praznikov in zgodovinskih dni organizirala taka ali drugačna tekmovanja. Društvo upokojencev Javornik - Koroška Bela se zadržuje za sodelovanje vsem ekipam z željo, da bi se sodelovali in da bi se priključile ekipe še ostalih društev.

Stane Torkar

NA ZAČETKU PORAZA

JESENICE — KAC 7:10 (2:2, 3:4, 2:4)

Dvorana v Podmežakli, gledalcev 1500, sodniki: Čemažar, Petrič in Rozman. Streli: 1:0 Suval (1), 2:0 M. Horvat (6), 2:1 Cijan (9), 2:2 Lebler (18), 2:3 Stockreiter (27), 3:3 M. Horvat (28), 4:3 Hafner (29), 5:3 S. Šcap (35), 5:4 Lebler (36), 5:5 Rojsek (39), 5:6 Koren (39), 5:7 Lebler (42), 6:7 M. Horvat (44), 6:8 Koneig (48), 7:8 Hafner (52), 7:9 Lebler (59), 7:10 Stockreiter (60). Izključitve: Jesenice 6 min., KAC 14 min.

Ze na začetku tekmovalja za pokal Karavank vse kaže, da imajo Jeseničani zelo majhne možnosti, da bi zmagali v tem »predsezonskem« tekmovalju, v katerem nastopajo Se Olimpija, Beljak in KAC. Celovčani so v soboto, 11. septembra, povsem zasluženost osvojili obe točki v dvorani v Podmežakli, čeprav je na začetku, pa tudi v nadaljevanju kazalo, da so jugoslovanski prvaki blizu zmage. Naši so najprej povedli z 2:0, nato še s 5:3, ob koncu pa so doživeli dokaj prepričljiv poraz.

Z igrar sicer Jeseničani niso razočarali (razen obrambe), vendar so jih gostje prekašali v dveh, za hokej zelo pomembnih elementih: hitrem drsanju in vztrajni borbi za vsako ploščico, se zlasti v obrambni tretjini Jeseničanov.

Vsekakor bi se jeseniški hokejisti iz napak, ki so jih delali, morali nekaj naučiti. Hokejisti KAC so dosegli prva dva zadetka, ko so imeli Jeseničani prednost igralcev več; gostje so presedeli na kazenski klopi osem minut več kot domačini, dosegli pa so tri zadetke, ko so v bližini jeseniških vrat odvzeli ploščico nezanesljivim domačim hokejistom, ko so namesto, da bi čimprej spravili ploščico iz svoje tretjine, v bližini svojih vrat komplicirali, brez potrebe podajali na majhno razdaljo in podobno.

Te pripombe naj ne izvezne kot kritika, temveč kot dobronamerni nasvet, kajti smo

še na začetku sezone, ko so spodrsiljaji posem logični. Razen tega je potrebno vedeti, da so jeseniški hokejisti trenirali na ledu le dobrih deset dni, kot tudi, da so se iz JLA vrnili: Klemenc, Mlinarec, M. Pajič in Magazin, ki bodo potrebovali še nekaj časa, da bodo prišli v pravo formo. K temu dodajmo še, da je trener Jesenic Albin Felc v tej tekmi dal možnost vsem igralcem, da bi se preizkusili proti zelo dobremu nasprotniku, kajti osnovni namen tekmovalja za pokal Karavank je uigravanje moštev pred novo sezono. Gre torej za dejstvo, da poraz proti Celovčanom ni nobena tragedija, seveda pa bi bilo sila narobe, če omenjenih napak v jeseniških vrstah ne bi začeli odpravljati čimprej.

Ne moremo tudi mimo dejstva, da smo ob prvi predstavitvi jeseniških hokejistov v letošnji sezoni videli tudi precej lepih, hitrih in domiselnih potez, ki so bile »zabeljene« z učinkovitostjo. Ni dvoma, da se bodo jugoslovanski prvaki kmalu »znasili« in zaigrali veliko bolj, čeprav nas že na začetku niso razočarali. Če bo obramba nekoliko bolj »nesljiva«, bo učinkovitost moštva še precej večja, kot je na začetku. Albin Felc bo le stežka dobil pet, šest dobrih branilcev, ki jih »kravso« potrebuje. To pa predvsem zato, ker so branilci jeseniški problem že nekaj let.

Ta poraz igralcev Jesenic ni strl, ravno nasprotno, vili jim je novih moči, da bodo že v naslednjih tekmah odpravili nekaj napak in dosegli boljše rezultate. Malce jih je sicer prizadel odhod dolgoletnega igralca in reprezentanta Edija Hafnerja, ki je ob osrednje zveze dobil dovoljenje in bo v letošnji sezoni igral za italijanskega prvotigaša Alleghe, toda v jeseniškem moštvu ne manjka dobrih napadalcev. Če bi bilo tako tudi z branilci!

Nadaljevanje predsezone bo za Jeseničane zelo zahtevno. Že danes, 16. septembra, bodo v Beljaku odigrali srečanje za pokal Karavank z istoimenskim moštvom. Povratni dvoboj z Beljaci bo v soboto, 18. septembra, ob 19.30 v dvorani v Podmežakli. V nedeljo bo na Jesenicah zanimiv prijateljski hokejski dvoboj med Olimpijo in Alleghe (19.30), moštvo Alleghe, v katerem bo nastopil tudi Edo Hafner, pa se bo pomerilo z Jeseničani v ponedeljek, 20. septembra.

Pa ne pozabimo še na tradicionalni dvoboj med Jesenicami in Olimpijo v sredo, 22. septembra, ob 19.30, ko se bosta moštvi pomerila za pokal Karavank na Jesenicah.

D.

DANES JESENICE : OLIMPIJA

Za nogometno srečanje JESENICE : OLIMPIJA (LJUBLJANA), ki bo danes, v četrtek, 16. septembra, ob 15.30 na nogometnem igrišču v Podmežakli, lahko delavci TOZD in delovnih skupnosti Železarne kupijo karte po 50 din na sindikatu Železarne.

JESENICE : LJUBLJANA 1:0

V derbiju kola so Jeseničani v nedeljo, 12. septembra, gostili ekipo Ljubljane. Tekma je bila na kvalitetni ravni in zanimiva, odločitev pa je padla takoj na začetku tekme, ko je obrambni igralec Jesenic Ignjatovič z lepim strelom premagal gostujočega vratarja.

Velja omeniti, da so Jeseničani zamudili še nekaj lepih priložnosti in da so prikazali dobro igrar. Gostje so se predstavili kot zelo groba ekipa, tako da je sodnik Prekić moral izključiti gostujočega napadalca Toševskega.

Nastopili so: Tokić, Osmičević, Zubanović, M. Omanović, Ignjatović, Novak, Pančič, Džamastagić (Lamberger), N. Omanović (Okršar), Preradović (Bešić), Mlakar.

Danes, v četrtek, 16. septembra, gostuje na Jesenicah OLIMPIJA iz LJUBLJANE. Tekma bo ob 15.30 na igrišču v Podmežakli.

Z.

NA SPOMINSKEM POHODU ČEZ 500 UDELEŽENCEV

Tretjega spominskega pohoda Janeza Jenka, ki je tokrat potekal v dveh smereh na Mežaklo, se je udeležilo več kot 500 delavcev iz delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne in njihovih sodelavcev. Uspešni pohodi in dobremu razpoloženju je vsakek velik delež dodalo izredno lepo sončno vreme.

Pohodniki iz obeh smeri — Kočna—Obranca—Mežakla in Radvona—Mežakla so se zbrali pri domu železarjev na Mežakli, kjer jih je v popoldanskih urah zabavala godba na pihala iz Gorij.

Lep delež k dobremu počutju so dodali tudi delavci iz TOZD Družbena prehrana, ki so prizadevno skrbeli za dobro preskrbo udeležencev spominskega pohoda.

ZAHVALA ZA VAREN IN PRIJETEN POHOD

Udeleženci planinskega pohoda čez Mežaklo iz TOVIL Ljubljana se komisiji za rekreacijo pri sindikatu železarne Jesenice zahvaljujejo za čudovit izlet po pobočjih naših gor.

Ugodno vreme, varnost in gostoljubnost na vsakem koraku, prijetna družba in odlična postrežba — vse to je ob skrbi organizatorje in vodilce prispevalo, da nam bo pohod še dolgo ostal v prijetnem spominu. Vsa planinska srečanja delavcev Slovenskih železar so nepozabna tudi po prijetnem vzdušju, ki med nami vedno znova kuje nove in nove vezi prijateljstva in tovarštva.

Vsem, ki so kakorkoli prispevali k organiziranju tega pohoda in skrbeli za pohodnike, se enkrat izražamo naše zadovoljstvo nad izredno uspešnim izletom in našo zahvalo.

UDELEŽENCI IZ TOVILA LJUBLJANA

9

KOŠARKARSKA PRAVILA

KRŠITVE PRAVIL IN KAZNI

Prekršek je kršitev pravil, ki se kaznuje z odvzemom žoge.

Kadar se kršitev pravil nanaša na osebni dotik z nasprotnikom, ali na nesportno obnašanje, postane prekršek napaka, ki se vpíše prekršitelju in povzroči kazen, ki se dosodi v skladu s predpisi.

ŽOGA V IGRI PO PREKRŠKU ALI NAPAKI

Potem, ko je žoga postala mrtva zaradi kršitve pravil, se vrača v igro:

- iz zamejnih črt,
- s sodniškim metom v enem od krogov,
- z enim ali več prostimi meti.

POSTOPEK PO DOSOJENI NAPAKI

Ko je igralec dosojena napaka, pokaže sodnik zapisnikarju številko kršitelja. Tako označeni igralec se z obrazom obrne proti zapisnikarji mizi in takoj dvigne roko nad glavo. Če igralec tega ne stori potem, ko ga je sodnik že opomnil, mu mora sodnik dosoditi tehnično napako.

Če je napaka storjena na igralcu, ki ne meče žoge na koš, da sodnik žogo njemu ali komu od soigralcev, da jo vrne v igro iz zamejnih črt, če je najbližje mestu, kjer je bila storjena napaka.

Če je napaka storjena na igralcu, ki meče na koš:

- a) zadetek, če je bil dosežen, velja, sodnik pa da žogo igralcu nasprotnega moštva, da jo vrne v igro iz zamejnih črt. Če je bila napaka dosojena v fazi meta, ko je napadalec po odvodu od tal še držal žogo, potem izvaja še en prosti met in lahko doseže tri točke.

- b) Če zadetek ni bil dosežen, odnese sodnik žogo do črte za prosti met in jo izroči igralcu, ki bo izvajal dva ali tri proste mete. Dva, če je bil prekršek storjen potem, ko je žoga že zapustila roke igralca, ki je metal na koš in tri proste mete, če je v trenutku prekrška žoga še držal v rokah.

V primeru obojestranske napake se igra nadaljuje s sodniškim metom.

KAKO SE DAJE ŽOGA V IGRO IZZA BOČNE ČRTE

Igralec, ki mora dati žogo v igro iz zamejnih črt, se postavi za bočno črto na mestu, najbližje točki, kjer je žoga zapustila igrišče. Ko dobi žogo, jo mora v petih sekundah podati, vreči ali zakotaliti v smeri kakega igralca na igrišču. Dokler se žoga podaja v igrišče, ne sme biti noben drug igralec z nobenim delom telesa nad mejnico črte. Če so ob igrišču ovire, ki so ob bočni črti oddaljene manj kot en meter, ne sme biti noben igralec drugega moštva bliže kot en meter od igralca, ki meče žogo v igro.

Kadar je žoga dosojena moštvu, da jo vrne v igro iz zamejnih črt na prostor med črto za prosti met in črto za prosti met, v srednji točki bočne črte, mora sodnik vročiti žogo igralcu, ki jo bo vrnil v igro. Cilj tega postopka je, da bi bila sodnikov odločitev jasna in ne zavlačevanje igre, da bi se obramba postavila.

Žoga se vrača:

- kadar ni jasno, katero moštvo je zakrivilo out,
- pri izvajanju prostih metov,
- pri vračanju žoge v igro iz zamejnih črt po tehnični napaki trenerja, pomočnika ali namestnika, po osebni napaki brez prostih metov in potem, ko se kapetan odreče prostim metom zaradi osebne ali tehnične napake,
- pri vračanju žoge v igro iz zamejnih črt v prednjem polju,
- pri menjavi, time-outu in vseh prekinitvah.

PREKRŠEK PRI VRAČANJU ŽOGA V IGRO IZZA BOČNE ČRTE

Igralec ne sme prekršiti predpisov o vračanju žoge v igro iz zamejnih črt. Ti predpisi:

- a) prepovedujejo igralcu, ki vrača žogo v igro, da bi žogo nesel v igrišče, da bi se je dotaknil na igrišču, dokler se je ne dotakne kak drug igralec, ali da bi za vračanje žoge v igro porabil več kot pet sekund.

- b) prepovedujejo vsem drugim igralcem, da bi s katerikoli delom svojega telesa segali čez mejno črto, dokler žoga ni vržena čez črto, ali da bi jo vrnil v igro, če je po sodnikovi odločitvi dosojena drugemu moštvu.

(se nadaljuje)

JADRANJE NA DESKI 5

OBLEKA ZA JADRALCA

»Kogar zebe, je neumen ali reven.« pravi frizirski pregovor, ki prav posebej velja za jadralce na deski. Voda in veter stalno hladita telo. To je v poletni vročini sicer prijetno, v hladnejših letnih časih pa je dobra obleka jadralku nujno potrebna, če hoče ostati zdrav. Toda za kakšno obleko se odločiti, saj je ponudba zelo raznolika? Izdelovalci ponujajo kratke, dolge, debele, tanke obleke, iz različnih materialov, različnih krojev in barv.

Ko kupujemo obleko, moramo najprej pomisliti na to, koliko o jo bomo potrebovali, to je, kako dobro »namo jadrati« (zaradi padanja v vodo), kje jadramo (morje, jezero) in kdaj. Zaradi takšnih različnih zahtev so tudi obleke narejene iz različnih materialov. Podrobneje si bomo skušali ogledati tri tipe oblek.

OBLEKE IZ NEOPRENA, OBOJE-STRANSKO PREVLEČENEGA S TKANINO: Neopren je posebna sintetična guma, ki vsebuje mnogo zrnatih mehurčkov. Je zelo prožen, hkrati pa tudi dober toplotni izolator. Iz njega so izdelovali predvsem obleke za potapljanje, sedaj pa tudi obleke za jadranje, za katere uporabljajo neopren debeline 1–5 mm. Tkanina, ki jo nalepijo na osnovno gumijasto obleko z obeh strani, je navadno nylon, helanca, frotir ali lykra. Tako je obleka bolj robustna in s tem tudi odpornjša proti poškodbam. Te obleke so tudi najrazličnejših barv in zato privlačne za oko. Za začetnike, ki se ob jadraniu še mnogokrat kopajo in se potem nerodno kobacajo na desko, je taka obleka zelo primerna. Pomankljivost obleke je, da sprejme zunanje blago precej vode, ki zelo počasi izhlapeva. Za tiste, ki želijo jadrati tudi pri nižjih temperaturah, torej ni najbolj primerna, zato morajo poseči po oblekah iz drugačnega materiala.

OBLEKE IZ NEOPRENA, ENOSTRANSKO PREVLEČENEGA S TKANINO: Tudi te obleke so iz neoprena, vendar je blago nalepljeno le na notranji strani, to je v dotiku s kožo. Zunanja stran obleke je nezaščiten guma, zato voda takoj odteče in ni več izgube toplote zaradi počasnega izhlapevanja. Te obleke so po padcu v mrzlo vodo mnogo toplejše od tistih, ki so tudi zunaj preplepljene s tkanino. So tudi bolj elastične, zato se bolje prilagajajo telesu in so udobnejše. Zelo hitro pa se poškodujejo, predvsem z ostrimi predmeti. Na obleko moramo torej bolj paziti, zato je bolj primerna za tiste, ki že dobro obvladajo veščine jadriranja.

OBLEKE IZ NEOPRENA, PREVLEČENEGA S POLYURETANOM: Takšne obleke so zelo robustne in tople. Postopek izdelave je precej zapleten, pa tudi odpornost proti staranju se ni dovolj raziskana, tako da ne vemo, kakšna bo obleka čez nekaj let.

Ko kupujemo obleko, moramo pregledati predvsem šive, s katerimi so sestavljeni posamezni deli. Na mestu šivanja material ne sme izgubiti svoje elastičnosti. Pomembno je tudi, da je šiv še zlepljen, saj tako prodre pod obleko manj vode in zato nas mrzla voda manj ohladi. Zadrge morajo biti prilepi vsaj z dvema šivoma na vsaki strani. Najboljše so plastične zadrge, saj kovinske drške hitro korozirajo in se zatikajo. Najpomembnejše pa je, da se nam obleka res zelo dobro prilaga.

Hlače, ki so najpogostejše, so skoraj do vratu, se morajo dobro prilagati na prsih in hrbtu ter pod pazduho, tako da pri padcu v vodo ne zaljamejo preveč vode. V ledvenem pasu se morajo še posebno tesno prilagati, da je izmenjava hladne vode skoraj onemogočena. Hlače naj bodo dolge do gležnjev in naj se dobro oprijemajo nog. To omogoča tudi zadrge na spodnjem delu hlače. Kolena so navadno ojačana, saj ta del hlače največkrat pride v dotik s hrupavo površino deske.

Tudi jopiče se mora tesno prilagati na prsih, hrbtu in v pasu. Najbolj problematični so rokavi. Pri krčenju rok se naredijo gube, ki stisnejo roko okrog komolca in zato se poslabša prekrvavitven splojeda dela roke. Zato izdelujejo rokave tudi iz tkanine, ki ne propušta vode.

Se dober nasvet: pri nakupu naj na vas ne vplivajo modne barve in moderni kroji oblek. To vam v kritičnih situacijah ne bo v pomoč. Najpomembnejša sta le dobro prilaganje in zaščita pred mrazom, da bomo pri jadraniu res uživali.

Izdelujejo sicer tudi obleke iz frotirja, prevlečenega s polyuretanom, ali iz različnih tkanin, prevlečenih s PVC. Take obleke so dokaj hladne in ščitijo le pred soncem. Po padcu v vodo pa tičimo precej časa v mokrem oblačilu.

Zadnja leta so se začele uveljavljati tudi obleke, pod katerimi ostane popolnoma suh. Pod njimi je človek lahko obločen, primerne pa so za pozno jesen ali zgodnjo pomlad, ko so temperature pod 10 stopinj Celzija, predvsem za tiste navdušence, ki jim jadriranje prepreči šele prva zmrzal. S takšno obleko podaljšamo sezono jadriranja za tri do štiri mesece. Pomankljivost takih oblek je le, da se v njih potimo in zato notranja stran obleke hitro postane vlažna. Vendar so tudi to odpravili pri oblekah iz materiala z imenom Goretex. Ta material je propusten samo v eno smer: voda torej izhlapeva, ne more pa pronicati do kože. Te obleke so zelo drage in zato poprečnim jadralcem na deski še nedostopne.

(se nadaljuje)

DRUGI DEL TRIM LIGE V KOŠARKI

V petek, 17. septembra, se bo na obeh zunanjih igriščih v Podmežakli pričel drugi del tekmovalja v košarkarski trim ligi — občinsko prvenstvo v košarki za rekreacijske skupine.

V osmem kolu, prvem kolu nadaljevanja, se bodo pomerili: Železar: Optimisti; Gradbinec: Estera; TVD Javorinka-Koroška Bela: JLA; Zavarila Javorniški rovi; TVD Zirovnica: Zastreka. MB

PRVENSTVO DELOVNE SKUPNOSTI E-TKR—NG V NAMIZNEM TENISU

V odlični organizaciji namiznoteniškega kluba Jesenice je bilo odigrano prvenstvo delovne skupnosti E-TKR-NG v namiznem tenisu.

REZULTATI: 1. Roman Kolman SEO, 2. Milan Klinar SEO, 3. Miloš Perk NG, 4. Simon Biček NG, 5. Zoran Rozman SEO. baj

GASER PRVAK OBČINE JESENICE V TENISU

Na zadnjem finalnem turnirju v tenisu, ki sta ga organizirala ZTKO Jesenice in košarkarski klub Jesenice, so nastopili trije igralci: Gaser, Kavčič in Dragojevič. Pomerili so se vsak z vsakim na dva dobljena seta. Prvo mesto je osvojil Boštjan Gaser, ki je zlahka premagal svoja nasprotnika in tako osvojil prvo mesto in naslov prvaka v tenisu občine Jesenice v letu 1982. Drugi je bil Kavčič in tretji Dragojevič. Gaser je s prvim mestom osvojil v trajno last pokal ZTKO Jesenice — pokrovitelja tega zaključnega turnirja, na katerem so se lahko pomerili le igralci, ki so na desetih turnirjih zbrali največ točk.

Rezultati: Kavčič: Dragojevič 6:4, 5:7, 1:6; Dragojevič: Gaser 1:6, 0:6; Gaser: Kavčič 6:0, 6:0.

Na koncu lahko zapišemo, da so organizatorji, ZTKO in košarkarski klub Jesenice, z organizacijo enajstih turnirjev popolnoma uspešni. Turnirjev se je udeležilo čez 40 igralcev, od katerih jih je 25 osvojilo točke.

KEGLJAČEM NA LEDU

Kegljaški klub na ledu Jesenice obvešča člane kluba, da bo v ponedeljek, 20. septembra, ob 18. uri v sejni dvorani na igrišču v Podmežakli članski sestanek.

Na sestanku se bomo dogovorili o programu treningov in tekmovalj v sezoni 1982/83.

Odbor

SREČANJE NA TROMEJI

Iz prijazne vasice ob meji se v lepem nedeljskem jutru vije kača pohodnikov na »kucelj« na višini 1508 m. To je pohod na Tromejo, že tradicionalen... V tej kači pohodnikov lahko vidiš otroke, žene in čisto na vrhu ženske in dedke s krevljami, kajti z avstrijske strani vodi žičnica prav do vrha vse, kar lahko leze in gre!

Z jugoslovanske strani je pod vrhom strma vzpetina, kjer kakšnih dvajset minut pošteno grize kolena, pa še to vzpetino lahko premaga vojaški džip.

Vreme je prečudovito, kakor naročeno, nikjer oblaka, ena sama modrina, le v daljavi je nekaj meglice. Z vrha Tromeje se nam ponuja prelep pogled na Mangart. Dobruč in Ziljsko dolino. Vsi pohodniki se zavedamo, da to ni srečanje državljani Avstrije, Italije in Jugoslavije, to je tudi beg v naravo iz majhnih in velikih mest, iz industrijskih središč, to je srečanje planincev treh dežel, pa nikakor ne slučajno. Vse to je plod dolgotrajnih prizadevanj oblasti, turističnih in kulturnih društev za dobrih sosedskih odnosih. Na nobeni Tromeji v Evropi niti v svetu se ne dogaja kaj takega. Tu na ta dan meje preprosto ni, tudi za uradne osebe v uniformah ne, to je nekaj enkratnega, to je v resnici zblíževanje narodov, ne glede na njihovo družbeno in politično ureditev.

Jugoslavlani gredo lahko na obisk k Avstrijcem na pivo, golaž, k Italijanom na špagete, baje letos niso bili dobri, kot se za naše sosede spodobijo, oni pa pridejo lahko k nam na kranjske klobase in to samo v razdalji nekaj deset metrov.

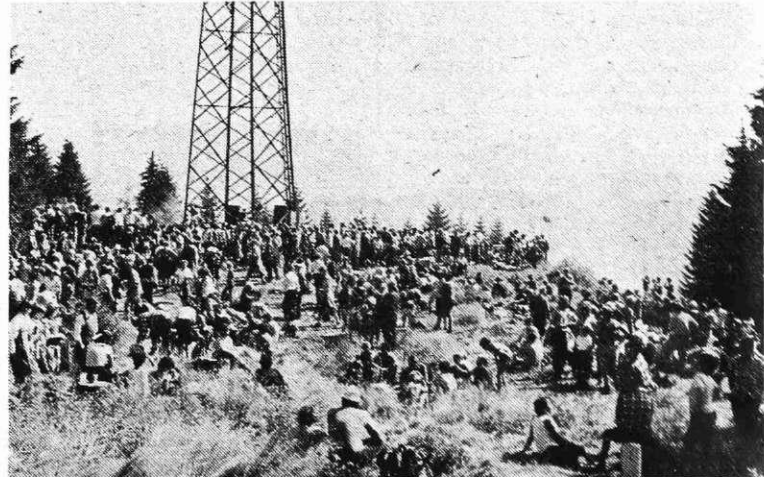
Na vseh treh straneh igra domača »muskas«, ki označuje poleg kulturne dediščine še narod in pokrajino. Ta je obeležena tudi v jeziki narodov. Zato sva s prijateljem Božom mimogrede zapela nekaj slovenskih pesmi... tri koroške dekle, pa so nama vrnila svoje — koroške pesmi. Zmenjava pesmi se je še kasneje na vseh treh koncih nadaljevala.

Ze sredi poldneva je povsod veselo. Razpoloženje se razliva z jugoslovanske na avstrijsko in italijanske na jugoslovansko stran.

Narodi so pomešani. Povsod se čuje pesem različnih narodov in napevov. Pozno popoldne vzdušje naraste v pravo veselje, zlasti na jugoslovanski strani, kjer se zabava ob zvokih domačega ansambla sklene s pesmijo »Jugoslavijo« ob kolu okrog TV pretvornika. Avstriji in Italijani pa kar gledajo in strme, nekateri se sami zaplesajo.

Tako je minila lepa nedelja, ki bo vsem obiskovalcem Tromeje še dolgo ostala v spominu.

Tomaž Iskra

Srečanje prebivalcev treh dežel na Tromeji (Foto A. Malenšek)